

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

**Diplomsko delo
visokošolskega programa**

**HITRI PREKRŠKOVNI POSTOPEK V POLICIJI
– ANALIZA SPREMINJANJA REGULACIJE S
POUDARKOM NA OBSEGU POOBLASTIL**

Josip Majstorović

Ljubljana, junij 2009

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo
Visokošolskega programa

**HITRI PREKRŠKOVNI POSTOPEK V POLICIJI – ANALIZA
SPREMINJANJA REGULACIJE S Poudarkom NA OBSEGU
POOBLASTIL**

Kandidat: Josip Majstorović
Številka indeksa: 04034972

Mentorica: dr. Polonca Kovač, docentka

Ljubljana, junij 2009

POVZETEK

Leta 2005 se je začel uporabljati nov Zakon o prekrških (ZP-1), ki je korenito spremenil pristojnosti in položaj organov, ki odločajo v postopkih o prekrških. Prekrškovno reformo sta terjala uskladitev zakonodaje s pravnim redom držav članic EU ter ugotovitve Ustavnega sodišča Republike Slovenije. Eden izmed bistvenih razlogov nove sistemske ureditve področja prekrškov je bilo tudi neobvladljivo število prekrškovnih zadev, zato je bil ZP-1 že ob sprejemu naravnano »učinkovitostno«, tej smeri pa so sledile tudi vse novele ZP-1 od sprejema do danes. Hitri postopek, ki je praviloma pridržan upravnim prekrškovnim organom, je v skladu z ZP-1 postal pravilo, redni sodni postopek pa izjema. Policija kot upravni organ se je tako preobrazila iz dotedanjega predlagatelja postopka v upravni prekrškovni organ, ki kot del izvršilne veje oblasti zdaj skoraj v celoti odloča o prekrških, v manjši meri pa ohranja vlogo predlagatelja postopka o prekršku. ZP-1 je s tem korenito konceptualno in organizacijsko spremenil položaj in vlogo policije na področju prekrškovnega prava kot dela kaznovalnega prava. Vse to pa od policistov terja spremenjen način razmišljanja in večjo odgovornost za varovanje procesnih in drugih pravic v postopkih, čeprav je zoper prekrškovne odločbe in plačilne naloge kršiteljem zagotovljeno naknadno sodno varstvo. Diplomsko delo prikazuje umestitev prekrškovnega prava po prekrškovni reformi, položaj in vlogo policije kot upravnega prekrškovnega organa v skladu z novo ureditvijo prekrškov, upravnoopravne pravine v veljavni ureditvi, tek hitrega postopka in različne možnosti odločanja policije kot upravnega prekrškovnega organa, na koncu pa je prikazano spreminjanje prekrškovnih postopkov kot posledica noveliranja ZP-1 od sprejema do danes. Poudarek je na novih pristojnostih oziroma pooblastilih policije.

Ključne besede: prekršek, prekrškovni organ, hitri prekrškovni postopek, plačilni nalog, opozorilo, odločba o prekršku, pristojnost, pooblastila, policija.

SUMMARY

In 2005, a new Minor Offences Act was applied, which has radically changed competences and positions of the authorities, which decide in offence procedure. The reform was necessary in order to harmonize legislation with European Union Law System and findings of the Constitutional Court of the Republic of Slovenia. One of the most important reasons for the new system regulation was also the unmanageable number of offence matters, therefore was the Minor Offences Act effect-oriented from the start already. Expedited offence procedure which is reserved for the administrative offence body, in accordance with Minor Offences Act became a rule and a regular offence procedure became an exception. The police as an administrative body was transformed from proposer to offence body, which as part of the executive authority body now make its ruling on the offence cases and only in the small part keep the suggestive part. The Minor Offences Act radically changed conceptual and organizationally position and role of the police on field of the offence legislation as the part of the criminal law. All this requires a new way of thinking and more responsibility from the police officers, which are now responsible also for the protection of the procedural and other rights in the procedures although the offenders have the right of the subsequently judicial protection. This thesis show the placement of the offence legislation after the reform, the position and the role of the police as the offence body in accordance with the new offences regime, administrative elements in current arrangements, the progress of the expedited offence procedure and different possibility of making decisions. In the end, the changing of the offence procedures as a result of changing Minor Offences Act from its admission till today is shown with emphasis on the new jurisdictions of the police.

Keywords: offence, offence body, expedited offence procedure, payment order, warning, decision of offence, competence, powers, police.

KAZALO

POVZETEK	ii
SUMMARY	iii
1 UVOD	1
2 PRAVNA UREDITEV PREKRŠKOV	3
2.1 ZGODOVINSKI PREGLED PRAVNE UREDITVE PREKRŠKOV NA SLOVENSKEM....	3
2.1.1 Obdobje od 1945 do 1971	3
2.1.2 Obdobje od 1971 do 1991	4
2.1.3 Obdobje po osamosvojitvi Republike Slovenije	5
2.2 UMEMSTITEV PREKRŠKOVNEGA PRAVA	6
2.3 VZROKI ZA SPREJEM NOVEGA ZAKONA O PREKRŠKIH ZP-1	7
2.4 ORGANI, KI ODLOČAJO V POSTOPKU ZA PREKRŠKE	10
2.4.1 Splošno o organih za odločanje za prekrške in delitvi prekrškovnega postopka.....	10
2.4.2 Prekrškovni organi in hitri postopek	11
2.4.3 Sodišča in redni sodni postopek.....	12
2.4.4 Izključitev hitrega postopka	14
2.4.5 Spor o pristojnosti med prekrškovnimi organi in sodišči	15
2.4.6 Sodišče kot nadzornik nad zakonitostjo aktov upravnih prekrškovnih organov.. ..	17
2.5 UPORABA ZUP V HITREM PREKRŠKOVNEM POSTOPKU	19
2.5.1 Subsidiarna uporaba ZUP v hitrem prekrškovnem postopku	19
2.5.2 Smiselna uporaba ZUP v hitrem prekrškovnem postopku	20
3 VLOGA POLICIJE V POSTOPKIH ZA PREKRŠKE	25
3.1 POLICIJA KOT NOV PREKRŠKOVNI ORGAN	25
3.2 STVARNA PRISTOJNOST POLICIJE	26
3.3 KRAJEVNA PRISTOJNOST POLICIJE	27
3.4 POOBLAŠČENE URADNE OSEBE V POLICIJI	28
3.5 VPLIV ZAKONA O PREKRŠKIH ZP-1 NA SPREMEMBE ZAKONA O POLICIJI IN SPREJEM DRUGIH PREDPISOV	29
3.5.1 Spremembe Zakona o policiji	29
3.5.2 Sprejem in izdaja drugih predpisov	30
3.6 VLOGA POLICIJE V POSTOPKIH ZA PREKRŠKE IZ PRISTOJNOSTI DRUGIH ORGANOV.....	31
3.6.1 Vloga policije v postopkih za prekrške iz pristojnosti drugih prekrškovnih organov.. ..	31
3.6.2 Vloga policije v postopkih za prekrške iz pristojnosti sodišč – obdolžilni predlog... ..	31

4	TEK HITREGA PREKRŠKOVNEGA POSTOPKA V POLICIJI	33
4.1	UGOTAVLJANJE DEJSTEV IN DOKAZOV – IZJAVA KRŠITELJA.....	33
4.2	ODLOČITEV PREKRŠKOVNEGA ORGANA, DA NE BO ZAČEL POSTOPKA ZA PREKRŠKE	34
4.3	OPOZORILO	36
4.4	PLAČILNI NALOG.....	37
4.4.1	Pogoji za izdajo plačilnega naloga	37
4.4.2	Obvezne sestavine plačilnega naloga	38
4.4.3	Vročanje plačilnega naloga.....	38
4.4.4	Zahteva za sodno varstvo zoper plačilni nalog	39
4.5	ODLOČBA O PREKRŠKU	41
4.5.1	Hitri postopek za prekrške z izdajo odločbe o prekršku – splošno	41
4.5.2	Odločba o prekršku	42
4.6	POSEBNI PRIMERI PLAČILNEGA NALOGA.....	47
4.6.1	Pogoji za izdajo posebnega plačilnega naloga in posebnosti	47
4.6.2	Ugovor zoper posebni plačilni nalog.....	48
5	ANALIZA SPREMINJANJA REGULACIJE S Poudarkom NA OBSEGU POOBLASTIL PREKRŠKOVNEGA ORGANA	49
5.1	SPREMINJANJE REGULACIJE PREKRŠKOVNIH POSTOPKOV - SPLOŠNO	49
5.2	ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O PREKRŠKIH (ZP-1A) ..	51
5.3	ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O PREKRŠKIH (ZP-1B) ..	52
5.4	ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O PREKRŠKIH (ZP-1C) ..	53
5.5	ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O PREKRŠKIH (ZP-1D) ..	56
5.6	ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O PREKRŠKIH (ZP-1E) ..	58
6	ZAKLJUČEK	62
	LITERATURA.....	63
	VIRI	65
	SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV	67
	PRILOGE.....	68
	IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORICE.....	82

1 UVOD

Z novo sprejetim Zakonom o prekrških (Ur. l. RS, št. 7/03, 45/04-ZdZPKG, 86/04, 7/05 Skl.US: U-I-19/05-5, 23/05-UPB1, 34/05 Odl.US: U-I-19/05-11, 44/05, 55/05-UPB2, 40/06 (51/06 popr.), 70/06-UPB3, 115/06, 139/06 Odl.US: U-I-69/06-16, 3/07-UPB4, 29/07 Odl.US: U-I-56/06-31, 58/07 Odl.US: U-I-34/05-9, 16/08 Odl.US: U-I-414/06-7, 17/08 (21/08 popr.), 76/08-ZIKS-1C, ZP-1) je Republika Slovenija vstopila v novo obdobje urejanja prekrškov in kaznovalnega prava. Prekrškovna reforma je bila potrebna zaradi uskladitve prava o prekrških z našo ustavno ureditvijo in drugo zakonodajo, zahtevami Evropske skupnosti, mednarodnimi dokumenti, obveznostmi Republike Slovenije do mednarodne skupnosti ter preobremenjenosti sodnikov za prekrške.

V sistemu prekrškovnega prava kot dela kaznovalnega prava predstavlja učinkovito delo represivnega državnega organa – policije - enega izmed pomembnejših segmentov. Policija je v cilju ohranjanja javnega reda zadolžena za preprečevanje, ugotavljanje in sankcioniranje prekrškov. Policisti za doseganje tega cilja uporabljajo številna pooblastila, med drugim tudi pooblastila iz novo sprejetega ZP-1, ki predstavlja za policijo »orožje v rokah« na področju pregona prekrškov. Na drugi strani je ZP-1 ščit v rokah posameznika, da lahko učinkovito uveljavlja svoje pravice v postopku o prekršku.

Namen in cilj diplomskega dela je prikazati vlogo in položaj policije kot upravnega prekrškovnega organa, ki je s prekrškovno reformo in umestitvijo prekrškovnega prava v kaznovalno pravo dobila nove, predvsem pa večje pristojnosti. Z njimi znatneje posega v položaj in pravice oseb v postopkih o prekrških. Policisti tako kljub zagotovljenemu sodnemu varstvu v veliki meri krojijo potek postopka. Nova vloga od policistov zahteva strožje spoštovanje procesnih in drugih pravic oseb v postopkih za prekrške. Spreminjanje vloge, položaja in pooblastil policije kot upravnega prekrškovnega organa sem predstavil s deskriptivnim in analiznim pristopom.

V prvem delu naloge je opisan zgodovinski pregled pravne ureditve prekrškov na Slovenskem med letoma 1945 in 1991 ter spremembe po osamosvojitvi. Nadalje so prikazane umestitev prekrškovnega prava kot posledica novo sprejetega ZP-1 ter vloga in pristojnosti organov, ki v skladu z novo ureditvijo odločajo v postopku za prekrške. V tem delu je prikazana tudi subsidiarna in smiselna uporaba Zakona o splošnem upravnem postopku (Ur.l. RS, št. 80/1999 Spremembe Ur.l. RS, št. 70/2000, 52/2002, 73/2004, 22/2005-UPB1, 119/2005, 24/2006-UPB2, 105/2006-ZUS-1, 126/2007, 65/2008, ZUP) v hitrem prekrškovnem postopku.

V nadaljevanju naloge so predstavljeni spremenjena organiziranost policije v luči spremenjenih pristojnosti na področju prekrškov, pogoji, ki jih morajo izpolnjevati pooblaščenec uradne osebe (PUO), ki v policiji vodijo oz. odločajo v postopkih za prekrške, vpliv ZP-1 na ostale predpise ter vloga policije v postopkih za prekrške, ki so v pristojnosti drugih prekrškovnih organov in sodišč.

Sledi predstavitev teka hitrega prekrškovnega postopka v policiji. Začetek postopka je odvisen od določenih pogojev. Upravni prekrškovni organ ne začne postopka, če dejanje ni prekršek, če so podani razlogi, ki izključujejo pregon, če gre za prekršek neznatnega pomena ali določene okoliščine kažejo na to, da postopek ne bi bil smotrni. Glede na zakonske pogoje so prikazane različne možnosti postopanja oziroma odločanja upravnega prekrškovnega organa, od enostavnega (v procesnem smislu) opozarjanja storilca prekrška preko plačilnih nalogov do izdaje odločbe o prekršku, ki od policistov zahteva znatnejše spoštovanje procesnih pravil in pravic oseb v postopkih. Prikazani sta tudi pravni sredstvi zoper odločitve upravnega prekrškovnega organa (ugovor in zahteva za sodno varstvo).

V zadnjem delu naloge sem uporabil analizni pristop. Ugotavljal sem vzroke in cilje spreminjanja regulacije prekrškovnih postopkov s poudarkom na obsegu pooblastil policije kot upravnega prekrškovnega organa. Zakonodajalec je v želji po zmanjševanju sodnih zaostankov in večji učinkovitosti kar petkrat spremenil in dopolnil ZP-1. Zakonske novele so policiji kot upravnemu prekrškovnemu organu dale nove pristojnosti. Prikazane so bistvene novosti, ki vplivajo na postopke za prekrške, ter kritični odzivi stroke na prenamerjeno spreminjanje prekrškovnih postopkov.

2 PRAVNA UREDITEV PREKRŠKOV

2.1 ZGODOVINSKI PREGLED PRAVNE UREDITVE PREKRŠKOV NA SLOVENSLEM

Razvoj in organizacija organov za postopek o prekrških v Republiki Sloveniji ima več obdobj. Prelomnice so pomenili predvsem sprejemi in spremembe sistemskih zakonov na področju prekrškov ter ustavne spremembe države Jugoslavije ter osamosvojitve Republike Slovenije.

2.1.1 Obdobje od 1945 do 1971

Po koncu druge svetovne vojne, v letu 1946, so ministrstva za notranje zadeve v posameznih republikah izdelala navodila o kaznovanju prekrškov. Do kodifikacije prava o prekrških pa je prišlo v letu 1947 s Temeljnim zakonom o prekrških (Ur.l. FLRJ št. 107/47), ki je stopil v veljavo v drugi polovici januarja 1948. Ta zakon je veljal na območju celotne Jugoslavije in je določal: »Prekrški so tiste kršitve pravnega reda, določenega s pravnimi predpisi državnih organov Federativne ljudske republike Jugoslavije in ljudskih republik, za katere so zaradi njih neznatne nevarnosti za družbo predpisane upravne kazni«. Razmejil je torej prekrške kot upravne delikte od kaznivih dejanj tako, da jih je opredelil kot lažje kršitve pravnih dobrin. O prekrških so na prvi stopnji praviloma odločali izvršilni odbori okrajnega ali mestnega (rajonskega) ljudskega odbora, razen če je bila z zakonom ali uredbo določena pristojnost organa za notranje zadeve, organa kontrole ali inšpekcije ali kakega drugega državnega organa. Upravno kazenski postopek o prekrških predpisov o javnem redu ali miru ter prometu na javnih krajih so vodili odseki za notranje zadeve pri izvršilnih odborih okrajnih ali mestnih (rajonskih) ljudskih odborov. Odseki za notranje zadeve so bili pristojni izrekat kazni za kršilce teh predpisov: o javnem redu in miru, javnem prometu, gibanju na meji, prijavi bivanja, osebnih izkaznicah, prometu s strelnim orožjem, strelivom in razstrelivom ter o prometu z lahko vnetljivimi tekočinam. Upravno kazenski postopek na drugi stopnji je vodilo ministrstvo za notranje zadeve, to pa je tudi izrekalo kazni (Melik, 2004, str. 244).

Novi Kazenski zakon iz marca 1951. leta je terjal uskladitev prava o prekrških, kar je bilo opravljeno z novim zakonom o spremembah in dopolnitvah Temeljnega zakona o prekrških, ki ga je Skupščina FLRJ sprejela 28. septembra 1951 (Ur. l. FLRJ, št. 46/51 in 56/51). Prav tako pa je bila sprejeta vrsta predpisov o uskladitvi posebnih predpisov o prekrških. Z omenjenim zakonom je bil ustanovljen redni organ za kaznovanje prekrškov, in sicer na prvi stopnji - sodnik za prekrške in na drugi stopnji - senat za prekrške. Od tedaj se ti organi izdvajajo iz upravnih organov. Tedaj se za gospodarski prekršek formira pojem »gospodarski prestop« (Pavlina, 1991, str. 15).

Na nadaljnji razvoj prava o prekrških so vplivale spremembe in dopolnitve Kazenskega zakonika, Zakona o gospodarskih prestopkih ter novega Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij v letih 1959, 1960 in 1961. Z novelo Temeljnega zakona o prekrških in nato s prečiščenim besedilom tega zakona (Ur. l. SFRJ št. 26/65, popravek št. 57/65) se je spremenilo tudi izrazoslovje, tako da je bila »upravna kazen« nadomeščena s »kaznijo za prekršek«, upravno-kazenski postopek pa z besedami »postopek o prekrških«. Že s to spremembo se je postopek o prekrških formalno začel oddaljevati od upravnega postopka in se je začel naslanjati na kazenski postopek. S tem zakonom je bilo določeno, da sodnike za prekrške voli in razrešuje skupščina ustrezne družbeno politične skupnosti, postopek o prekrških na prvi stopnji vodi občinski sodnik za prekrške, na drugi stopnji pa okrajni senat za prekrške, če ni v zakonu določeno, da ga vodi republiški senat za prekrške. Leto kasneje, leta 1966 je bil sprejet še Zakon o organih za kaznovanje prekrškov (Ur. l. SRS št. 13/66). Po njegovih določbah so o prekrških v Republiki Sloveniji na prvi stopnji odločali sodniki za prekrške, na drugi stopnji pa Republiški senat za prekrške. Organi za kaznovanje prekrškov so postali samostojni organi družbeno politične skupnosti in so bili za svoje delo odgovorni njeni skupščini (Melik, 2004, str. 245).

2.1.2 Obdobje od 1971 do 1991

Obdobje, ki se začne v letu 1971, pomeni prelomnico v razvoju prava o prekrških, saj je po 11. točki XXX. Ustavnega amandmaja k ustavi SFRJ iz leta 1971 bilo puščeno v pristojnosti federacije zgolj določanje sankcij in ugotavljanje odgovornosti za prekrške, s katerimi se kršijo zvezni predpisi ter urejanje postopka za prekrške, ki ga vodijo zvezni organi. Skupščina SFRJ je na podlagi tega sprejela Zakon o prekrških, s katerim se kršijo zvezni predpisi (Ur. l. SFRJ, št. 14/77, popravek št. 36/77). Ta določba citiranega ustavnega amandmaja je bila kasneje povzeta v 12. točki 281. člena Ustave SFRJ iz leta 1974 (Ur. l. SFRJ, št. 9/74). Po navedeni določbi ne izvršujejo zvezne predpise neposredno zvezni organi, temveč organi v republikah in avtonomnih pokrajinah. V zvezi s določbo 11. točke XXX. ustavnega amandmaja k ustavi SFRJ, iz leta 1971 je bil sprejet republiški Zakon o prekrških v letu 1973, ki pomeni nadaljnjo etapo v razvoju prava o prekrških. S sprejetjem tega zakona so se uresničile določbe zgoraj navedenega amandmaja in kasneje tudi določbe nove zvezne in republiške ustave glede področja prekrškov. Bistvo te uskladitve je v tem, da je od leta 1973 v republiški zakonodajni pristojnosti vsa temeljna materialnopravna in procesualna ureditev prekrškov z izjemo prekrškov, ki so v popolni zvezni pristojnosti (Pavlina, 1991, str. 16).

Iz navedenega orisa je torej značilni proces postopnega organizacijskega in funkcionalnega osamosvajanja organov, ki izvajajo postopek o prekrških in njihovega postopnega izločanja iz upravno-organizacijskih okvirov drugih upravnih organov. Ustanovitev posebnih organov to je sodnikov za prekrške in senata za prekrške ter njihovo postopno izločanje iz organizacijskega sestava drugih upravnih organov je konkretna oblika navedenega procesa. Omenjeni razvoj je odraz teženj, da se

odločanje ob uporabi kazenskih sankcij izloči iz neposrednega delovanja upravnih organov to je tistih organov, ki neposredno skrbijo za izvajanje zakonov in drugih predpisov ter prepusti posebnim kaznovalnim organom. V tem je nedvomno zaznati težnjo zakonodajalca, da sodi izvajanje vsakršnega kaznovalnega postopka in uporaba kazenskih sankcij v pristojnost takih državnih organov, ki o njihovi konkretni uporabi kar najbolj samostojno in neodvisno odločajo. To pa je tudi eno izmed poroštev za objektivni in nepristranski postopek, kar je tembolj pomembno, ker tudi uporaba kazenskih sankcij za prekrške posega v temeljne svoboščine in državljsanske pravice, ki uživajo posebno ustavno jamstvo (Pavlina, 1991, str. 16).

V Republiki Sloveniji je na podlagi citiranih pooblastil Ustave SFRJ, ter odločb 11. točke 1. odstavka 321. člena Ustave Republike Slovenije (Ur. l. SRS, št. 6/74) o pristojnosti na področju prekrškov Skupščina SR Slovenije leta 1977 sprejela Zakon o prekrških (Ur. l. SRS, št. 12/77 in 30/78). Ta republiški zakon je določal ugotavljanje odgovornosti in sankcije za prekrške, s katerimi se kršijo predpisi, ki jih izdajajo republiški in občinski organi v Republiki Sloveniji. Prav tako je določil postopek za te prekrške. Nove določbe o prekrških je leta 1983 prinesel Zakon o prekrških (Ur. l. SRS, št. 25/83, 36/83, 42/85, 2/86, 47/87, 5/90 in Ur. l. RS št. 10/91, 17/91, 13/9366/93, 35/97, 87/97, 73/98, 31/2000, 24/01, ZP), ki je začel veljati z začetkom leta 1984 in je bil v naslednjih letih dvanajstkrat spremenjen, enkrat dopolnjen in enkrat popravljen. Tudi tokrat pa je organizacija organov, ki vodijo postopek o prekrških na prvi in drugi stopnji, ostala nespremenjena (Pavlina, 1991, str. 16).

2.1.3 Obdobje po osamosvojitvi Republike Slovenije

Zakon o začasni ureditvi organizacije in pristojnosti občinskih sodnikov za prekrške in občinskih javnih pravobranilcev (Ur. l. RS, št. 82/94, 39/1996 Odl.US: Up 159/96 (45/1996 popr.), 61/1996 Odl.US: U-I-321/96, 20/1997-ZDPra, 7/2003-ZP-1, 123/2004 Odl.US: U-I-93/02-18, ZZUOPSP) je določal, da občinski in medobčinski sodniki za prekrške z 31.12.1994 prenehajo z delom kot samostojni organi občin in od 1. januarja 1995 nadaljujejo delo kot samostojni državni organi z imenom »sodnik za prekrške«, ki jih voli in razrešuje Državni zbor Republike Slovenije, na predlog Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve (KVIAZ). Sodnikom za prekrške je bilo prvič priznано, da so del sodne oblasti in da imajo položaj sodišč z odločbami Ustavnega sodišča Republike Slovenije (Št. U.-1-117/93, Up-159/96, U-I-321/96, sklepom U-1-167/97 in odločbo U-1-167/97). Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah ZP v letu 1997 (Ur. l. RS, št. 35, 87/97) je bilo določeno (člen 7/ 258c), da opravi izbiro in predlaga Državnemu zboru kandidate za izvolitev v funkcijo za sodnika za prekrške sodni svet. Prav tako je bil tudi Republiški senat za prekrške preimenovan v Senat za prekrške Republike Slovenije (18. člen). Po manjših spremembah zakona v letu 1998 (Ur. l. RS, št. 73/98) je bil z uveljavitvijo Zakona o spremembah in dopolnitvah ZP (Ur. l. RS, št. 31/00) v letu 2000 dokončno opravljen prenos gospodarskih prestopkov z okrožnih sodišč, ki so jih obravnavala na prvi stopnji, na organe za postopek o prekrških. Naslednje leto je bilo z Zakonom o

spremembah in dopolnitvah ZP (Ur. l. RS, št. 24/01) ukinjeno sodno varstvo proti odločbam sodnika za prekrške na Vrhovnem sodišču Republike Slovenije. Tako je prenehala sodna kontrola zakonitosti njihovih odločb (Melik, 2004, str. 245).

2.2 UMESTITEV PREKRŠKOVNEGA PRAVA

Pravo o prekrških oziroma prekrškovno pravo je poleg kazenskega prava del kaznovalnega prava¹ pravnega sistema Republike Slovenije.

Kaznovalno pravo v širšem pomenu besede lahko zajema precej heterogeno skupino kaznivih ravnanj, na katere se vežejo s pravom urejene kaznovalne sankcije. Zdi se, da je znotraj kaznivih ravnanj še najbolj enotna skupina t.i. kaznivih dejanj, ki so po svoji škodljivosti oziroma družbeni nevarnosti prav na vrhu lestvice. Toda dejanja, ki se sicer v družbi negativno ocenjujejo in štejejo za kaznivosti vredna, po svoji škodljivosti in družbeni nevarnosti niso enaka; tudi vse dobrine, vrednote in interesi, ki jih družba goji in varuje, niso enakega pomena. Prav zaradi tega poznajo vse države in njihovi pravni sistemi različne kategorije kaznivih ravnanj – pri tem se ti sistemi med seboj razlikujejo po raznih nadrobnostih glede njihovega poimenovanja, pristojnosti za njihovo predpisovanje, predpisanih sankcij, organov, ki o njih odločajo, itd. (Tratar, 2003, str. 15).

Glede na sistem, po katerem se klasificirajo in razlikujejo kazniva ravnanja v tujih pravnih sistemih, jih lahko razdelimo v dve skupini:

- v prvo skupino spadajo tisti pravni sistemi, ki obravnavajo prekrške kot kazniva ravnanja;
- v drugo skupino pa spadajo tisti pravni sistemi, ki prekrškov ne uvrščajo v kategorijo kaznivih ravnanj, temveč v posebno kategorijo prekrškovnih dejanj (Tratar, 2003, str. 16).

Z novelo k prej veljavnemu ZP (Ur. l. RS, št. 31/2000) se je tudi v slovenskem pravnem redu spremenil dosednji tripartitni, trihotomni sistem kaznivih ravnanj (trojna delitev)² v bipartitni, dihotomni sistem (dvojna delitev)³ (Tratar, 2003, str. 16).

Prekrškovno pravo je v pravnih sistemih držav locirano v dveh širših področjih prava: v kazenskem ali upravnem pravu. Prekrškovno pravo se je na naših tleh v prvi polovici prejšnjega stoletja imenovalo upravno pravo, v drugi polovici pa upravno kazensko pravo (Bele et al., 2005, str. 18). Upravno kazensko pravo v tem trenutku v Republiki Sloveniji ne obstaja (Tratar, 2002, str. 1434).

¹ Dr. Bele meni, da je uporaba izraza kaznovalno pravo kot tretjega skupnega pojma nepotrebna. Bolje je uporabljati izraze kazensko pravo v širšem in ožjem pomenu, posebej še, ker v tem pravu tak dvojni pomen istega izraza ni nič nenavadnega (Bele et al., 2005, str. 19).

² Kazniva dejanja, gospodarski prestopki, prekrški.

³ Kazniva dejanja na eni strani in prekrški na drugi strani.

Ni mogoče sprejeti ocen, da lahko še vedno govorimo o upravnem kazenskem pravu, ker še vedno vodijo postopek upravni organi oziroma jim je celo dana pravica izdajanja odločb o prekršku. V zvezi s tem je treba opozoriti, da tudi v kazenskem postopku ni mogoče izključiti predhodnega vodenja postopka pred upravnimi organi. Tudi takrat, ko upravni organi na prvi stopnji izdajajo odločbo, to ne pomeni, da je odločanje o prekrških v celoti prepuščeno upravnemu postopku. Odločba upravnega organa velja le pogojno, če se obdolženec z njo strinja (Bele et al., 2005, str. 20).

Zmotno je misliti, da bi bil z morebitnim begom v upravno kazensko pravo rešen problem obravnavanja prekrškov (čeprav drži, da prekrški v velikem delu pomenijo ravno varstvo interesov delujoče uprave), to je njegova učinkovitost ter razbremenitev sodnih organov. Če prekrške opredelimo kot »upravno zadevo«, potem ima stranka že po zakonu o upravnem postopku pravico do pritožbe. Stranka ima tudi pravico do tožbe v upravnem sporu, ki je zopet dvostopenjski. Z opredelitvijo prekrškov kot vrsto upravnih zadev bi torej dosegli nekaj, česar nočemo – o prekrških bi se odločalo štirikrat, postopki bi postali dolgotrajni, dragi, obstaja možnost zastaranja itd. (Tratar, 2002, str. 1435).

O zadevah, ki so bile v nacionalnem pravu evropskih držav določene kot upravne zadeve, je že nekajkrat odločalo Evropsko sodišče za človekove pravice. Primeri kažejo, da sodijo prekrški v kategorijo kazenskih zadev v smislu Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP). Tudi v postopkih o prekrških morajo biti zagotovljene garancije, ki jih določa EKČP, zlasti 6. člen, ki zagotavlja pravico do poštenega obravnavanja (po Tratarju, 2002, str. 1430).

2.3 VZROKI ZA SPREJEM NOVEGA ZAKONA O PREKRŠKIH ZP-1

ZP-1 je bil sprejet 26. decembra 2002, objavljen pa je bil v začetku leta 2003. Uporabljati se je začel 1.1.2005.

ZP-1 je nastajal kar deset let po osamosvojitvi, vmes je bilo njegovo sprejemanje večkrat odloženo. Na to razmeroma dolgotrajno sprejemanje je vplivalo predvsem izbiranje med več koncepti, za katere pa so se odločujoči dejavniki opredeljevali manj po argumentih in bolj po interesih, velikokrat celo povsem osebne narave (npr. nekdanje sodnike za prekrške je zanimal predvsem njihov bodoči status). Kar zadeva argumentacijo, je bilo opaziti predvsem soočenje dveh usmeritev: ali naj se prekrški popolnoma vključijo v koncept kazenskega prava ali pa naj se pri njih upošteva predvsem potreba po učinkovitem delovanju izvršilne oblasti (Bele et al., 2005, str. 17).

Po mnenju ministrstva za pravosodje kot predlagatelja je bil ZP-1 potreben zaradi uskladitve prava o prekrških z našo ustavno ureditvijo, drugo zakonodajo,

mednarodnimi pakti⁴ in obveznostmi naše države do mednarodne skupnosti. Hkrati pa naj bi predstavljal ustrežnejšo umestitev prekrškov v sistem kaznovalnega prava in celovito ureditev področja prekrškov v Republiki Sloveniji. S sprejemom Ustave Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 33I/1991-I Spremembe Ur. l. RS, št. 42/1997, 66/2000, 24/2003, 69/2004, 69/2004, 69/2004, 68/2006, Ustava) in prevzemanjem obveznosti iz mednarodnih paktov so se v zvezi z izvajanjem posameznih določb prejšnjega ZP pojavile ovire, ki jih je v glavnem povzročal položaj organov, ki so vodili postopke o prekrških. Tudi ZP-1 zadeva področje človekovih pravic, zato je bilo treba opredeliti ustrezne materialne in procesne garancije za varstvo človekovih pravic znotraj teh institutov. To zahteva tudi sprejeta nova kazenska zakonodaja, predvsem Zakon o kazenskem postopku (Ur.l. RS, št. 63/1994 (70/1994 popr.), 25/1996 Odl.US: U-I-18/93, 39/1996 Odl.US: U-I-33/95-12, 5/1998 Odl.US: U-I-25/95, 49/1998-ZPol (66/1998 popr.), 72/1998, 6/1999, 42/2000 Odl.US: U I 282/99, 66/2000, 111/2001, 32/2002 Odl.US: U-I-92/96-27, 3/2003 Odl.US: U-I-204/99-22, 21/2003 Odl.US: U-I-190/00-11, 44/2003 Odl.US: U-I-149/99-15, 56/2003, 92/2003 Odl.US: U-I-319/00-21, 114/2003 Odl.US: U-I-426/02, Up-546/01-21, 116/2003-UPB1, 43/2004, 68/2004 Odl.US: U-I-296/02, 83/2004 Odl.US: Up-729/03, U-I-187/04, 96/2004-UPB2, 101/2005, 8/2006-UPB3, 14/2007, 32/2007-UPB4, 102/2007-ZSKZDCEU, 21/2008 Odl.US: U-I-96/06-13, 23/2008-ZBPP-B, 65/2008 Odl.US: U-I-328/04-22, 68/2008, 89/2008 Odl.US: U-I-25/07-43, ZKP) in Kazenski zakonik (Ur.l. RS, št. 63/1994 (70/1994 popr.), Spremembe Ur.l. RS, št. 23/1999, 60/1999 Odl.US: U-I-226/95, 40/2004, 95/2004-UPB1, 37/2005 Odl.US: U-I-335/02-20, 17/2006 Odl.US: U-I-192/04-16, 55/2008 (66/2008 popr.), 89/2008 Odl.US: U-I-25/07-43, 5/2009 Odl.US: U-I-88/07-17, KZ), ter določene uskladitve materialnih in procesnih institutov prava o prekrških s to zakonodajo. Poleg tega so se v praksi pri predpisovanju in obravnavanju postopkov o prekrških pričele pojavljati številne pobude za izboljšavo, dopolnitev in spremembo nekaterih materialnih in procesnih institutov zakona. Večina pobud se je nanašala na spremembo o t.i. mandatnem kaznovanju, pa tudi na določbe o sankcijah, zastaranju itd. Zakonodajo o prekrških je bilo treba uskladiti tudi z novo zakonodajo, sprejeto na drugih področjih (Tratar, 2003, str. 17).

Zaradi določb starega ZP se je z neučinkovitostjo srečevala tudi policija kot eden od organov, ki so bili pristojni za izrekanje denarnih kazni za prekrške ter predlaganje uvedbe postopkov o prekrških. Izpostaviti velja predvsem določbe ZP o zastaranju, po katerih je bil relativni zastaralni rok eno, absolutni pa dve leti. Številni povratni kršitelji so vlagali pravna sredstva zoper plačilne naloge in sodbe o prekršku, računajoč na zastaranje. Sodniki za prekrške in Senat za prekrške so bili zasuti s nerešenimi zadevami, zaradi česar so številne zadeve zastarale, delo policije in drugih organov je bilo zaman. Sodišča za prekrške so z novim ZP-1 prevzela tudi stare zadeve⁵. Da so lahko začela tekoče reševati zadeve po ZP-1, je bil sprejet Zakon o

⁴ Novo sistemsko zakonsko ureditev področja prekrškov je posredno zahtevala EKČP, ki določa, da je potrebno organe, ki vodijo postopek o prekrških, opredeliti kot sodišča.

⁵ Prevzetih zadev je bilo samo na okrajnih sodiščih kar 144.233 (Doseženi cilji Ministrstva za pravosodje v letih 2004 - 2008, 2008, str. 28).

ustavitvi določenih postopkov o prekrških in odpustitvi izvršitve določenih kazni zapora (Ur. l. RS, št. 35/2005, ZUDPPKZ).

Predlagatelj ZP-1 je izhajal iz stališč, ki so se izoblikovala v preteklih desetih letih, najprej v stroki, nato pa tudi v praksi Evropskega sodišča za varstvo človekovih pravic. V okvir kaznovalnega prava ne sodi le kazensko pravo v ožjem pomenu besede, ampak tudi druge veje prava, ki urejajo kršitve vrednot v družbi (npr. pravo o prekrških). ZP-1, izhajajoč iz teh podlag, temelji na naslednjih načelih:

- načelu obravnavanja prekrškov oziroma prava o prekrških kot dela kaznovalnega prava, ki zahteva upoštevanje in spoštovanje temeljnih principov urejanja tega področja, upoštevajoč posebnosti področja o prekrških);
- načelu legitimnosti oziroma omejenosti represije (uporaba prisilnih sredstev se dovoljuje le kot skrajni ukrep in le v obsegu, ki je nujno potreben za zagotavljanje varstva temeljnih pravic človeka in temeljnih družbenih vrednot);
- načelu zakonitosti (sankcijo za prekršek je mogoče izreči samo za dejanje, ki je bilo v naprej določeno kot prekršek in je zanj bila določena sankcija);
- načelu subjektivne odgovornosti (uveljavljeno tudi v pravu o prekrških in sicer z določenimi posebnostmi, glede na to, da so subjekti prekrškov lahko tudi pravne osebe in samostojni podjetniki; to načelo temelji na individualni odgovornosti subjekta prekrška in je temelj za izrek sankcije za prekršek);
- načelu sorazmernosti med prekrškom in sankcijo za prekršek, ki zahteva, da že na zakonodajni ravni vzpostavimo ravnotežje med prekrški kot lažjo vrsto kršitev in ustrezno milejšimi sankcijami za prekrške);
- načelu sodnega varstva, ki zahteva, da omogočimo sodno varstvo zoper odločitve prekrškovnih organov pred sodišči za prekrške (po Tratarju, 2003, str. 17).

2.4 ORGANI, KI ODLOČAJO V POSTOPKU ZA PREKRŠKE

2.4.1 Splošno o organih za odločanje za prekrške in delitvi prekrškovnega postopka

O prekrških odločajo:

- prekrškovni organi in
- sodišča (1. odstavek 45. člena ZP-1).

Prekrškovni postopek se deli na:

- hitri postopek⁶, ki je pridržan upravnim prekrškovnim organom in
- redni sodni postopek, ki je pridržan okrajnim in višjim sodiščem.

O prekrških se odloča v hitrem postopku, razen v primerih, ko ZP-1 določa drugače (52. člen ZP-1). Hitri postopek je torej pravilo⁷, postopek na prvi stopnji pred sodiščem za prekrške pa izjema. Merila za razmejitev prekrškov na tiste, ki naj se obravnavajo v hitrem postopku, in na tiste, ki naj se obravnavajo v rednem sodnem postopku, so v naprej določena (razmejitev med lažjimi zadevami, ki jih je mogoče rešiti v hitrem postopku, in zadevami, ki že na prvi stopnji zahtevajo obravnavanje pred okrajnimi sodišči). Gre za uveljavitev načela smotrnosti in učinkovitosti, da bi se zmanjšal časovni zamik med ugotovitvijo prekrška kot začetkom postopka in izrekom sankcije kot zaključkom postopka. Upravni prekrškovni organi tako poleg odkrivanja prekrškov izrekajo zanje tudi sankcije.

Razlika med upravnimi prekrškovnimi organi in sodišči je v tem, da sodišča nikoli ne začnejo postopka o prekršku in ne odločajo po uradni dolžnosti, ampak vedno na podlagi obdolžilnega predloga (obtožno ali akuzatorno načelo, tudi predlagalno načelo), med tem ko za prekrškovne organe velja, da začnejo postopek o prekršku tudi po uradni dolžnosti (1. odstavek 50. člena ZP-1) (Orel, 2006, str. 20). Za policijo velja, da praktično vse postopke o prekrških začne po uradni dolžnosti, saj je zanemarljivo malo pisnih predlogov pristojnih predlagateljev⁸ začetka postopka o prekršku.

Po prej veljavnem ZP so odločali o prekrških na prvi stopnji sodniki za prekrške in drugi organi, ki so bili z zakonom pooblašteni, da vodijo postopek o določenih

⁶ V praksi in stroki se je za »hitri postopek« uveljavilo tudi poimenovanje »hitri prekrškovni postopek« (tako denimo Kovač, P. v »Posebni upravni postopki, 2007).

⁷ Podobno, kot je določeno v nemškem zakonu o prekrških, lahko v načelu tudi za slovenski sistem rečemo, da velja t.i. primarna pristojnost prekrškovnega organa (nem. Das Vorrecht der Verwaltungsbehörde ali Primaerzuständigkeit), kar je procesnopravna posledica različne narave prekrškov in kaznivih dejanj. Tudi nemško pravo poudarja, da naj se prizadetim v primeru prekrškov prihranijo slabosti kazenskega postopka. Po njem postopek izrekanja glob s strani prekrškovnih organov ni kazensko pravo (Bele et al., 2005, str. 177).

⁸ Predlagatelji so: oškodovanec, državni tožilec, državni organ, nosilec javnih pooblastil ali samoupravna lokalna skupnost (1. odstavek 50. člena ZP-1).

prekrških na prvi stopnji. V pritožbenih postopkih pa je odločal Senat za prekrške RS. Položaj drugih organov, ki so pooblaščen, da vodijo postopek o določenih prekrških na prvi stopnji, so urejali posebni predpisi, ti organi pa so vodili postopek o prekrških po določbah ZP (Tratar, 2003, str. 67).

Določitev prekrškov se praviloma navezuje na posamezne upravne predpise, ki določajo pravila na različnih področjih življenja v določeni skupnosti. Kršitev teh pravil je prekršek. V sodbi v primeru Lauko v. Slovaška (EKČP, 2.9.1998, št. 907) je sodišče med drugim navedlo, da je prekršek kršitev pravil prava ali zakonitih obveznosti na področju javne uprave, ki pomenijo manjšo nevarnost v družbi. Prav zaradi tega je sodišče tudi navedlo, da zaupati pregon in kaznovanje prekrškov upravnim organom ni v neskladju z EKČP, seveda če ima obdolženec možnost, da izpodbija katerokoli odločbo zoper njega pred sodiščem, ki daje jamstva po 6. členu EKČP (spor polne jurisdikcije). Glede na navedeno ni sporna določba, da o prekrških odločajo tako prekrškovni organi kot sodišča (Bele et al., 2005, str. 180).

2.4.2 Prekrškovni organi in hitri postopek

Prekrškovni organi so:

- upravni in drugi državni organi in nosilci javnih pooblastil, ki izvajajo nadzorstvo nad izvrševanjem zakonov in uredb, s katerimi so določeni prekrški (Policija, Davčna uprava RS, Carinska uprava RS, posamezni inšpektorati, agencije, Veterinarska uprava, Urad RS za varstvo konkurence idr.) in
- organi samoupravnih lokalnih skupnosti, ki so s posebnimi predpisi pooblaščen za odločanje o prekrških - občinska redarstva, (2. odstavek 45. člena ZP-1).

Razlika med posameznimi prekrškovnimi organi je v tem, da v prvem primeru pooblastilo za odločanje izhaja že iz nadzorstva nad izvrševanjem zakonov in uredb, s katerimi so določeni prekrški, v drugem primeru pa mora obstajati poseben predpis, ki organe pooblašča za odločanje o prekrških.

Državni organi in nosilci javnih pooblastil morajo sodišču in prekrškovnim organom v postopku o prekršku dati potrebno pomoč in podatke brezplačno (4. odstavek 45. člena). Gre za pravno pomoč z namenom hitrejšega smotrnejšega, ekonomičnejšega, predvsem pa učinkovitega izvajanja postopka za prekrške. Posebej je poudarjena dolžnost dati podatke brezplačno. Pomoč prihaja v poštev tako med samimi prekrškovnimi organi kot med prekrškovnimi organi in sodišči in drugimi državnimi organi in nosilci javnih pooblastil (Orel, 2006, str. 20).

ZP-1 nalaga po vsebini in številu največ prekrškov v obravnavanje upravnim prekrškovnim organom v hitrem postopku. Upravni prekrškovni organi so prevzeli velik del zadev, ki so bile v skladu s predhodnim ZP v pristojnosti sodnikov za prekrške. Sprememba glede na predhodni ZP je bila potrebna predvsem zaradi

preobremenjenosti sodnikov za prekrške (namen zakonodajalca po večji učinkovitosti).

Hitri postopek je tako skrajšan in poenostavljen način ugotavljanja kršitev družbenih norm manjšega pomena. Posebnost hitrega postopka je tudi v tem, da prekrškovni organ praviloma ne vrednoti storilčevega ravnanja glede na obteževalne in olajševalne okoliščine (Orel, 2006, str. 23). V hitrem (poenostavljenem) postopku so skladno z načelom soodvisnosti med pristojnostmi in pooblastili organov ter z odprto možnostjo sodelovanja v postopku za domnevnega storilca prekrška zagotovljene temeljne pravice, predvsem pravica do izjave, vodenje postopka v obliki, ki zagotavlja naknadno preverjanje dejanske in pravne pravilnosti, vključno z izdajo odločbe z zakonsko določenimi sestavinami⁹ (po Tratarju, 2003, str. 68).

2.4.3 Sodišča in redni sodni postopek

Procesna pravila odločanja v postopku o prekrških pred sodišči za prekrške so urejena v najboljšežnejšem poglavju ZP-1 (deseto poglavje »redni sodni postopek«). Redni sodni postopek se v veliki meri naslanja na ZKP, in sicer ko predpisuje smiselno uporabo določb ZKP glede jezika v postopku, vlog in zapisnikov, rokov, zaslišanja obdolženca, zasliševanja prič, izvedenstva, hišne in osebne preiskave, zasega in odvzema predmetov, glavne obravnave v skrajšanem postopku pred okrajnim sodiščem, hrambe in upravljanja zaseženih predmetov in začasnega zavarovanja zahtevka za odvzem premoženjske koristi ter prenosa krajevne pristojnosti (67. člen¹⁰ ZP-1).

O prekrških odločajo:

- okrajna sodišča kot sodišča prve stopnje in
- višja sodišča kot sodišča za prekrške druge stopnje (1. odstavek 208. člena ZP-1).

Okrajna sodišča so pristojna:

- za odločanje o zahtevi za sodno varstvo zoper odločbo o prekršku, ki jo je izdal prekrškovni organ,
- za odločanje o prekrških na prvi stopnji,
- za opravljanje zadev pravne pomoči v zadevah prekrškov,
- za opravljanje drugih zadev, ki jih določa zakon (1. odstavek 210. člena ZP-1).

⁹ Po nemškem pravu globni postopek pred upravnim organom ni kazenski postopek. Globa se šteje kot opomin k spoštovanju dolžnosti ne pa kot kazenska sankcija z etičnim očitkom. Primarna pristojnost upravnih organov za pregon in sankcioniranje prekrškov po nemškem pravu tako ni sporna.

¹⁰ Ob sprejetju je ZP-1 določal, da se v rednem postopku smiselno uporablja tudi določbe ZKP o vročanju. Spremembo je prinesla novela ZP-1E, ki je določila, da se v rednem sodnem postopku glede vročanja pisanj smiselno uporabljajo določbe ZUP (namen zakonodajalca po večji učinkovitosti in hitrosti).

Na okrajnem sodišču vodi postopek in odloča sodnik posameznik (1. odstavek 211. člena ZP-1).

Višja sodišča so pristojna:

- za odločanje o pritožbah zoper odločbe okrajnih sodišč, izdane po ZP-1,
- za odločanje v sporih o pristojnosti med okrajnimi sodišči v zadevah prekrškov,
- za opravljanje drugih zadev, ki jih določa zakon (212. člen ZP-1).

Redni sodni postopek je določen za tiste prekrške, pri katerih je potrebna večja stopnja vrednotenja z vidika osebnosti storilca (npr. mladoletniki) ali so širše meje dispozitivnosti pri izrekanju sankcij oziroma sankcije s svojimi posledicami posegajo v temeljne človekove pravice in svoboščine (Tamše, 2003, str. 2).

Redni sodni postopek se pred pristojnim okrajnim sodiščem začne na podlagi obdolžilnega predloga prekrškovnega organa (najpogosteje v praksi) ali državnega tožilca¹¹ (103. člen ZP-1). Uveljavljeno je predlagalno, obtožno oziroma akuzatorno načelo. Sodišče samo ne more začeti postopka o prekršku.

ZP-1 je uzakonil načelo materialne resnice kot eno izmed najpomembnejših načel kaznovalnega prava. To načelo določa, da mora sodišče po resnici in popolnoma ugotoviti vsa dejstva, ki so pomembna za izdajo zakonite sodbe o prekršku, razen v primeru obdolženčevega priznanja (68. člen ZP-1).

Redni sodni postopek se na prvi stopnji konča z izdajo sodbe o prekršku. S sodbo se postopek pred okrajnim sodiščem lahko ustavi ali pa se obdolženec spozna za odgovornega in se mu izreče sankcija za prekršek. Pisna sodba mora imeti uvod, izrek in obrazložitev, pouk o pravici do pritožbe ter rok in način njene vložitve, številko, datum, podpis in uradni pečat sodišča, ki je sodbo izdalo.

Zoper sodbo o prekršku se lahko vloži pritožba na višje sodišče. V korist obdolženca jo lahko vloži obdolženec oziroma njegov zagovornik (in drugi), za pravno osebo lahko vloži pritožbo njen zastopnik oziroma zagovornik. Pritožbo lahko vloži tudi predlagatelj postopka (tako v škodo kot v korist obdolženca), lastnik predmetov, in sicer glede izreka o odvzemu predmetov, kot tudi tisti, ki so jim bile izrečene redovne globe. Rok za pritožbo je osem dni po vročitvi sodbe. Določena sta začetek teka roka in način vložitve pritožbe, možnost odpovedi pravice do pritožbe ter pritožbeni razlogi.

Višje sodišče preizkusi sodbo o prekršku v tistem delu, v katerem se s pritožbo izpodbija, vendar jo mora vselej po uradni dolžnosti preizkusiti v določenem obsegu. Sodbo o prekršku lahko potrdi, razveljavi ali spremeni. Sodišče prve stopnje mora

¹¹ Državni tožilec lahko v primeru pregona storilca za kaznivo dejanje spozna, da gre v resnici za prekršek. V praksi pa v takih primerih obdolžilne predloge največkrat vlagajo prekrškovni organi sami na podlagi obvestila tožilstva, da iz različnih razlogov ne bo začelo postopka (dejanja majhnega pomena, oškodovančev odstop od pregona ipd.).

opraviti vsa procesna dejanja in pretresti vsa sporna vprašanja, na katera je opozorilo višje sodišče v svoji odločbi. V skladu z določbami desetega poglavja ZP-1 je treba reševati tudi pritožbe zoper druge odločbe, izdane po ZP-1 v rednem sodnem postopku (po Tratarju, 2003, str. 76).

2.4.4 Izključitev hitrega postopka

Hitri postopek ni dovoljen:

- če predlagatelj rednega sodnega postopka glede na naravo kršitve oceni, da so podani pogoji za izrek stranske sankcije po ZP-1;
- če je predpisana stranska sankcija prepovedi vožnje motornega vozila;
- proti mladoletnim storilcem prekrškov;
- za prekrške s področja obrambnih dolžnosti in za prekrške s področja nezdružljivosti javnih funkcij s pridobitno dejavnostjo;
- za prekrške zoper varnost javnega prometa, za katere je predpisana stranska sankcija 18 kazenskih točk (2. odstavek 52. člena ZP-1).

V naštetih primerih mora prekrškovni organ na pristojno sodišče vložiti obdolžilni predlog. Če predlagatelj rednega sodnega postopka glede na naravo kršitve oceni, da so podani pogoji za izrek stranske sankcije po ZP-1, mora v obdolžilnem predlogu obrazložiti, zakaj ocenjuje, da je narava kršitve takšna, da je treba izreči stransko sankcijo, ki sicer ni predpisana kot obvezna (prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja, prepoved uporabe vozniškega dovoljenja, prepoved vožnje motornega vozila, izgon tujca iz države, odvzem predmetov¹² in vzgojni ukrepi) (4. odstavek 105. člena ZP-1).

Hitri postopek je izključen tudi v primeru, če je predpisana stranska sankcija prepovedi vožnje motornega vozila (2. odstavek 52. člena ZP-1). Tako (obvezno) sankcijo za določene prekrške določa Zakon o varnosti cestnega prometa (Ur. l. RS, št. 83/2004 Spremembe Ur.l. RS, št. 35/2005, 51/2005-UPB1, 67/2005 Odl.US: U-I-32/05-13, 69/2005, 76/2005-ZDCOPMD, 97/2005-UPB2, 108/2005, 25/2006-UPB3, 70/2006-ZIKS-1B, 105/2006, 123/2006 Odl.US: P-72/05-17, U-I-327/05, 133/2006-UPB4, 139/2006-ZORed, 37/2008, 56/2008-UPB5, 57/2008-ZLDUVCP, 73/2008 Odl.US: U-I-295/05-38, ZVCP-1). Nekoliko zmede sta v prakso prekrškovnih organov in sodišč prinesli novela ZVCP-1E (v spremenjenem 234. členu ZVCP-1 je novela

¹² Primer izključitve hitrega postopka iz prakse prekrškovnega organa PP Nova Gorica: Policisti so zalotili povratnega kršitelja cestnoprometnih predpisov pri prekrških, ki so bili sicer v pristojnosti PP Nova Gorica. Za takšne prekrške policisti glede na veljavno ureditev kršiteljem izdajo plačilne naloge in postopek se s tem konča. Ker je voznik z uporabo vozila ogrožal splošno varnost oz. življenje in zdravje ljudi (uresničeni znaki 2. odstavka 25. člena ZP-1), je policist ocenil, da so podani pogoji za izrek stranske sankcije »odvzem predmetov«. Zato kršitelju ni bil vročen plačilni nalog, ampak je PP Nova Gorica zoper kršitelja na okrajno sodišče vložila obdolžilni predlog z obrazložitvijo ocene (opisom ogrožanja splošne varnosti, življenja in zdravja ljudi). Okrajno sodišče v Novi Gorici je sledilo predlogu in oceni PP Nova Gorica ter kršitelju poleg globe izreklo tudi stransko sankcijo »odvzem predmetov« (vozila).

ZVCP-1E takšno sankcijo določila fakultativno) in ZP-1E (novela ZP-1E je preštevilčila alineje zgolj v 2. odstavku 52. člena ZP-1, preštevilčenje pa ni bilo izvedeno v 4. odstavku 52. člena ZP-1, ki govori o podaji ocene). Tako smo priča različnim razlagam in praksi prekrškovnih organov in sodišč za prekrške¹³.

Hitri postopek prav tako ni dovoljeno voditi zaradi prekrškov, ki jih storijo mladoletne osebe. ZP-1 namreč za to kategorijo kršiteljev predvideva izključno pristojnost sodišč. Strinjam se z mnenjem Grilove, ki opozarja, da bi bilo smotno v določenih primerih institut opozorila razširiti tudi na mladoletne storilce prekrškov. Gre za primere, ko neproblematični in uspešni mladoletniki prvič storijo nek prekršek, ki niti ni hujše narave, zato bi bilo v takšnih primerih pač bolje izreči opozorilo, kot pa izvesti celoten postopek na sodišču za prekrške. S tem bi po eni strani zmanjšali pripad tovrstnih zadev na sodišča, po drugi strani pa bi se izognili nepotrebnim stroškom, ki pri tem nastanejo (Gril, 2004, priloga str. VI).

Prekrškovni organ mora vložiti obdolžilni predlog tudi za prekrške zoper varnost javnega prometa, za katere je predpisana stranska sankcija 18 kazenskih točk. Razlog za tako postopanje je določba ZVCP-1, po kateri se imetniku vozniškega dovoljenja, ki doseže ali preseže 18 kazenskih točk v cestnem prometu, izreče sankcija prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja (3. odstavek 235. člena ZVCP-1). Taka sankcija se izreče tudi vozniku začetniku, ki doseže ali preseže 7 kazenskih točk (4. odstavek 235. člena ZP-1), ZP-1 pa v tem primeru ne izključuje hitrega postopka.

2.4.5 Spor o pristojnosti med prekrškovnimi organi in sodišči

Pristojnost državnega organa je pogoj formalne veljavnosti vsakega pravnega akta (splošnega in posamičnega). Pristojnost državnega organa določa njegovo moč v določeni organizaciji oblasti, je neposredni izraz njegovega položaja glede na druge državne organe horizontalno in vertikalno in daje nenazadnje legitimnost za odločanje o pravicah in obveznostih organov, organizacij in državljanov. Spor glede pristojnosti načeloma ni zaželen, niti v primeru, ko o isti zadevi odločajo različni organi, saj vodi do možnosti, da bi isto pravno vprašanje reševali na različen način, s tem pa bi posegli v načelo pravne varnosti, niti v primeru, ko pride do zavračanja odločanja, saj zainteresirana stranka ne more uveljaviti svoje pravice, s tem pa se prav tako postavi vprašanje pravne varnosti. Prav zato se v sodobnih ustavnih sistemskih evropskih držav reševanje sporov glede pristojnosti zaupa visokim t.i. posebnim sodiščem, zlasti ustavnim sodiščem (Tratar, 2006, str. 173).

Ustava določa, da ustavno sodišče med drugim odloča tudi o sporih glede pristojnosti med sodišči in drugimi državnimi organi (1. odstavek 160. člena Ustave). To pomeni,

¹³ Več o tem tudi: Pruša, M., Razmejitev pristojnosti za odločanje o prekrških v hitrem oz. rednem sodnem postopku, Pravna praksa, 2008, str. 19.

da je za odločanje o sporih med upravnimi prekrškovnimi organi in sodišči pristojno Ustavno sodišče Republike Slovenije.

Zakon o ustavnem sodišču (Ur. l. RS, št. 15/1994 Spremembe Ur. l. RS, št. 64/2001-ZPKSMS, 51/2007, 64/2007-UPB1, 108/2007 Skl.US: U-I-259/07-10, ZUstS) določa, da lahko zahtevo za odločitev o sporu glede pristojnosti med sodišči in drugimi državnimi organi prizadeti organ vloži v roku 90 dni od dneva, ko je zvedel, da je drug organ posegel v njegovo pristojnost ali jo prevzel (61. člen ZUstS). Če pride do spora o pristojnosti, ker več organov zavrača pristojnost v posamezni zadevi, lahko zahteva rešitev spora organ, ki mu je bila zadeva odstopljena, pa meni, da zanj ni pristojen. Pobudo za rešitev spora o pristojnosti lahko vloži tudi stranka v postopku, zaradi katerega je prišlo do spora o pristojnosti. Ustavno sodišče z odločbo ugotovi, kateri organ je pristojen, lahko pa tudi razveljavi oziroma odpravi predpis, splošni akt, izdan za izvrševanje javnih pooblastil, katerega protiustavnost ali nezakonitost je pri tem ugotovilo.

Od začetka veljave ZP-1 je Ustavno sodišče Republike Slovenije že odločilo v nekaj sporih o pristojnosti med upravnimi prekrškovnimi organi in okrajnimi sodišči (primeri sporov med policijskimi postajami (PP) in okrajnimi sodišči: odločbe št. P-10/05 z dne 16.6.2005, P-11/05 z dne 16.6.2005, P-21/05 z dne 16.2005, P-23/05 z dne 24.11.2005, P-8/06 z dne 20.9.2006, P-201/05 z dne 19.10.2006, P-34/07 z dne 29.5.2008 idr. odločbe.

Odločba US P-34/07 z dne 29. 5. 2008

V sporu o pristojnosti med PP Ljubljana Center in Okrajnim sodiščem v Ljubljani je Ustavno Sodišče odločilo, da je za odločanje o prekršku pristojna PP Ljubljana Center. Gre za primer, ki je bistveno povečal obseg dela policijskih postaj in posledično zmanjšal obseg dela okrajnih sodišč.

Ustavno sodišče je v odločbi navedlo:

»1. PP Ljubljana Center je na podlagi prvega odstavka 103. člena ZP-1 pri Okrajnem sodišču v Ljubljani vložila obdolžilni predlog po sedmem odstavku v zvezi s petim odstavkom 116. člena, v zvezi 234. členom ZVCP-1.

2. Okrajno sodišče v Ljubljani se je izreklo za stvarno nepristojno in odstopilo obdolžilni predlog prekrškovnemu organu, PP Ljubljana Center. Sodišče navaja odločbo Ustavnega sodišča št. P-72/05 in št. U-I-327/05 z dne 23. 11. 2006 (Ur. l. RS, št. 123/06 in OdlUs XV, 82). Sodišče ocenjuje, da v obravnavanem primeru ne gre za kvalificirani prekršek iz 234. člena ZVCP-1, temveč za temeljni prekršek iz tretjega odstavka 27. člena ZVCP-1, za katerega je predpisana samo globa. Ker po mnenju sodišča ni podan noben izmed razlogov iz drugega odstavka 52. člena ZP-1, ko hitri postopek ni dovoljen, je za odločanje pristojen prekrškovni organ.

3. PP Ljubljana Center je pred Ustavnim sodiščem sprožila spor glede pristojnosti med njo in Okrajnim sodiščem v Ljubljani. V vlogi med drugim navaja, da je pri Okrajnem sodišču v Ljubljani vložila obdolžilni predlog zaradi prekrška po sedmem odstavku v zvezi s petim odstavkom 116. člena, v zvezi z 234. členom ZVCP-1. Ob tem poudarja, da je iz priloženega obvestila o telesni poškodbi razvidno, da je bil v

prometni nesreči eden izmed udeležencev telesno poškodovan, kar pa je razlog iz prve alineje drugega odstavka 52. člena ZP-1, zaradi katerega hitri postopek ni dovoljen.

5. Razmejitev pristojnosti med prekrškovnimi organi in sodišči določa 52. člen ZP-1, ki je bil med odločanjem o tej zadevi spremenjen z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o prekrških (Ur. l. RS, št. 17/08 – v nadaljevanju ZP-1E). Glede na to, da ZP-1E v prehodnih določbah ni določil, da o prekrških, storjenih do njegove uveljavitve, odločajo organi, ki so bili pristojni za odločanje o prekrških po dotedanjih predpisih, se spremenjeni 52. člen ZP-1 uporablja tudi za rešitev spora glede pristojnosti v obravnavani zadevi. V skladu s prvim odstavkom 52. člena ZP-1 se o prekrških praviloma odloča v hitrem postopku (pred prekrškovnim organom) in samo izjemoma v rednem sodnem postopku. Z novelo ZP-1E so bile okoliščine v drugem odstavku 52. člena ZP-1, zaradi katerih hitri postopek ni dovoljen, občutno zožene. Med drugim je bila črtana prva alineja drugega odstavka 52. člena ZP-1, ki je določala, da hitri postopek ni dovoljen, če je z dejanjem nastala telesna poškodba drugi osebi.

6. Okrajno sodišče v Ljubljani je ob odločanju glede pristojnosti za obravnavani postopek o prekršku ocenilo, da ne gre za kvalificirani prekršek iz 234. člena ZVCP-1, za katerega je po prvem odstavku predpisana tudi stranska sankcija kazenskih točk, po drugem odstavku pa prepoved vožnje motornega vozila, temveč za temeljni prekršek iz tretjega odstavka 27. člena ZVCP-1 (pravilno iz sedmega odstavka v zvezi s petim odstavkom 116. člena ZVCP-1), za katerega je predpisana samo globa. Ustavno sodišče je že v odločbi št. P-72/05 in št. U-I-327/05 navedlo, da stališče, po katerem bi bilo sodišče vedno dolžno izvesti postopek, če je policija ocenila, da so izpolnjeni kriteriji za vložitev obdolžilnega predloga, in se pri tem ne bi smelo spuščati v pravilnost kvalifikacije prekrška, ni v skladu s prvim odstavkom 52. člena ZP-1. Temeljni namen zakona je namreč prav v poenostavitvi in pospešitvi postopka o prekršku, kar odkazuje k restriktivni razlagi določb o izjemnem obravnavanju prekrškov v rednem sodnem postopku.

7. Iz obdolžilnega predloga in priloženega obvestila o telesni poškodbi sicer izhaja, da je bil drugi udeleženec prometne nesreče telesno poškodovan, vendar telesna poškodba druge osebe ni več razlog, zaradi katerega hitri postopek po drugem odstavku 52. člena ZP-1 ne bi bil dovoljen.

Ustavno sodišče je zato odločilo, da je za odločanje o tem prekršku pristojna Policijska postaja Ljubljana Center« (Ustavno sodišče, odločba US: P-34/07 z dne 29.5.2008).

2.4.6 Sodišče kot nadzornik nad zakonitostjo aktov upravnih prekrškovnih organov

Za odločanje o zahtevi za sodno varstvo je krajevno pristojno sodišče prve stopnje, na območju katerega ima sedež prekrškovni organ, ki je izdal odločbo o prekršku (2. odstavek 60. člena ZP-1). Prepozno ali nedovoljeno zahtevo za sodno varstvo sodišče s sklepom zavrže, če tega ni storil prekrškovni organ (64. člen ZP-1). Sodišče s sodbo

zavrne zahtevo kot neutemeljeno, če spozna, da ni podana nobena izmed uveljavljenih kršitev iz 62. člena¹⁴ ZP-1 in tudi ne take kršitve, na katere pazi po uradni dolžnosti (62.a člen ZP-1), ali če je bila kršitev v postopku z zahtevo za sodno varstvo že odpravljena (1. odstavek 65. člena ZP-1).

Sodišče s sodbo ugotovi zahtevo in odpravi odločbo prekrškovnega organa, ali jo odpravi po uradni dolžnosti, če ugotovi, da ni odločil pristojni organ, ali če ugotovi, da je pri odločanju ali vodenju postopka sodelovala oseba, ki bi po zakonu morala biti izločena, ali je bila izločena (2. odstavek 65. člena ZP-1). Sodišče s sodbo ugotovi zahtevo in spremeni odločbo prekrškovnega organa, ali jo spremeni po uradni dolžnosti, če ugotovi, da so bila odločilna dejstva v izpodbijani odločbi o prekršku sicer pravilno ugotovljena, da pa je treba glede na ugotovljeno dejansko stanje ob pravilni uporabi materialne določbe ZP-1 ali predpisa, ki določa prekršek, spremeniti odločbo. Glede na stanje stvari sodišče tako ravna tudi, če izrek odločbe ni razumljiv ali je sam s seboj v nasprotju ali če odločba nima vseh predpisanih sestavin ali če se odločba opira na dokaz, na katerega se po določbah ZP-1 ne more opirati, ali ki je bil pridobljen s kršitvijo z ustavo določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin (3. odstavek 65. člena ZP-1). Enako ravna sodišče tudi v primeru, če po izvedenem dokaznem postopku spozna, da so bila odločilna dejstva v izpodbijani odločbi pravilno ugotovljena, da pa je treba glede na ugotovljeno dejansko stanje ob pravilni uporabi zakona oziroma za odpravo kršitev določb postopka drugače odločiti (7. odstavek 65. člena ZP-1).

Če sodišče ugotovi, da storilcu ni bila dana možnost podati izjavo o prekršku, ali če so bile kršene določbe o uporabi jezika v postopku o prekršku, sodišče najprej odpravi kršitev tako, da storilcu omogoči, da poda izjavo, oziroma mu omogoči uporabo jezika v postopku in nato odloči o zahtevi glede na stanje stvari (8. odstavek 65. člena ZP-1). Z vidika varstva pravic oseb v postopku je izjemnega pomena določba, da se odločba o prekršku ne sme spremeniti v škodo kršitelja (11. odstavek 65. člena ZP-1).

14 Kršitve, zaradi katerih je možno izpodbijati odločbo prekrškovnega organa so: 1. če je bila z odločbo prekršena materialna določba ZP-1 ali predpis, ki določa prekršek; 2. če je bila storjena kršitev določb postopka, ker ni odločil pristojni organ (po ZP-1 in ZUP), ker storilcu ni bila dana možnost, da se izjavi o prekršku (po ZP-1 in ZUP), ker je pri odločanju ali vodenju postopka sodelovala oseba, ki bi po zakonu morala biti izločena ali je bila izločena, ker so bile kršene določbe o uporabi jezika v postopku (po ZUP), ker izrek odločbe ni razumljiv ali je sam s seboj v nasprotju ali ker odločba nima vseh predpisanih sestavin (kršitev pravil ZP-1); 3. zaradi zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja, pri čemer se smejo v zahtevi navajati nova dejstva in predlagati novi dokazi le, če vlagatelj zahteve izkaže za verjetno, da jih brez svoje krivde ni mogel uveljaviti v hitrem postopku; 4. če se odločba opira na dokaz, na katerega se po določbah ZP-1 ne more opirati, ali ki je bil pridobljen s kršitvijo z ustavo določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin; 5. zaradi izrečenih sankcij, odvzema premoženjske koristi in stroškov postopka in odločitve o premoženjskopravnem zahtevku.

Določbe 65. člena ZP-1 se smiselno uporabljajo tudi za odločanje o zahtevah za sodno varstvo, vloženih zoper sklepe, zoper katere je dovoljena zahteva za sodno varstvo.

Vse odločitve, ki jih izda sodišče v postopku z zahtevo za sodno varstvo, praviloma vroči prekrškovni organ (65.a člen, ki je bil uveljavljen z novelo ZP-1E v letu 2008), ki je odločal o prekršku v hitrem postopku (torej organ, ki je odločal na »prvi« stopnji). Pri tem gre za vročanje vseh vrst sodb okrajnega ali višjega sodišča (65. člen – zavrnitev zahteve kot neutemeljene, odprava odločitve, ugoditev zahtevi in sprememba odločitve), v katerih je sodišče odločilo v postopku z zahtevo za sodno varstvo, kot tudi sklepov, s katerimi je sodišče zavrglo prepozno ali nedovoljeno zahtevo za sodno varstvo zoper odločitve prekrškovnih organov (64. člen – plačilni nalog, odločba, sklep) (Čas et al., 2009, priloga str. II).

Zahtevo za sodno varstvo je mogoče šteti za učinkovito pravno sredstvo v hitrem prekrškovnem postopku, v smislu določbe 25. člena Ustave. Ta zagotavlja omenjeno pravico alternativno kot pravico do pritožbe ali drugega pravnega sredstva proti odločbam državnih organov. Zakonodajalec se je odločil za pravno sredstvo »zahteva za sodno varstvo«, ki jo upravičena oseba lahko vloži pri pristojnem prekrškovnem organu. Sodišče v konkretni zadevi odloča v okviru razlogov iz 62. člena ZP-1. Ker sodišče ob obravnavanju zahteve lahko raziskuje dejansko stanje samostojno, je s tem hkrati v polni meri zagotovljena ustavna pravica do sodnega varstva zoper dokončne posamične akte državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil (157. člen Ustave). Prav zato so sodišču za prekrške podeljena kasatorična in reformatorična pooblastila; odločbo prekrškovnega organa lahko s sodbo odpravi, lahko pa jo tudi spremeni. To pomeni, da lahko sodišče glede na zahtevo za sodno varstvo presoja celotno dejansko in pravno podlago izrečene sankcije ter s svojo odločbo popravi vse napake, ki bi bile storjene v postopku na prvi stopnji (Bele et al., 2005, str. 215).

2.5 UPORABA ZUP V HITREM PREKRŠKOVNEM POSTOPKU

2.5.1 Subsidiarna uporaba ZUP v hitrem prekrškovnem postopku

Subsidiarna uporaba določil ZUP pomeni, če je za posamezno področje predpisan poseben postopek, ravna organ, ki vodi postopek, najprej po posebnem postopku, dopolnilno pa uporablja tudi ZUP, in sicer v vseh tistih in samo tistih vprašanih postopkih, ki niso urejena s posebnim postopkom. Tako na posameznih področjih postopkovna pravila, ki so vsebovana v posebnih predpisih, dejansko samo dopolnjujejo pravila ZUP. Primarno se uporabljajo določila, ki jih predpisuje poseben postopek, subsidiarno pa pravila ZUP. Vendar pa se morajo določila ZUP v vseh tistih vprašanih, v katerih dopolnjujejo poseben postopek, torej tam, kjer ni posebnih določb v področnih predpisih, uporabljati neposredno, dosledno in v celoti (Rakočević, 2004, str. 2).

ZP-1 v hitrem prekrškovnem postopku napoti na subsidiarno uporabo ZUP glede:

- določitve pristojnosti prekrškovnih organov in spore o pristojnosti (kompetenčnih sporov) med prekrškovnimi organi (1. odstavek 49. člena ZP-1),
- vročitve plačilnega naloga kršitelju, ki mu plačilnega naloga ni mogoče izdati in vročiti takoj na kraju prekrška (5. odstavek 57. člena ZP-1).

Gre torej za eksplicitno (nedvomno) določitev rabe ZUP v ZP-1 in o tem ne more biti dvoma. Bolj problematično je razumevanje pojma smiselna uporaba ZUP, o čemer več v nadaljevanju.

2.5.2 Smiselna uporaba ZUP v hitrem prekrškovnem postopku

ZP-1 v hitrem prekrškovnem postopku napoti na smiselno uporabo ZUP glede pristojnosti, zastopanja, jezika v postopku, vlog, vabil, zapisnikov, odločb, pregledovanja in prepisovanja spisov, rokov in narokov, vročanja in izločitve uradnih oseb, če v ZP-1 ali drugem zakonu ni določeno drugače (1. odstavek 58. člena ZP-1).

Termin »smiselna« uporaba je nasploh nekoliko dvomljiv, saj za razliko od subsidiarne (podrejene) rabe pomeni uporabo določb ZUP le, kolikor je mogoče in smotno. Kaj to pomeni, ni povsem jasno, saj so v upravnem in vseh drugih postopkih instituti medsebojno prepleteni in soodvisni. ZUP sicer smiselno uporabo uvaja že sam, ko gre za odločanje v javnopravnih (in ne upravnih) zadevah, pa posebni zakon nima postopkovnih določb (4. člen ZUP). Iz prakse v upravnem sporu in ustavno-sodne presoje je potrjeno, da smiselna uporaba ni čisto jasna, kar pride do izraza predvsem v postopkih policije, univerze, javnih agencij, zbornic ipd., ko se po svoje interpretira npr. ravnanje z vlogami ali potrebnost in vsebino sestavnih delov odločbe (zlasti obrazložitve). Postavi se tudi dvom glede veljavnosti temeljnih načel ZUP, ki so navsezadnje razlagalna pravila konkretnih institutov in določb ter zagotavljajo minimalno procesno varstvo in postopkovni red (Jerovšek in Kovač, 2007, str. 267).

Načelo zakonitosti (formalne zakonitosti) ZP-1 definira predvsem kot ustrezno obliko postopka, ki zagotavlja (1) pravilno uporabo diskrecijske pravice (51. člen ZP-1¹⁵), (2) izdajo odločbe oz. plačilnega naloga z zakonsko določenimi sestavinami (56. in

¹⁵ Prekrškovni organ lahko po načelu smotrnosti odloči, da ne bo izdal odločbe oz. vložil obdolžilnega predloga, to le zaznamuje v spisu in obvesti potencialnega predlagatelja, če iz zbranih dejstev in dokazov izhaja, da dejanje ni prekršek, je pregon zastaral, ali so podani drugi razlogi, ki izključujejo pregon, gre za prekršek neznatnega pomena, posebne okoliščine, nizka stopnja odgovornosti ali storilčeve osebne okoliščine pa kažejo, da postopek ne bi bil smotrni (51. člen ZP-1). V praksi naj bi se bolj uporabljal zlasti slednji razlog. V istem kontekstu se naj bi prekrškovni postopek ne uvedel, če bi za neznatni prekršek zadostovalo ustno opozorilo po 53. členu ZP-1. Tratar meni, da je treba kljub mnenju nekaterih o ustavni spornosti opozorila, ker ne dopušča ugovora kršitelja, v opozorilu videti institut, s katerim se razbremenjujejo upravni organi in sodišča.

57. člen ZP-1) ter (3) naknadno preverjanje dejanske in pravne pravilnosti (65. člen ZP-1). Načelo zakonitosti velja sicer za ZP-1 kot samostojno načelo, ki določa določenost v zakonu (ali odloku ali uredbi) in prepoved retroaktivnosti veljave zakona oz. uredbe ali odloka (prvi odstavek 2. člena in 3. člen ZP-1) ter uporabe analogije. V zvezi s pravno pravilnostjo naj poudarimo, da je prekrškovno odločbo in plačilni nalog mogoče izpodbijati po 62. členu ZP-1 z zahtevo za sodno varstvo iz več razlogov: zaradi kršitve materialnih določb, izrečenih sankcij, zmotno oz. nepopolno ugotovljenega dejanskega stanja in postopkovnih kršitev (Jerovšek in Kovač, 2007, str. 267).

Načelo zaslišanja stranke je ZP-1 v razmerju do ZUP omejeno tako, da ustavno pravico »biti slišan« operacionalizira z vidika varstva pravic strank (le) v zvezi s pravico do (podpisane pisne) izjave. ZP-1 določa, da je treba kršitelja pred izdajo odločbe zaslišati, praviloma že ob storitvi prekrška (ustna izjava). Če se ob ugotovitvi ali kasnejši obravnavi prekrška kršitelj ni mogel izjaviti, ga je treba pisno obvestiti o prekršku in mu dati rok pet dni za njegovo (pisno) izjavo. Če te možnosti ne izrabi, je kasneje v postopku sankcioniran tako, da dejstev in dokazov v svojo korist ne more več uveljavljati (55. člen ZP-1). Omejitve načela zaslišanja stranke po 9. členu ZUP so torej v ZP-1 naslednje:

- navajanje dejstev in dokazov je glede na tek postopka omejeno do možnosti podaje izjave;
- izjava ni potrebna v hitrem prekrškovnem postopku, ki se konča z izdajo plačilnega naloga, saj je izjava nujna le »pred izdajo odločbe«;
- izjave in vloge stranke oz. po ZP-1 kršitelja oz. zastopnika niso vedno bodisi pisne bodisi ustne na zapisnik (kot po ZUP, ki določa v omejenih primerih celo možnost telefonskih vlog oz. e-vlog brez varnega e-podpisa), temveč je npr. predlog za uvedbo postopka ali zahteva za sodno varstvo (ki pa sicer ne sodi več v sklop hitrega prekrškovnega postopka) lahko le pisna (Jerovšek in Kovač, 2007, str. 269).

Med temeljnimi načeli ZUP navaja še druga, tako pravico do pritožbe, ki je ZP-1 ne določa, vendar v smislu ustavne pravice do pravnega sredstva (25. člen Ustave) po dosedanji praksi Ustavnega sodišča RS njeno vlogo prevzame druga oblika pravnega sredstva, po ZP-1 je to devolutivna in praviloma suspenzivna zahteva za sodno varstvo. Pravno naravo zahteve kot neke vrste pritožbe opredeljuje tudi možnost prekrškovnega organa, da ob prejemu zahteve za sodno varstvo, kjer naj bi načeloma samo opravil njen formalni preizkus, dokazni postopek dopolni in bodisi izda nadomestno odločbo bodisi prvotno odločbo odpravi in postopek ustavi (četrti, peti in šesti odstavek 63. člena ZP-1) (Jerovšek in Kovač, 2007, str. 270).

ZUP sicer pozna še druga temeljna načela (skupaj 9), ki pa v hitrem prekrškovnem postopku pridejo manj do izraza ali pa so ravno nasprotno eksplicitno poudarjena na drugih mestih, to so poleg zakonitosti, zaslišanja stranke in pravice do pritožbe še načela varstva pravic strank in javnih koristi, materialne resnice, proste presoje dokazov, dolžnosti govoriti resnico in pošteno uporabljati pravice, samostojnosti in ekonomičnosti (Jerovšek in Kovač, 2007, str. 270).

ZP-1 odreja smiselno uporabo ZUP v hitrem postopku pri naslednjih institutih:

- pristojnost (ZUP, 2. poglavje), ki je po ZUP (in vseh drugih procesnih zakonih) pravica in dolžnost organa, da določeno zadevo obravnava in odloči. Če se pravila o pristojnosti kršijo, je to absolutna kršitev pravil postopka, še zlasti če gre za kršitev stvarne pristojnosti. Po ZUP je namreč absolutna kršitev pravil postopka vezana le na kršitve pravil o stvarni in ne krajevni pristojnosti, ZP-1 pa v 63. členu določa pristojnost kot celovito¹⁶. V zvezi s pristojnostjo se ZP-1 posebej sklicuje na ZUP glede kompetenčnih sporov (26. in 27. člen ZUP). Druge določbe glede pristojnosti, ki so smiselno relevantne v hitrem prekrškovnem postopku, se tičejo prepovedi prevzema in prenosa pristojnosti (18. člen ZUP), steka in ustalitve pristojnosti (21. in 22. člen ZUP), strank z diplomatsko imuniteto (24. člen ZUP) in prostorske omejitve pristojnosti (25. člen ZUP) ter pravne pomoči (33. in 34. člen ZUP). Glede pravne pomoči velja pravilo, da so si med seboj dolžni pomagati organi znotraj istih sistemov, torej organi državne uprave med seboj in občinski organi med seboj, glede nosilcev javnih pooblastil in sodišč ter mednarodne pomoči pa so v rabi posebna pravila.
- izločitev uradne osebe: Če v postopku vodi ali odloča uradna oseba, ki bi morala biti izločena ali je bila izločena po pravilih ZUP (gl. člene 35-41), je to absolutna kršitev pravil postopka. Ta položaj nastopi vedno, ko zakon prejudicira pristranskost uradne osebe zaradi postopkovnih ali sorodstvenih navezav, ali pa ob kakršnemkoli sumu na neobjektivnost (pravila o izločitvi veljajo tudi samostojno za uradne osebe, ki postopek vodijo oz. opravljajo posamezna procesna dejanja). V praksi prihaja do številnih kršitev instituta o izločitvi uradnih oseb.
- zastopanje: Po ZP-1 se ZUP smiselno uporablja tudi pri zastopstvu stranke. ZP-1 govori sicer o kršitelju in zastopniku oz. zagovorniku, medtem ko ZUP o stranki in štirih različnih oblikah zastopnikov. Prvi je zakoniti zastopnik, ki ga ima stranka brez opravilne sposobnosti (poleg mladoletnikov, ki v hitrem prekrškovnem postopku sploh ne morejo biti obravnavani, so tu predvsem pravne osebe). Nadalje ZUP pozna pooblaščenca, ki si ga postavi opravilno sposobna stranka med polnoletnimi in opravilno sposobnimi fizičnimi osebami ali pa si kot pooblaščenca postavi odvetniško družbo (tedaj so pooblaščeni vsi v tej družbi zaposleni odvetniki) ali strokovno organizacijo, katere registrirana dejavnost mora biti v povezavi s predmetov postopka. Če je pooblaščen odvetnik, je obseg neomejenega pooblastila večji (po ZUP brez izrecnega pooblastila ne sme prenesti pooblastila na drugo osebo in vlagati izrednih pravnih sredstev, drugi pooblaščenca pa ne smejo niti umakniti zahteve ali se poravnati, kar v prekrškovnem postopku ni relevantno). ZUP-C je uvedel tako rekoč obvezno zastopstvo stranke, ki ima bivališče v tujini in se zato ne more udeleževati postopka (peti odstavek 53. člena ZUP). Nadalje ZUP pozna

¹⁶ Največja tovrstna kršitev bi bila obravnava prekrška v hitrem prekrškovnem postopku, čeprav bi ta moral biti obravnavan v rednem postopku (npr. zoper mladoletnika). Po ZUP gre v takem primeru celo za ničnost odločbe, saj se ta ugotovi po prvi točki 279. člena ZUP, če se v upravnem postopku izda odločba v zadevi iz sodne pristojnosti.

začasnega zastopnika (51. člen ZUP) in skupnega predstavnika v sosporništvo (52. člen ZUP), pa tudi strokovnega pomočnika, ki pa stranke ne zastopa (61. člen ZUP).

- roki in naroki: Pri rokih je poglobitnega pomena razlikovanje med instrukcijskimi in prekluzivnimi roki. Slednji so običajno v tesni navezavi z vročanjem, kjer velja izpostaviti 87. člen ZUP po katerem se skorajda vsi akti in pisanja vročajo na osebni način, ne pa le tisti, ki vsebujejo nepodaljšljiv rok. Roki po ZUP tečejo tako, da se za prvi dan roka šteje naslednji dan po vročitvi ali drugem dogodku, tečejo neprekinjeno ne glede na dela proste dneve (glede na konkretni organ!) in se iztečejo prvi naslednji delavnik, če bi zadnji dan roka padel na nedeljo, praznik ali drug dela prost dan (101. člen ZUP). Narok ureja ZUP le v 102. členu, kjer določa nujnost vabljenja vsaj osem dni pred sklicanim narokom. V tej zvezi ZUP-C uvaja videokonferenčno obravnavo kot alternativo klasični ustni obravnavi (154. člen). Skupaj z (prekluzivnimi) roki ZUP obravnava tudi vrnitev v prejšnje stanje (členi 103-108), vendar je ZP- 1 izrecno ne navaja. Dr. Kovačeva je mnenja, da je vrnitev v prejšnje stanje možna kot podkategorija kategorije rokov, razen če bi jo izključili z argumentacijo smiselne rabe ZUP, ko bi utemeljili, da zaradi specifik hitrega prekrškovnega postopka ne pride v poštev. Nadalje meni, da bi tovrstno argumentacijo morali vezati na konkretni institut, prekršek ali vrsto zadev oz. kršiteljev, ne pa na konkretno zadevo oz. kršitelja, da ne bi kršili ustavne enakosti pred zakonom.
- jezik¹⁷, ZUP v zvezi z jezikom operacionalizira ustavne določbe. Uradni jeziki so: 1- slovenščina in 2- na območjih občin, kjer živijo avtohtone narodne manjšine, tudi italijanščina oz. madžarščina (62. člen ZUP). ZUP pravi, da osebe, ki ne razumejo uradnega jezika, spremljajo postopek po tolmaču, pri čemer se v upravnem postopku drugače bremeni stroške za tolmače, če gre za prevajanje v/iz uradnega jezika ali ne, kar po ZP-1 ni relevantno, ker se ZUP glede stroškov sploh ne uporablja. ZUP pravi, da imajo pravico do tolmačev tudi prizadete oz. invalidne osebe. Tolmači se v upravnem postopku lahko imenujejo (kakor izvedenci) tudi izven kroga sodnih tolmačev (in izvedencev). Po ZUP je treba stranko opozoriti, da ima pravico do tolmača in to opozorilo v dokazne namene zabeležiti v zapisniku, kajti kršitelj bi lahko uveljavljal absolutno kršitev postopka zaradi kršitev pravil o jeziku (po Jerovšku in Kovačevi, 2007, str. 271-274).
- občevanje organov in strank: Obsega vloge, vabila, zapisnike in uradne zaznamke ter pravico pregleda dokumentov (členi 63-82 ZUP). Opozoriti velja na neurejeno stanje pri prekrškovnih organih v policiji glede izvrševanja pravice do pregleda dokumentov po 82. členu ZUP, ki daje strankam pravico do pregledovanja, prepisovanja oziroma preslikave dokumentov. Težavo

¹⁷ V vsakodnevnih postopkih policistov (in drugih uradnih oseb) določbe o pravici do tolmača ostajajo le mrtve črke na papirju (kljub izraženi zahtevi strank o postavitvi tolmača). Tujci so tako prepuščeni volji policistov, ki so »gospodarji postopka«. Gre torej za absolutne kršitve postopkovnih pravil in drugih načel ZUP. Velja pripomniti, da je praksa tudi v drugih državah podobna.

predstavlja dejstvo, da organizacijske enote v policiji nimajo objavljenih uradnih ur (ali vsaj primerne obvestila o možnosti uveljavljanja te pravice). Stranke namreč lahko koristijo omenjeno pravico le ob delovnih dnevih (od ponedeljka do petka) med 07. in 15. uro, ko je na sedežu organizacijskih enot prisotno administrativno osebje (česar pa stranke ne vedo zaradi neobjavljenih uradnih ur).

- odločbi in vročanju: (o smiselni uporabi ZUP pri teh institutih podrobneje v poglavju »Tek hitrega prekrškovnega postopka v policiji«).

3 VLOGA POLICIJE V POSTOPKIH ZA PREKRŠKE

3.1 POLICIJA KOT NOV PREKRŠKOVNI ORGAN

Termin »prekrškovni organ« je uvedel ZP-1, ki je določil, da med prekrškovne organe spadajo upravni in drugi državni organi, nosilci javnih pooblastil, ki izvajajo nadzorstvo nad izvrševanjem zakonov in uredb, s katerimi so določeni prekrški, in organi samoupravnih lokalnih skupnosti, ki so s posebnimi predpisi pooblašteni za odločanje o prekrških. Policija je upravni prekrškovni organ v sestavi Ministrstva za notranje zadeve (MNZ). Po prej veljavnem ZP je bila policija predlagatelj postopka, v skladu s ZP-1 pa se je »preobrazila« v postopkovni organ, ki poleg izrekanja glob na kraju tudi odloča o prekršku v hitrem postopku. ZP-1 je korenito konceptualno in organizacijsko spremenil položaj in vlogo policije na področju pregona prekrškov.

Policija je s »preobrazbo« v funkcionalnem smislu kot upravni prekrškovni organ pridobila na svoji veljavi. S tem pa sta se povečale njena odgovornost in obremenjenost. Po nekaterih ocenah so upravni prekrškovni organi po prekrškovni reformi prevzeli več kot 80 odstotkov primerov, ki so jih prej obravnavali sodniki za prekrške. V več kot 70 odstotkih je bila predlagatelj prav policija. Na podlagi tega lahko ugotovimo, da se je obseg nalog policije na področju prekrškov precej povečal.

Policija skladno z določili ZPol preprečuje, odkriva in preiskuje prekrške ter odkriva in prijema storilce prekrškov (1. odstavek 3. člena ZPol). To osnovno napotilno določbo materializirajo predpisi (zakoni) s posameznih področij policijskega dela, ki predpisujejo prekrške ter pooblašajo policijo za njihov pregon. Za izvajanje z zakonom določenih nalog na področju prekrškov ima policija pooblastila po ZP-1, ZPol in drugimi zakoni, ki policijo pooblašajo za nadzorstvo nad izvrševanjem zakonov (po Žaberlu, 2003, str. 1). Žaberl opredeli policijska pooblastila kot mandat, ki ga policija potrebuje za uspešno opravljanje z zakonom določenih nalog. Nadalje deli policijska pooblastila glede na naloge, ki jih izvaja policija. Loči med splošnimi oziroma varnostnimi policijskimi pooblastili (tista pooblastila, s katerimi se ne zagotavlja dokazov v določenih postopkih, temveč se zagotavlja varnost v najširšem smislu, nanašajo se predvsem na področja policijskega dela, kot so vzdrževanje javnega reda, nadzorovanje varnosti cestnega prometa, nadzorovanje državne meje ter delo s tujci) in posebnimi oziroma procesnimi policijskimi pooblastili (pooblastila, s katerimi policisti načeloma zagotavljajo dokazne vire v predkazenskem oziroma prekrškovnem postopku) (po Žaberlu, 2006, str. 25).

Glede na nov konceptualni pristop, ki ga je uvedel ZP-1 in njegove kasnejše spremembe, je bilo potrebno v policiji:

- izvesti usposabljanje policistov za izvajanje nalog skladno z določili novega zakona in izvesti usposabljanje določenih policistov in policijskih vodij za vodenje upravnih postopkov;
- prilagoditi akte in obrazce novi spremenjeni zakonodaji;

- vzpostaviti ustrezno informacijsko tehnologijo ter mrežo povezav med prekrškovnimi organi;
- vzpostaviti uspešno izterjavo izrečenih glob.

Iz tega razloga se je ZP-1 pričel uporabljati dve leti po sprejemu, saj so se morali prekrškovni organi ustrezno pripraviti na vodenje novo uvedenih hitrih postopkov (po Žaberlu, 2003, str. 9).

3.2 STVARNA PRISTOJNOST POLICIJE

Stvarna pristojnost je pristojnost v materialnem smislu, ki kaže na določeno delovno oziroma upravno področje in je določena s predpisi, ki urejajo posamezno upravno področje (materialni, področni predpisi), ali predpisi, ki določajo organizacijo in delovna področja posameznih organov (organizacijski predpisi). Pristojnost organa je pooblastilo prekrškovnega organa, da opravlja naloge, zaradi katerih je ustanovljen. To je pravica in dolžnost prekrškovnega organa. Pooblastilo mu je dano s predpisi in je obvezno za vse udeležence v postopku o prekršku (Orel, 2006, str. 39). Zakon o policiji (Ur.l. RS, št. 49/1998, 66/1998 popr., Spremembe Ur.l. RS, št. 43/2001 Odl.US: U-I-407-98-25, 93/2001, 56/2002-ZJU, 26/2003-ZPNOVS, 48/2003 Odl.US: U-I-272/98-26, 79/2003, 110/2003-UPB1, 43/2004-ZKP-F, 50/2004, 54/2004-ZDoh-1 (56/2004 popr., 62/2004 popr., 63/2004 popr.), 102/2004-UPB2 (14/2005 popr.), 53/2005, 70/2005-UPB4, 98/2005, 113/2005-ZJU-B, 3/2006-UPB5, 36/2006 Odl.US: U-I-152/03-13, 78/2006, 107/2006-UPB6, 14/2007-ZVS, 42/2009, ZPol) je organizacijski predpis, ki policiji med drugim nalaga tudi preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje prekrškov, odkrivanje in prijemanje storilcev prekrškov, njihovo izročanje pristojnim organom in zbiranje dokazov ter raziskovanje okoliščin, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi, ki izvira iz prekrškov, vzdrževanje javnega reda, nadzor in urejanje prometa na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za javni promet, varovanje državne meje in opravljanje mejne kontrole, opravljanje nalog, določenih v predpisih o tujcih, izvajanje nalog, določenih v ZPol in drugih zakonih in podzakonskih predpisih.

Naloge policije, ki jih v zvezi z vodenjem in odločanjem v postopku o prekršku določa ZP-1, izvajajo PP in tiste notranje organizacijske enote generalne policijske uprave (GPU) in policijskih uprav (PU), katerih PUO vodijo in odločajo v hitrem postopku pred prekrškovnim organom (3. odstavek 3. člena ZPol). Notranjo organizacijo policije v zvezi z vodenjem in odločanjem v postopku o prekršku podrobneje določa Akt o notranji organizaciji, sistemizaciji, delovnih mestih in nazivih v policiji, izdan na podlagi ZPol.

Policija izvaja nadzor nad izvrševanjem številnih zakonov in podzakonskih predpisov, zlasti s področja javnega reda in prometne varnosti:

- ZVCP-1,
- Zakon o varstvu javnega reda in miru (Ur.l. RS, št. 70/2006, ZJRM-1),

- Zakon o tujcih (Ur.l. RS, št. 61/1999 Spremembe Ur.l. RS, št. 9/2001-ZPPreb, 87/2002 (96/2002 popr.), 108/2002-UPB1, 93/2005, 112/2005-UPB2, 79/2006, 107/2006-UPB3, 111/2007-ZPPreb-B, 44/2008, 71/2008-UPB5, 41/2009, ZTuj-1),
- Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (Ur.l. RS, št. 108/1999 Spremembe Ur.l. RS, št. 44/2000, 2/2004, 47/2004-ZdZPZ, 37/2005 Odl.US: U-I-335/02-20, 16/2008 Odl.US: U-I-414/06-7, ZPPPD),
- Zakon o nadzoru državne meje (Ur.l. RS, št. 60/2007, ZNDM-2),
- Zakon o osebni izkaznici (Ur.l. RS, št. 75/1997 Spremembe Ur.l. RS, št. 60/2005, 100/2005-UPB1, 44/2008, 71/2008-UPB2 (11/2009 popr.), ZOIzk),
- Zakon o zaščiti živali (Ur.l. RS, št. 98/1999 Spremembe Ur.l. RS, št. 126/2003, 20/2004-UPB1, 61/2006-ZDru-1, 14/2007, 43/2007-UPB2, ZZZiv),
- Zakon o prijavi prebivališča (Ur.l. RS, št. 9/2001 Spremembe Ur.l. RS, št. 39/2006, 59/2006-UPB1, 111/2007, ZPPreb),
- Zakon o javnih zbiranjih (Ur.l. RS, št. 59/2002 Spremembe Ur.l. RS, št. 60/2005, 90/2005, 95/2005-UPB1, 113/2005-UPB2, ZJZ),
- Zakon o omejevanju porabe alkohola (Ur.l. RS, št. 15/2003, ZOPA),
- Zakon o orožju (Ur.l. RS, št. 61/2000 Spremembe Ur.l. RS, št. 73/2004, 23/2005-UPB1, ZOro-1),
- Zakon o osebnem imenu (Ur.l. RS, št. 20/2006, ZOI-1),
- Zakon o zasebnem varovanju (Ur.l. RS, št. 126/2003 Spremembe Ur.l. RS, št. 7/2007 Skl.US: U-I-109/04-7, 16/2007 Odl.US: U-I-33/06-14, 102/2007, 96/2008 Odl.US: U-I-65/08-11, 41/2009, ZZasV).

3.3 KRAJEVNA PRISTOJNOST POLICIJE

Naloge policije, ki jih v zvezi z vodenjem in odločanjem v postopku o prekršku določa ZP-1, izvaja skupno 139 organizacijskih enot v policiji. Te so:

- vse PP (območne PP, postaje prometne policije, postaje mejne policije, postaja letališke policije, postaja pomorske policije, PP za izravnalne ukrepe, postaje konjeniške policije, PP vodnikov službenih psov, skupno 101),
- vsi sektorji uniformirane policije, sektorji kriminalistične policije in operativno komunikacijski centri (organizacijske enote znotraj enajstih PU¹⁸, skupno 33);
- uprava uniformirane policije, Urad za varnost in zaščito, Operativno komunikacijski center GPU, specializirana enota za nadzor prometa in specializirana enota za nadzor državne meje in tujcev (znotraj GPU, skupno 5).

PP so krajevno pristojne za obravnavanje prekrškov na območju celotne PU, praviloma pa opravljajo naloge vsaka na svojem območju¹⁹. Organizacijske enote

¹⁸ PU: Celje, Koper, Kranj, Krško, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Postojna, Slovenj Gradec

¹⁹ Zaradi boljše organizacije dela ter za smotrnejšo izrabo delovnega časa za izvajanje nalog policije, ki jih v zvezi z vodenjem in odločanjem v postopku o prekršku določa zakon, ki ureja prekrške, lahko policijski inšpektor – pomočnik komandirja naloge prekrškovnega organa izvaja na celotnem območju

znotraj PU izvršujejo naloge prekrškovnega organa na območju posamezne PU. Organizacijske enote znotraj GPU so krajevno pristojne za območje cele države.

Glede na to, da je znotraj vsake policijske enote organiziran tudi prekrškovni organ, se je ogromno dela prekrškovnega organa »obesilo« na vodstveni kader posamezne PP. V tem delu pa "trčita" komandir kot tisti, ki nadzira, vodi in usmerja delo na PP (pre)pogosto po usmeritvah GPU, in samostojnost ter neodvisnost odločanja prekrškovnega organa v postopku o prekršku. Smiselno bi bilo razmišljati o reorganizaciji dela policije kot prekrškovnega organa tako, da bi delo, ki ga mora opraviti prekrškovni organ po izdaji plačilnega naloga, vključno z vložitvijo obdolžilnega predloga, opravljal prekrškovni organ, ki bi bil organiziran na nivoju posamezne PU. S tem bi se PP ter njihovi vodstveni delavci razbremenili pisarniškega dela in bi se lahko bolj posvetili delu na terenu, zagotovila pa bi se večja strokovnost in enotnost dela znotraj PU, poenotilo administrativno poslovanje, poleg tega pa bi se tudi zmanjšala potreba po povečanju števila PUO prekrškovnega organa (Čas, dopis, 14.4.2009).

3.4 POOBLAŠČENE URADNE OSEBE V POLICIJI

Postopek pred upravnim prekrškovnim organom vodi in v njem odloča z zakonom ali podzakonskim aktom PUO. Vrsto izobrazbe in program strokovnega usposabljanja in preverjanja znanja za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku predpiše Vlada Republike Slovenije (49. člen ZP-1).

Vlada je vrsto izobrazbe, program strokovnega usposabljanja in preverjanja znanja za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku predpisala v Uredbi o vrsti izobrazbe, strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku (Ur. l. RS, št. 42/2004).

Policist mora imeti za vodenje postopka in izdajo plačilnega naloga najmanj peto stopnjo izobrazbe, za izdajo odločbe o prekršku pa najmanj sedmo stopnjo izobrazbe. Imeti mora tudi opravljen preizkus znanja, ki zajema izvrševanje pooblastil po tem zakonu in poznavanje predpisov, katerih izvrševanje nadzoruje.

V zvezi s preizkusom znanja in poznavanja predpisov o prekrških je treba opozoriti na določbo 1. odstavka 20. člena navedene uredbe. Ta določa presumpcijo, da izpolnjujejo pogoje glede preizkusa znanja za vodenje prekrškovnega postopka in izdajo plačilnega naloga PUO z najmanj 5. stopnjo izobrazbe in policisti, ki so pred uveljavitvijo te uredbe opravljali naloge po predpisih, katerih izvrševanje nadzorujejo. Navedena določba policiste in tudi druge PUO, ki so nadzirali izvrševanje materialnih predpisov (npr. predpisov o javnem redu in miru, varnosti cestnega prometa,

delovanja PU (7. člen Akta o notranji organizaciji, sistemizaciji, delovnih mestih in nazivih v policiji, Policija, 2009).

varovanje okolja idr.) pred 7. majem 2004, pooblašča, da izvršujejo določila ZP-1 in materialnih predpisov, ki jih nadzorujejo, ne da bi opravili preizkus znanja pred predpisano komisijo. Za policiste, ki še niso opravljali nalog policije na področju prekrškov pred omenjenim datumom, pa drugi odstavek 19. člena uredbe predpisuje glede opravljanja preizkusa znanja novo presumpcijo, ki izhaja iz določb ZPol in izobraževalnega sistema za poklic policista. Šteje se, da izpolnjujejo pogoj glede preizkusa znanja za vodenje prekrškovnega postopka in izdajo plačilnega naloga po uredbi policisti, ki so po uveljavitvi te uredbe opravili izpit za izvajanje policijskih pooblastil na podlagi ZPol.

Glede na predpise, ki urejajo zahtevano stopnjo izobrazbe in preverjanje znanja policistov kot PUO prekrškovnih organov, ki lahko vodijo postopek in izdajo plačilni nalog, vsi policisti v Republiki Sloveniji izpolnjujejo zahtevane pogoje za opravljanje tovrstnih dejanj, če imajo skladno z določbami ZPol status policista. Tako lahko policisti pri opravljanju nalog policije izvajajo pooblastila, določena z ZPol in drugimi zakoni. Policistom s 5. stopnjo izobrazbe torej ni treba opravljati posebnega preverjanja znanja za opravljanje nalog v nasprotju s tistimi policisti, ki vodijo postopek in odločajo v prekrškovnem postopku. Za policiste, ki morajo imeti skladno z 49. členom ZP-1 tudi sedmo stopnjo izobrazbe (univerzitetno ali visoko strokovno izobrazbo), pa predpisane presumpcije ne veljajo, zaradi česar morajo imeti opravljeno predpisano preverjanje znanja (po Viltušniku, 2005, str. 21).

Delovna mesta, na katerih policisti opravljajo naloge prekrškovnega organa, so določena v prilogi Akta o notranji organizaciji, sistemizaciji, delovnih mestih in nazivih v policiji (katalog vseh delovnih mest z opisi nalog na delovnih mestih).

3.5 VPLIV ZAKONA O PREKRŠKIH ZP-1 NA SPREMEMBE ZAKONA O POLICIJI IN SPREJEM DRUGIH PREDPISOV

3.5.1 Spremembe Zakona o policiji

Ob uveljavitvi je ZP-1 določil, da o prekrških odločajo prekrškovni organi in sodišča (45. člen ZP-1). V skladu z ZP-1 so prekrškovni organi tudi upravni organi. Zakon o državni upravi (Ur.l. RS, št. 52/2002 Spremembe Ur.l. RS, št. 56/2003, 83/2003-UPB1, 45/2004-ZdZPKG, 61/2004, 97/2004-UPB2, 123/2004, 24/2005-UPB3, 93/2005, 113/2005-UPB4, 126/2007-ZUP-E, ZDU-1) določa, da upravne naloge opravljajo ministrstva, organi v njihovi sestavi in upravne enote (14. člen ZDU-1). Ker je Policija organ v sestavi MNZ je tudi jasno, da je prekrškovni organ v smislu 45. člena ZP-1.

ZPol je ob uveljavitvi ZP-1 določil: »Naloge policije, ki jih v zvezi z vodenjem in odločanjem v postopku o prekršku določa zakon, ki ureja prekrške, se izvajajo v okviru policijske postaje kot notranje organizacijske enote policije« (3. odstavek 3.

člena ZPol). Takšna ureditev je zahtevala, da vodenje in odločanje v postopku o prekršku izvajajo PP kot notranje organizacijske enote policije, kar pa je pomenilo omejitve glede vodenja postopka in izdaje plačilnega naloga za vse druge policiste, ki niso bili zaposleni na PP. S tem je bila formalno onemogočena osnovna policijska dejavnost tistim policistom, ki niso bili zaposleni na PP, ki pa so sicer do 01.01.2005 to opravljali neovirano in v skladu z veljavnimi predpisi. Takšna ureditev je bila v formalnem nasprotju z 10. členom ZPol, kjer je določeno, da je PP območna organizacijska enota policije in ne notranja organizacijska enota.

Takratna ureditev, ki je skladno z ZPol naloge v zvezi s prekrški povezovala izključno s policisti, ki so bili zaposleni na PP, je bila z vidika vsesplošnega policijskega pooblastila nerazumljiva in nesprejemljiva. Tako so morali prekrške številnih organizacijskih enot policije, ki niso bile PP, obravnavati policisti območnih PP.

Iz teh razlogov je bil sprejet ZPol-1D (Ur. l. RS, št. 53/2005), ki je popravil 3. člen ZPol in določil: »Naloge policije, ki jih v zvezi z vodenjem in odločanjem v postopku o prekršku določa zakon, ki ureja prekrške, izvajajo PP in tiste notranje organizacijske enote GPU in PU, katerih pooblaščenice uradne osebe vodijo in odločajo v hitrem postopku pred prekrškovnim organom« (3. odstavek 3. člena ZPol).

3.5.2 Sprejem in izdaja drugih predpisov

ZP-1 je določil, da morajo ministri v skladu s pristojnostmi po predpisih, ki urejajo delovna področja ministrstev, po uveljavitvi ZP-1 izdati podzakonske akte, s katerimi za posamezna področja določijo pooblaščenice uradne osebe prekrškovnih organov (221. člen ZP-1). Na tej podlagi je bil spremenjen Akt o notranji organizaciji, sistemizaciji, delovnih mestih in nazivih v policiji, ki je določil organizacijo dela policije kot prekrškovnega organa.

Minister za pravosodje je med drugim izdal naslednje podzakonske akte: Poslovnik o načinu dela Sveta sodnikov za prekrške po zakonu o nezdržljivosti opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo (Ur. l. RS, št. 73/2003), Poslovnik Sveta sodnikov za prekrške (Ur.l. RS, št. 123/2003), Pravilnik o kazenski evidenci (Ur.l. RS, št. 34/2004), Uredba o vrsti izobrazbe, strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku (Ur.l. RS, št. 42/2004), Navodilo o prevzemu zadev, arhivov in sredstev ter o prevzemu in razporeditvi delavcev (Ur.l. RS, št. 101/2004), Pravilnik o obliki in vsebini vpisnikov in pomožnih knjig pri prekrškovnih organih (Ur.l. RS, št. 127/2006), Pravilnik o stroških postopka o prekršku (Ur.l. RS, št. 89/2008), Pravilnik o izvrševanju dela v splošno korist (Ur.l. RS, št. 109/2008).

3.6 VLOGA POLICIJE V POSTOPKIH ZA PREKRŠKE IZ PRISTOJNOSTI DRUGIH ORGANOV

3.6.1 Vloga policije v postopkih za prekrške iz pristojnosti drugih prekrškovnih organov

Pri obravnavi prekrška mora policist ugotoviti pristojnost za odločanje v postopku (ali spada prekršek v pristojnost policije, drugega prekrškovnega organa ali v pristojnost sodišča). Policisti se pogosto srečujejo tudi s prekrški iz pristojnosti drugih prekrškovnih organov kot npr. Inšpektorata Republike Slovenije za notranje zadeve (prekrški v zvezi z varnostnimi službami, z osebnimi dokumenti, idr.), Inšpektorata za okolje (prekrški v zvezi z onesnaževanjem okolja), Davčne uprave RS (voznja zarubljenih vozil), Carinske uprave RS (kršitve carinskih predpisov), drugih inšpektoratov in upravnih prekrškovnih organov.

V primeru, ko policisti zaznajo prekršek, ki spada v pristojnost drugega prekrškovnega organa, morajo ugotoviti dejstva in okoliščine prekrška, zbrati dokaze ter podatke o kršitelju. Policija na podlagi določil ZUP o pristojnosti s poročilom obvesti pristojni prekrškovni organ.

3.6.2 Vloga policije v postopkih za prekrške iz pristojnosti sodišč – obdolžilni predlog

Če prekrškovni organ ugotovi, da hitri postopek ni dovoljen in gre za prekršek iz pristojnosti sodišča, mora kot predlagatelj postopka vložiti obdolžilni predlog na sodišče (3. odstavek 51. člena ZP-1). V skladu s 103. členom ZP-1 se redni sodni postopek pred pristojnim okrajnim sodiščem začne na obdolžilni predlog prekrškovnega organa ali državnega tožilca. Redni sodni postopek se torej nikoli ne začne po uradni dolžnosti.

Policist mora za vložitev obdolžilnega predloga v skladu s 105. členom ZP-1 pridobiti podatke o istovetnosti storilca (osebno ime, EMŠO, kraj rojstva, poklic, zaposlitev in naslov stalnega ali začasnega prebivališča za fizično osebo, če je fizična oseba tujec, pa namesto EMŠO njegove rojstne podatke, za pravno osebo firmo in sedež ter matično številko; za odgovorno osebo pravne osebe pa tudi delo, ki ga opravlja, dejanski stan prekrška, čas in kraj storitve prekrška). Naveden mora biti predpis, ki določa prekršek, podatki o morebitni premoženjski koristi, dokazi, podatki o predlagatelju in podpis predlagatelja. Obdolžilni predlog za prekršek, za katerega se storilcu lahko izrečejo kazenske točke v cestnem prometu, mora vsebovati tudi podatke o vozniskem dovoljenju (številka vozniskega dovoljenja, upravna enota, ki ga je izdala, datum izdaje, kategorija motornih vozil, za katere je bilo vozniško dovoljenje izdano). Obdolžilni predlog zoper pravno osebo mora poleg sestavin, predpisanih v ZP-1, vsebovati tudi firmo oziroma ime, s katerim pravna oseba v

skladu s predpisi nastopa v pravnem prometu, ter njen sedež in podatke o odgovorni osebi.

V primeru, da ni mogoče ugotoviti istovetnosti storilca prekrška, se v obdolžilnem predlogu namesto osebnih podatkov navede opis osebe in fotografija oziroma posnetek (2. odstavek 105. člena ZP-1). Primeri, ko ni mogoče ugotoviti istovetnosti storilca prekrška, so pri policijskem delu pogosti, npr. pri prijemu in obravnavi tujcev, ki so ilegalno prestopili državno mejo. Tujci pogosto pri sebi nimajo listin za dokazovanje istovetnosti, ker so jih bodisi izgubili ali pa so jih pred ilegalnim prehodom izročili osebam, ki so jim organizirale oz. omogočile ilegalni prehod državne meje.

V primerih, ko je pristojnost za odločanje o prekrških odvisna od ocene prekrškovnega organa, da je mogoče izreči stransko sankcijo, mora obdolžilni predlog vsebovati tudi obrazloženo oceno²⁰ oziroma utemeljitev, zakaj prekrškovni organ ocenjuje, da je narava kršitve takšna, da je potrebno izreči stransko sankcijo, ki sicer ni predpisana kot obvezna (4. odstavek 105. člena ZP-1).

Podatke, ki so potrebni za sestavo in vložitev obdolžilnega predloga, policisti pridobivajo neposredno od kršiteljev oziroma zakonitih zastopnikov, od upravljalcev zbirk osebnih podatkov (najpogosteje iz registra prebivalstva, evidenc izdanih osebnih dokumentov, evidenc tujcev idr.) in drugih oseb. Pri obravnavi prekrškov policisti uporabljajo pooblastila iz ZP-1, ZPol in drugih predpisov, ki policijo pooblašajo za delo na področju prekrškov.

²⁰ Primer ocene v opisu obdolžilnega predloga pri obravnavi prekrška iz ZVCP-1: »Prekrškovni organ PP Nova Gorica ocenjuje, da so glede na opisani temeljni vzrok prometne nesreče, navedene okoliščine v zvezi s prometno nesrečo in konkretne posledice v obliki materialne škode (ali lahke telesne poškodbe), ki so nastale v prometni nesreči, podani pogoji iz prvega odstavka 23. člena ZP-1 za izrek stranske sankcije prepovedi vožnje motornega vozila, zaradi česar prekrškovni organ sproža redni sodni postopek z obdolžilnim predlogom«.

4 TEK HITREGA PREKRŠKOVNEGA POSTOPKA V POLICIJI

4.1 UGOTAVLJANJE DEJSTEV IN DOKAZOV – IZJAVA KRŠITELJA

Policist mora po uradni dolžnosti čim hitreje ugotoviti dejstva in zbrati dokaze, pomembne za postopek o prekršku. Preveriti mora, ali je pristojen za obravnavanje konkretnega prekrška in ali so izpolnjeni pogoji za začetek postopka za prekrške po uradni dolžnosti. Če policist ugotovi, da gre za prekršek, o katerem mora odločati PUO z izdajo odločbe o prekršku, mora storiti vse potrebno za uspešno izvedbo postopka pred prekrškovnim organom. Preden PUO prekrškovnega organa izda odločbo, mora policist pridobiti izjavo kršitelja.

Postopek se razlikuje glede na to, ali je kršitelj navzoč na kraju ugotovljenega oziroma obravnavanega prekrška ali ne. Če je navzoč na kraju mora pridobiti kršiteljevo izjavo na zapisnik o izjavi kršitelja²¹. Pri tem se za zapisnik smiselno uporabljajo določbe ZUP. Zapisnik se izpolni v dveh izvodih, enega se vroči kršitelju. Prebere se ga kršitelju, njegov prejem pa potrdi s podpisom. S tem zapisnik postane verodostojen dokument oziroma dobi po ZUP celo značaj javne listine z ustrežno dokazno močjo v kasnejšem postopku (domneva resničnosti z možnostjo izpodbijanja zapisanega). Po objavi ZP-1 je dr. Kovačeva opozorila²², da bo zaradi nujnosti uporabe določb ZUP pridobivanje izjav kršiteljev na zapisnik »glede na dosedanjo prakso, zlasti policistov verjetno predstavljalo težave«. Praksa potrjuje omenjeno oceno, saj številni policisti vodijo postopek v nasprotju z določbami ZUP (najpogostejše napake so npr. pisanje zapisnika v tretji osebi, zapisnika ne preberejo, sugeriranje kršitelju, kako naj se vnese izjava, kaj naj izjavi ipd.).

Kršitelju, ki se na kraju ni mogel izjaviti ali mu ni bilo mogoče dati obvestila in pouka o njegovih pravicah, mora prekrškovni organ pred izdajo odločbe o prekršku poslati ali vročiti pisno obvestilo kršitelju²³, v katerem ga mora poučiti o pravicah ter možnosti, da se lahko pisno izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška v petih dneh od vročitve obvestila (4. odstavek 55. člena ZP-1). Obvestilo se kršitelju vroči praviloma po pošti po določbah ZUP o vročanju.

Policist mora kršitelja na kraju oziroma v pisnem obvestilu obvestiti, kakšen prekršek je storil, in poučiti, da se lahko izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška, da pa tega ni dolžan storiti niti odgovarjati na vprašanja, če pa se bo izjavil ali odgovarjal, ni dolžan izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje, ter da mora navesti vsa dejstva in dokaze v svojo korist, ker jih sicer v postopku ne bo več mogel uveljaviti (2. odstavek 55. člena ZP-1).

²¹ Priloga 1.

²² Več o tem glej v Kovač, 2004, str. 8.

²³ Priloga 2.

Pridobivanje izjav in pouk o pravicah kršitelja imata izjemno težo, saj se odločba o prekršku ne more opirati na izjavo kršitelja, če ta ni bil poučen o pravicah iz 2. odstavka 55. člena ZP-1 ali če izrečeni pouk ni vpisan v zapisnik ali v uradni zaznamek oziroma v pisno obvestilo. Obenem je kršitelj, ki se je izjavil o prekršku ali pa se ni izjavil in je bil o pravicah poučen ter obveščen o prekršku v nadaljnjem postopku omejen (prekludiran) glede navajanja novih dokazov in dejstev, ki jih bo kršitelj navajal po pravilno pridobljeni izjavi, na primer v zahtevi za sodno varstvo (Implementacija Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških (ZP-1E) - okrožnica policije, 2008). Če se v postopku z zahtevo za sodno varstvo nedvomno ne ugotovi, da je bila storilcu dana možnost, da se izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška, sodnik v dvomu odloči, da je kršitev podana (Orel, 2006, str. 97).

4.2 ODLOČITEV PREKRŠKOVNEGA ORGANA, DA NE BO ZAČEL POSTOPKA ZA PREKRŠKE

Prekrškovni organ odloči, da ne bo izdal odločbe o prekršku oziroma vložil obdolžilnega predloga:

- če iz zbranih dejstev in dokazov izhaja, da dejanje ni prekršek;
- če je pregon zastaral, ali so podani drugi razlogi, ki izključujejo pregon;
- če gre za prekršek neznatnega pomena, posebne okoliščine, nizka stopnja odgovornosti ali storilčeve osebne okoliščine pa kažejo, da postopek ne bi bil smotrni (4. odstavek 51. člena ZP-1).

Takšno odločitev in razloge zanjo prekrškovni organ zaznamuje v spisu. O odločitvi in o razlogih mora prekrškovni organ v 30 dneh od odločitve pisno obvestiti predlagatelja (5. odstavek 51. člena ZP-1).

Odločanje po prostem preudarku daje prekrškovnemu organu pravico, da glede na ugotovljeno dejansko stanje izbere med več pravno možnimi odločitvami tisto, ki je, upoštevajoč javne koristi (interese), najbolj ustrezna oziroma smotrna (uveljavitev načela smotrnosti). ZP-1 pooblašča prekrškovni organ, da presodi, kako uporabiti pravno normo, ki ne nalaga ene same možnosti odločitve, ter poišče najprimernejši cilj, ki ga še dopušča namen materialne norme, pri tem pa vseskozi ravna po primernosti, t.j. po oportunitetnem načelu, kar pomeni, da ima kot pristojni organ odločanja v hitrem postopku pravico odločati po lastni presoji, ali bo izdal odločbo o prekršku ali vložil obdolžilni predlog (Orel, 2006, str. 29).

Razlog, da dejanje ni prekršek, pomeni, da mora policist pri obravnavi dejanja ravnati v skladu z načelom zakonitosti. Nikomur ne sme biti izrečena sankcija za prekršek, če dejanje z ustreznim predpisom ni bilo določeno kot prekršek, preden je bilo storjeno, in če za dejanje ni bila predpisana sankcija za prekršek. Policist mora presoditi, ali je dejanje opredeljeno kot prekršek in ali ima (vse) predpisane znake oziroma elemente prekrška. V praksi prihaja zaradi pritiska sistema po preprečevanju odklonskih pojavov tudi do (sistemskih) kršitev načela zakonitosti (primer: policist zaloti osebo,

ki prenočuje na klopi v mestu ter ji izreče globo po 10. členu ZJRM-1, ki določa »kdor prenočuje ali spi na javnih krajih ali drugih dostopnih prostorih, ki za to niso namenjeni, in s takšnim ravnanjem koga vznemirja, se kaznuje ...«. Ugotovimo lahko, da je element prekrška tudi dejstvo, da spanje oziroma prenočevanje nekoga vznemirja. Policist torej krši načelo zakonitosti, saj zgolj spanje na javnem kraju, ki nikogar ne vznemirja, ni prekršek. Podobnih kršitev je kar nekaj, predvsem pri prekrških iz ZJRM-1, za katere je praviloma značilno, da lahko o prekrških govorimo šele takrat, ko storilec z nekim ravnanjem oziroma aktivnostjo nekoga moti, pri njem povzroči občutek prestrašenosti, užaljenosti, ogroženosti, ipd.

Prekrškovni organ sprejme odločitev, da ne bo izdal odločbe oziroma vložil obdolžilnega predloga tudi v primeru, ko dejanje sprva obravnava kot prekršek in vodi postopek v cilju izdaje plačilnega naloga. Med postopkom se izkaže, da ima dejanje tudi znake uradno pregonljivega kaznivega dejanja. Ker gre za kaznivo dejanje, mora prekrškovni organ obvestiti osebo, da odločbe ne bo izdal.

Takšno odločitev lahko sprejme prekrškovni organ tudi, če gre za prekršek neznatnega pomena, posebne okoliščine, nizka stopnja odgovornosti ali storilčeve osebne okoliščine pa kažejo, da postopek ne bi bil smotrni. Na tem mestu velja za primerjavo omeniti določbo prej veljavnega ZP in kritiko takratnega Senata za prekrške, ki se je nanašala na policijo kot upravni organ. ZP je določal, »da se storilca prekrška ne kaznuje, če je prekršek po okoliščinah, v katerih je bil storjen, majhnega pomena in če ni povzročil škodljivih posledic ali pa so te nezatne« (7. člen ZP). »Presojati, ali je kršitev težja ali lažja in izreči kazen, je v pravni državi pravica in dolžnost pravosodnih organov, ne pa policije« (Bolha in Pavlina, 1991, str. 50). O policijskem ukrepanju ob zaznavi prekrška majhnega pomena je Senat za prekrške v Ljubljani Ministrstvu za notranje zadeve posredoval mnenje, ki se je nanašalo na dolžnosti policista pri izreku ukrepa zoper storilca prekrška, zalotenega na kraju prekrška. Povzetek mnenja: »PUO upravnih organov in organizacij, ki izvajajo javna pooblastila ali nadzorstvo nad izvrševanjem zakonov in drugih predpisov, s katerimi so določeni prekrški, nalagajo tistim, katerih prekrški so bili ugotovljeni na kraju prekrška ali z ustreznimi tehničnimi sredstvi in napravami, in ne vodijo postopka o prekršku, ki se konča z izdajo odločbe o prekršku, s katero se obdolženca spozna za odgovornega ali pa se postopek za prekrške ustavi, da morajo izdati plačilni nalog z vsebino določeno v 2. odstavku 241. člena ZP. Pri tem lahko PUO v postopku izreka oziroma izterjave denarne kazni takoj na kraju prekrška odloča le o tem, ali je bil storilec zaloten pri prekršku ali pa je bil prekršek ugotovljen z ustreznimi tehničnimi sredstvi in napravami. V njegovi pristojnosti pa ni odločanje o vprašanjih, kot so uporaba 2. odstavka 7. člena ZP (institut prekrška majhnega pomena), storilčeva odgovornost za prekršek in izrekanje opomina za prekršek. Presojanje, ali je kršitev težja ali lažja, ali je storilec prekrška odgovoren za prekršek ali ne, kakšna kazen je primerna za storilca prekrška, ali so dani pogoji za izrek opomina in podobno, je v pravni državi pridržano pravosodnim institucijam in ne policiji kot delu izvršilne oblasti« (Žaberl, 2004, str. 11).

4.3 OPOZORILO

Policist lahko namesto izreka globe kršitelja ustno²⁴ opozori, če je prekršek neznatnega pomena in če policist oceni, da je glede na pomen dejanja opozorilo zadosten ukrep (1. odstavek 53. člena ZP-1). Prekršek neznatnega pomena je prekršek, ki je bil storjen v okoliščinah, ki ga delajo posebno lahkega in pri katerem ni nastala oziroma ne bo nastala škodljiva posledica (6a. člen ZP-1). Policist hkrati z opozorilom predstavi storjeni prekršek (2. odstavek 53. člena ZP-1). Prekrškovni organ lahko vodi evidenco izrečenih opozoril, vendar pri tem ne sme obdelovati osebnih podatkov (3. odstavek 53. člena ZP-1). V praksi to pomeni, da policist evidentira opozorilo samo v informacijski sistem oz. zbirnik opozoril (evidentira se samo kršitev, datum in ura prekrška ter lokacija prekrška). Pri vnosu opozorila v informacijski sistem se to torej ne »veže« na konkretno osebo, tako kot je to pri ostalih ukrepih in sankcijah (plačilni nalog, odločba, idr.).

Na področju prometne zakonodaje policisti najpogosteje opozarjajo za prekrške, kot so npr.: voznik pozabi vozniško dovoljenje, voznik podnevi vozi brez prižganih luči, na vozilu ne deluje katera od žarnic, voznik na krajši vožnji ne uporabi varnostnega pasu, ipd. V letu 2008 so policisti na področju prometne zakonodaje opozorili 70.520 oseb (v letu 2007 pa 107.386 oseb). Na področju javnega reda in miru policisti najpogosteje opozarjajo za prekrške, kot so verbalni prepiri, tujec, ki pri sebi nima potovalne listine, ipd. V letu 2008 so policisti na področju javnega reda in miru opozorili 9.339 oseb (v letu 2007 pa 7.337 oseb) (Poročilo o delu policije za leto 2007, URL:«<http://www.policija.si/index.php/statistika>«. Februar 2008 in Poročilo o delu policije za leto 2008, URL:«<http://www.policija.si/index.php/statistika>«. 27.02.2009).

Institut opozorila je v obstoječem sistemu institut sui generis²⁵. Čeprav so bili določeni (ustavnopravni) pomisleki, primerjalno pravni pogled pokaže, da obstaja podoben institut tudi v nemškem pravu, ki je v rokah upravnih organov in ne sodišča. Tudi opozorilo vsebuje skrb za očitane zavržnosti, kar je v rokah države. Bistveno pri tem je, da se storilcu sicer očita zavržnost ravnanja, toda odločba o prekršku se ne izda. Tako tudi opozorilo vsebuje elemente pregona. Gre za očitek, katerega upravičenost se »ne sme« sodno preverjati, saj se je storilec temu ravno odpovedal. Čeprav storilec soglašja z opozorilom, gre vendarle za neke vrste »upravni akt za pokoritev«. Ta ne more biti učinkovit brez privolitve prizadetega. (po Tratarju, 2003, str. 71).

²⁴ Ureditvi, ki policistom omogoča »ustno opozarjanje«, ugovarja dr. Žaberl, ki navaja: »Prvič, pisno opozorilo prav gotovo bolj zavezuječe vpliva na storilca prekrška, saj mu je o storitvi prekrška izdan pisni akt. In drugič, glede na dejstvo, da pomeni pooblastilo opozarjanja določeno diskrecijsko pravico policista, je ob zakonski možnosti (zapovedi) ustnega opozarjanja težje spremljanje pravilne in korektne (zlo)rabe navedenega instituta » (Žaberl, 2003, str. 4).

²⁵ Da opozorilo ni sankcija po ZP-1, izhaja iz 1. odstavka 4. člena ZP-1: »Za storjeni prekršek se ob pogojih iz tega zakona izreče predpisana sankcija ali opozorilo«.

Opozoriti velja tudi na institut opozorila po ZPol, ki ga ne smemo enačiti s obravnavanim opozorilom po ZP-1. Po ZPol je opozorilo pooblastilo policije, s katerim policisti opozarjajo osebe, državne organe, gospodarske družbe, samostojne podjetnike posameznike, organe, organizacije in samoupravne lokalne skupnosti na okoliščine ali ravnanja, ki ogrožajo življenje, osebno varnost ali premoženje ljudi, kot tudi na splošno nevarnost (1. odstavek 34. člena ZPol). Opozarjanje po ZPol je »orodje« za preventivno delo policije (tipično npr. izdajanje zloženek o prometni varnosti in nasvetov za varno ravnanje v prometu, policist opozori občana naj zaradi samozaščitnega ravnanja ne pušča odklenjenega vozila ipd.).

4.4 PLAČILNI NALOG

4.4.1 Pogoji za izdajo plačilnega naloga

Če policist prekršek osebno zazna ali ga ugotovi z uporabo ustreznih tehničnih sredstev ali naprav, izda in vroči kršitelju plačilni nalog²⁶ takoj na kraju prekrška. Ob vročitvi plačilnega naloga se kršitelju hkrati predstavi storjeni prekršek in dokaze, kar se zaznamuje na plačilnem nalogu (1. odstavek 57. člena ZP-1). Osebna zaznava policista pomeni, da policist z uporabo vseh človeških čutil zazna prekršek neposredno (opazi kršitelja pri storitvi prekrška). Plačilni nalog se lahko izda tudi v primeru, če postopek za izdajo plačilnega naloga vodi drugi policist, kot pa je bil tisti, ki je prekršek osebno zaznal (osebna zaznava tu ni okrnjena, je pa dana možnost prekrškovnemu organu, da svoje delo organizira bolj učinkovito). V praksi se za osebno zaznavo šteje tudi »posredna osebna zaznava« (tipično npr. v primeru prometne nesreče, kjer je na podlagi položaja vozil, sledi ipd. nesporno, kdo je storil prekršek). Ugotovitev prekrška z uporabo ustreznih tehničnih sredstev ali naprav pomeni, da policist ugotovi prekršek z uporabo sredstev ali naprav, ki jih uporablja za odkrivanje prekrškov (npr. za ugotavljanje vožnje pod vplivom alkohola se uporablja elektronski alkotest, za ugotavljanje prekoračitev hitrosti se uporabljajo merilniki hitrosti itd.).

Po prejšnji ureditvi je bilo mogoče tak plačilni nalog izreči le za kršitve, za katere je bila predpisana denarna kazen v točno določenem znesku. Po ZP-1 je mogoče plačilni nalog izdati tudi v primerih, ko je globa predpisana v razponu. Policist izreče globo na spodnji meji predpisane globe (3. odstavek 52. člena ZP-1). Tako je npr. za prekršek vožnje po cestninski cesti brez vinjete po Zakonu o javnih cestah (Ur.l. RS, št. 29/1997 Spremembe Ur.l. RS, št. 18/2002, 50/2002 Odl.US: U-I-224/00-15, 110/2002-ZGO-1, 131/2004 Odl.US: U-I-96/02-20, 92/2005, 33/2006-UPB1, 33/2006 Odl.US: U-I-325/04-8, 45/2008, 57/2008-ZLDUVCP, 42/2009, ZJC) določena globa od 300 do 800 evrov. Glede na določbo 52. člena ZP-1 policist kršitelju izreče globo 300 evrov.

²⁶ Priloga 3

ZP-1 ne predpisuje pridobitve ustne ali pisne izjave kršitelja kot pogoj za izdajo plačilnega naloga, kot je to sicer potrebno pred izdajo odločbe o prekršku. V postopku, ki se konča z izdajo plačilnega naloga, se ne plačajo stroški postopka.

Drugačen način postopanja s plačilnim nalogom je določen za tujce oziroma osebe, ki bi se z odhodom zaradi prebivanja v tujini izognile plačilu globe (9. odstavek 57. člena ZP-1). V tem primeru mora storilec dejansko plačati globo takoj na kraju samem. Plačana globa se dokazuje s potrdilom, ki ga izda policist. Plačilni nalog velja kot odločba o prekršku, potrdilo je le dokaz, da je bila globa plačana.

4.4.2 Obvezne sestavine plačilnega naloga

Plačilni nalog velja kot pisna odločba o prekršku in mora vsebovati: osebno ime in naslov, EMŠO, če je fizična oseba tujec, pa njene rojstne podatke, državljanstvo, stalno oziroma začasno prebivališče, za odgovorno osebo tudi zaposlitev, za pravno osebo ime in sedež ter matično številko, kraj in čas storitve prekrška, pravno opredelitev prekrška, znesek globe, za prekrške zoper varnost javnega prometa tudi število kazenskih točk, številko računa za plačilo in pouk o pravici do pravnega sredstva, lahko pa tudi druge podatke v skladu s predpisi. Plačilni nalog, izdan za prekrške zoper varnost javnega prometa, vsebuje tudi navedbo vrste voznika, kategorijo vozila, s katerim je bil storjen prekršek, številko voziškega dovoljenja, navedbo organa, ki je izdal voziško dovoljenje, ter datum izdaje voziškega dovoljenja. Plačilni nalog vsebuje pouk o pravici do zahteve za sodno varstvo v osmih dneh in načinu njene vložitve (2. odstavek 57. člena ZP-1).

4.4.3 Vročanje plačilnega naloga

Kršitelju se plačilni nalog praviloma vroči takoj na kraju prekrška (1. odstavek 57. člena ZP-1), torej osebno, če le to ni mogoče, se plačilni nalog vroči po določbah ZUP-a. Hkrati s plačilnim nalogom se kršitelju vroči tudi kratek opis dejanskega stanja z navedbo dokazov²⁷, če ni ta že naveden v plačilnem nalogu. (5. odstavek 57. člena ZP-1). Vročitev plačilnega naloga kršitelju na kraju prekrška je seveda osebna vročitev, zato jo je treba tudi v primeru, ko mogoča in jo je potrebno opraviti po določbah ZUP, opraviti po tistih določbah ZUP, ki veljajo za osebno vročanje. Pri tem je pogosta smiselna uporaba ZUP o odklonitvi sprejema (95. člen ZUP), ko kršitelji nočejo podpisati oziroma sprejeti plačilnega naloga. V teh primerih policist smiselno uporabi omenjeno določbo ZUP tako, da na plačilnem nalogu zaznamuje dan in uro,

²⁷ Kratek opis dejanskega stanja z navedbo dokazov, ki jo je potrebno poslati s plačilnim nalogom, je novost, uvedena z novelo ZP-1E. V praksi te novosti številne organizacijske enote v policiji še vedno ne izvajajo. Njeno opuščanje je razlog številnih zahtev za sodno varstvo zoper take plačilne naloge. Priloga 4.

razlog odklonitve sprejema ter kraj, kjer je plačilni nalog pustil²⁸ (npr. na ali v vozilu kršitelja). Pravne posledice odklonitve sprejema oziroma vročitve začnejo teči z dnem, ko je kršitelj sprejem plačilnega naloga odklonil.

Če okoliščine to omogočajo, se kršitelju na kraju prekrška pusti tudi obvestilo o prekršku²⁹, ki vsebuje kraj in čas storitve ter pravno opredelitev prekrška (5. odstavek 57. člena ZP-1). Gre za primere, ko kršitelja ni več na kraju prekrška. Takšno obvestilo ne pomeni vročitve plačilnega naloga in za kršitelja nima pravnih posledic; plačilni nalog je potrebno kljub obvestilu vročiti še po določbah ZUP.

Obvestilo o storjenem prekršku na kraju prekrška po svoji pravni naravi ni enako obvestilu, ki se pusti naslovniku zaradi neuspešne osebne vročitve po ZUP. Vročenje po pravilih ZUP pomeni tudi v hitrem prekrškovnem postopku pomembno racionalizacijo tega dejanja, hkrati pa zagotavlja večjo učinkovitost in ekonomičnost celotnega postopka, saj se bo v primeru neuspešne osebne vročitve štel, da je ta opravljena s potekom 15-dnevnega roka od poskušane vročitve (Rakočević, 2005, str. 19).

4.4.4 Zahteva za sodno varstvo zoper plačilni nalog

Zoper plačilni nalog, izdan na podlagi 57. člena ZP-1, je dovoljena pisna zahteva za sodno varstvo. Vloži se pri prekrškovnem organu, katerega pooblaščenca oseba je izdala plačilni nalog (6. odstavek 57. člena ZP-1). Gre za ustavno pravico do pritožbe v hitrem prekrškovnem postopku pred prekrškovnim organom. Zahteva za sodno varstvo je devolutivna (o njej odloča sodišče prve stopnje) in suspenzivna (vselej zadrži izvršitev globe po plačilnem nalogu). Združuje elemente učinkovitega pravnega sredstva in zagotovljenega sodnega varstva. Z vložitvijo zahteve za sodno varstvo zadeva preide iz prekrškovnega v redni sodni postopek, zato morajo v tem postopku glede vseh vprašanj, ki niso izrecno drugače urejena, veljati določbe, ki sicer veljajo v rednem sodnem postopku (po Orlovi, 2006, str. 129).

²⁸ Policijsko delo je tudi glede vročanja specifično. Še tako določni predpisi včasih ne morejo zaobjeti vseh možnih situacij, s katerimi se srečujejo policisti. Kako ob uporabi določbe o odklonitvi sprejema (95. člen ZUP) pravilno vročiti plačilni nalog npr. kršitelju (tujcu) na javnem kraju, ki dobesedno odklanja sprejem plačilnega naloga in peš odide s kraja? Način vročitve je prepuščen policistu, posledice odklonitve dolžnosti sprejema dokumenta pa običajno nosi kršitelj sam.

²⁹ V praksi se obvestila o prekršku na kraju puščajo samo kršiteljem, ki nepravilno parkirajo vozila (kršitev določb ZVCP-1), čeprav bi se takšna obvestila glede na določbo ZP-1 morala oziroma lahko puščala tudi kršiteljem drugih predpisov. Postavi se vprašanje, zakaj se ta določba dejansko izvaja samo v teh primerih? Ali ne bi bilo potrebno puščati obvestil o prekršku tudi kršiteljem vseh ostalih predpisov, ko je to mogoče, sicer pa obvestila ukiniti. Menim, da se ta določba izvaja samo v omenjenih primerih z namenom »generalne prevencije« oziroma poskusa vplivanja na ostale udeležence v prometu, ki na ta način hitro opazijo »aktivnost« policije oziroma redarstva.

Posebej velja poudariti, da v postopku z zahtevo za sodno varstvo prekrškovni organ postopa po določbah 58. člena ZP-1, kar pomeni, da se smiselno uporabljajo določbe ZUP pri institutih, navedenih v 1. odstavku 58. člena ZP-1 (glede pristojnosti, zastopanja, jezika v postopku, vlog, vabil, zapisnikov, odločb, pregledovanja in prepisovanja spisov, rokov in narokov, vročanja in izločitve uradnih oseb), smiselno pa se uporabljajo tudi določbe ZP-1 o rednem sodnem postopku za institute, ki so navedeni v 2. odstavku 58. člena ZP-1 (za osebno in hišno preiskavo, zaseg in odvzem predmetov, privedbo, pridržanje in varščino, zastopanje tuje pravne osebe, pravice oškodovanca v postopku, združitve in izločitve postopka in stroške postopka) (Orel, 2006, str. 130).

Zahtevo za sodno varstvo zoper plačilni nalog lahko vloži oseba, ki ji je bila izrečena sankcija, njen zakoniti zastopnik (predvsem v primeru pravnih oseb) oziroma zagovornik. Rok za vložitev je osem dni od vročitve plačilnega naloga. Za odločanje o zahtevi za sodno varstvo je krajevno pristojno sodišče prve stopnje, ki je pristojno za odločanje o prekršku po določbah rednega sodnega postopka (členi 59. do 61. ZP-1).

Razlogi za vložitev zahteve za sodno varstvo so:

- če je bila z odločbo prekršena materialna določba ZP-1 ali predpis, ki določa prekršek;
- če je bila storjena kršitev določb postopka, ker ni odločil pristojni organ, ker storilcu ni bila dana možnost, da se izjavi o prekršku, ker je pri odločanju ali vodenju postopka sodelovala oseba, ki bi po zakonu morala biti izločena ali je bila izločena, ker so bile kršene določbe o uporabi jezika v postopku, ker izrek odločbe ni razumljiv ali je sam s seboj v nasprotju ali ker odločba nima vseh predpisanih sestavin;
- zaradi zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja, pri čemer se smejo v zahtevi navajati nova dejstva in predlagati novi dokazi le, če vlagatelj zahteve izkaže za verjetno, da jih brez svoje krivde ni mogel uveljaviti v hitrem postopku;
- če se odločba opira na dokaz, na katerega se po določbah ZP-1 ne more opirati, ali ki je bil pridobljen s kršitvijo z ustavo določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin;
- zaradi izrečenih sankcij, odvzema premoženjske koristi in stroškov postopka in odločitve o premoženjskopravnem zahtevku (62. člen ZP-1).

4.5 ODLOČBA O PREKRŠKU

4.5.1 Hitri postopek za prekrške z izdajo odločbe o prekršku – splošno

Hitri postopek za prekrške z izdajo odločbe o prekršku vodi PUO prekrškovnega organa v policiji s sedmo stopnjo izobrazbe v naslednjih primerih:

- če je potrebno odločiti o stroških postopka;
- če prekršek ni bil osebno zaznan, za prekršek pa ni mogoče izdati posebnega plačilnega naloga na podlagi 57a. člena ZP-1;
- če so policisti zasegli predmete prekrška (zaseg orožja, prepovedanih drog);
- če je potrebno odločiti o ugovoru zoper posebni plačilni nalog, izdan na podlagi 57a. člena ZP-1 ali plačilni nalog, izdan na podlagi 57. člena ZP-1 zaradi kršitve predpisov o ustavljanju in parkiranju vozil v cestnem prometu;
- če je potrebno odločiti o utemeljeni in pravočasni zahtevi za sodno varstvo zoper plačilni nalog, izdan na podlagi 57. člena ZP-1 (63. člen ZP-1).

O stroških postopka je potrebno odločiti npr. v primeru, ko policisti obravnavajo prekršek iz ZJRM-1, pri čemer zaradi preprečitve nadaljevanja prekrška uporabijo pooblastilo »izključitev energetskega vira« (26. člen ZJRM-1). Poseg na zahtevo policije izvrši upravljavec energetskega vira (elektrika, plin, voda), račun pa izstavi prekrškovnemu organu. Ta mora odločiti o stroških postopka, zato o prekršku odloča z izdajo odločbe o prekršku.

V primeru, ko policisti obravnavajo prekrške, ki ne sodijo v sklop predpisov, za katere je mogoče izdati posebni plačilni nalog na podlagi 57a. člena ZP-1 (zakoni o varstvu javnega reda in miru, o varnosti cestnega prometa, o tujcih, o nadzoru državne meje in predpisov o javnih zbiranjih), prekrška pa niso osebno zaznali, mora o prekršku odločiti prekrškovni organ z izdajo odločbe o prekršku. Primer takega postopanja je podan, ko policisti obravnavajo napad psa na človeka, prekrška pa niso osebno zaznali. Ker gre za prekršek iz ZZZiv, ki ne sodi v sklop predpisov, katerih kršenje bi lahko sankcionirali s izdajo posebnega plačilnega naloga, je o prekršku potrebno odločiti z izdajo odločbe o prekršku.

V primerih, ko policisti obravnavajo prekrške, pri katerih zasežejo predmete, uporabljene za storitev prekrška, mora o prekršku zaradi odločitve o nadaljnjem postopanju z zaseženim predmetom odločiti prekrškovni organ z odločbo o prekršku. Tipični primeri takšnega postopanja so zasegi prepovedanih drog na podlagi ZPPPD in zaseg orožja zaradi prekrškov iz ZOro-1.

V primerih, ko kršitelj poda ugovor na posebni plačilni nalog (izdan na podlagi 57a. člena ZP-1) ali ugovor na plačilni nalog (izdan na podlagi 57. člena ZP-1) zaradi kršitve predpisov o ustavljanju in parkiranju vozil v cestnem prometu, mora prekrškovni organ o njem odločiti z odločbo o prekršku.

V primeru, ko je vložena zahteva za sodno varstvo zoper plačilni nalog, izdan na podlagi 57. člena ZP-1, mora prekrškovni organ po potrebi (glede na navedbe v zahtevi) dopolniti dokazni postopek. Če prekrškovni organ ugotovi, da je zahteva pravočasna in utemeljena, odločbo o prekršku odpravi in ustavi postopek, ali jo odpravi in vloži predlog pri pristojnem prekrškovnem organu (50. člen ZP-1), ali jo nadomesti z novo odločbo, ali izreče opomin namesto sankcije in o tem obvesti storilca in osebo, ki je vložila zahtevo za sodno varstvo oziroma vroči novo odločbo (63. člen ZP-1).

4.5.2 Odločba o prekršku

4.5.2.1 Sestavine prekrškovne odločbe

Sestavni deli odločbe o prekršku³⁰ so določeni v 56. členu ZP-1. Ti so sicer na prvi pogled zelo podobni tistim, ki jih za upravno odločbo določa ZUP, vendar pa imajo tudi vrsto posebnosti, zaradi katerih se od te odločbe pomembno razlikujejo (Orel, 2006, str. 101). Pisna odločba o prekršku mora imeti uvod, izrek, obrazložitev, pravni pouk ter številko, datum, podpis PUO in uradni pečat prekrškovnega organa, ki jo je izdal (1. odstavek 56. člena ZP-1). Ker je ZP-1 glede sestavin odločbe ZP-1 zelo določen, je smiselna uporaba ZUP tu zelo omejena. Tako se torej smiselno uporablja ZUP pri prekrškovni odločbi le glede:

- obvezne pisnosti in izdaje v tolikem številu izvornikov, kot je to potrebno glede na število udeležencev v postopku (210. člen ZUP);
- delne in dopolnilne odločbe (219. in 220. člen ZUP), (Jerovšek in Kovač, 2007, str. 278).

Odločba o prekršku vsebuje tudi sestavine, ki so za dokumente v državni upravi predpisane s Uredbo o upravnem poslovanju (Ur.l. RS, št. 20/2005 Spremembe Ur.l. RS, št. 106/2005, 30/2006, 86/2006, 32/2007, 63/2007, 115/2007 (122/2007 popr.), 31/2008). Te sestavine so glava organa, odredba o vročanju (»vročiti«) ter morebitne priloge.

Uvod odločbe o prekršku

Uvod odločbe o prekršku mora vsebovati naziv prekrškovnega organa, ki jo je izdal, osebno ime uradne osebe, ki je izdala odločbo o prekršku, osebno ime kršitelja in morebitnega zagovornika, firmo oziroma ime in sedež odgovorne pravne osebe ter označbo prekrška, ki je predmet postopka (2. odstavek 56. člena ZP-1).

Izrek odločbe o prekršku

Izrek odločbe je glavni del vsake odločbe o prekršku, saj samo izrek postane pravnomočen, zaradi česar mora biti čim bolj natančen in nedvoumen. Izrek izraža vsebino odločitve o zadevi, zato obvezno obsega: osebne podatke kršitelja (osebno

³⁰ Priloga 5.

ime, EMŠO, če je fizična oseba tujec, pa njene rojstne podatke, državljanstvo, stalno oziroma začasno prebivališče, za odgovorno osebo tudi zaposlitev, za pravno osebo pa ime in sedež ter matično številko, če teh ni, pa podatke o kršitelju, ki so bili navedeni oziroma ugotovljeni v postopku), kratek opis dejanja, s katerim je storjen prekršek (kraj in čas storitve, način storitve, ter odločilne okoliščine) in izrek, da je kršitelj storil prekršek, pravno opredelitev prekrška z navedbo predpisa, ki določa prekršek s številčno označbo njegovega člena, ter znesek globe in rok, v katerem jo je treba plačati, morebitne izrečene stranske sankcije, odločitev o odvzemu premoženjske koristi ter o plačilu stroškov postopka in opozorila o pravici do plačila globe na obroke, o uklonilnem zaporu, če globa ne bo pravočasno plačana oziroma da se bodo neplačana globa in stroški postopka prisilno izterjali, ter o možnosti nadomestitve uklonilnega zapora oziroma plačila z opravo določenih nalog (3. odstavek 56. člena ZP-1).

Kratek opis dejanja pomeni konkretizirati dejanski stan prekrška. V opisu dejanja se konkretizira materialno določbo predpisa, ki je kršen, in sicer z navedbo kraja, časa in načina storitve prekrška ter drugih odločilnih okoliščin skupaj z izrekom, da je kršitelj storil prekršek in navedbo pravne opredelitve prekrška z navedbo prepisa, ki določa ta (v opisu dejanja konkretiziran prekršek, s številčno označbo njegovega člena, lahko pa tudi kratico zakona (npr. ZVCP-1), ki jo nato prekrškovni organ uporablja v nadaljevanju izreka in obrazložitve odločbe) (Orel, 2006, str. 102).

Rok plačila globe ne sme biti krajši od osmih dni in ne daljši kot tri mesece (1. odstavek 18. člena ZP-1). Šteje se od pravnomočnosti odločbe naprej. Določi ga prekrškovni organ v mejah predpisanega roka in je pri tem povsem samostojen in neodvisen.

V izreku se navedejo tudi morebitno izrečene stranske sankcije (primer stranske sankcije je odvzem predmetov po 24. členu ZJRM-1, ko policisti zasežejo predmete prekrška, denimo naberačen denar) ter odločitev o odvzemu premoženjske koristi.

Prekrškovni organ v izreku odloči tudi o stroških postopka. Odločiti je treba, kdo jih mora plačati. Za stroške postopka se smiselno uporabljajo določbe ZP-1 o rednem sodnem postopku, če ni z ZP-1 drugače določeno (2. odstavek 58. člena ZP-1). Stroški postopka so (1. odstavek 143. člena ZP-1):

- izdatki za priče, izvedence, tolmače, ogleda ter hišne in osebne preiskave in hrambo odvzetih predmetov,
- izdatki za privedbo obdolženca,
- potni stroški uradnih oseb,
- izdatki za zdravljenje obdolženca, dokler je pridržan, in stroški poroda,
- potni stroški obdolženca,
- sodna taksa,
- nagrada in potrebni izdatki zagovornika,
- potrebni izdatki oškodovanca, njegovega zakonitega zastopnika in pooblaščenca.

Obrazložitev odločbe o prekršku

PUO mora v obrazložitvi navesti, zakaj meni, da so določena dejstva dokazana in nedokazana in kateri razlogi so bili odločilni pri uporabi pravnih predpisov, zlasti pri ugotavljanju, ali sta podana prekršek in odgovornost kršitelja. Če odločba ni ustrezno obrazložena, lahko to pomeni kršitev ustavne pravice. V postopku pred sodiščem mora biti vsakomur zagotovljeno enako varstvo njegovih pravic (22. člen Ustave). Že iz te določbe izhaja zahteva, da so odločbe, s katerimi pristojni organ odloča o posameznikovih pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih, obrazložene. Zoper take odločbe Ustava zagotavlja pravico do pravnega varstva (25. člen Ustave), to jamstvo pa je lahko učinkovito le, če je odločba v vsaki bistveni točki obrazložena tako konkretno (ne pavšalno, abstraktno, splošno), da je mogoča presoja njene pravilnosti. Če je obrazložitev pomanjkljiva, so lahko pravna sredstva le navidezna. Zato je stopnja podrobnosti, s katero mora biti obrazložena odločba, določena s tistim, kar zahteva učinkovito pravno sredstvo zoper odločbo v vsakem posameznem primeru. V zvezi s tem je Ustavno sodišče že v svoji odločbi št. U-I-98/91 z dne 10.12.1992 (Ur. l. RS, št. 61/92 in OdlUS I, 101) poudarilo, da smisel ustavnega zagotovila iz 25. člena Ustave ni le v tem, da posamezniku zagotavlja pravico do vložitve pravnega sredstva, temveč predvsem v tem, da lahko z vložitvijo pravnega sredstva učinkovito brani in varuje svoje pravne interese (Bele et al., 2005, str. 202).

4.5.2.2 Vročanje prekrškovne odločbe

Pisna odločba o prekršku se vroči kršitelju in drugim osebam, ki imajo pravico do zahteve za sodno varstvo³¹ (6. odstavek 56. člena ZP-1). Glede vročanja prekrškovne odločbe se smiselno uporabljajo določila ZUP (1. odstavek 58. člena ZP-1). Veljajo torej določbe o osebni vročanju (83. do 98. členi ZUP). Ni presenetljivo, da so zlasti določbe o učinkovitem osebni vročanju z nastankom fikcije vročitve po 15 dneh, odkar se naslovníku pusti sporočilo o prispelém pismu, če ga vročevalec ne najde na naslovu (87. člen ZUP), eden bistvenih razlogov, da se raba ZUP uvaja tudi v postopke v neupravnih zadevah, npr. glede odločanja o prekrških. Po ZUP se v skladu s novelo ZP-1E vročajo tudi odločbe in pisanja sodišč, ki odločajo v postopkih za prekrške (Kovač in Remic, 2008, str. 8).

Postopek s prekrškovno odločbo je postopek, začet po uradni dolžnosti, zato se vroča najprej na naslovu za vročanje po registru prebivalstva. Če pristojni organ ugotovi, da je naslov za vročanje oz. sedež drugačen kot naslov, na katerem je bil opravljen poizkus vročitve, se vročitev spet opravi na tem naslovu. Če tudi na tem naslovu vročitev ni možna, organ odredi, da se vročitev opravi z objavo na oglasni deski organa in na enotnem državnem portalu e-uprava. Vročitev velja za opravljeno po poteku 15 dni od dneva, ko je bil dokument objavljen na oglasni deski organa, ki vodi postopek, in na enotnem državnem portalu e-uprava. Objava na oglasni deski in na

³¹ Zahtevo lahko vloží oseba, ki ji je bila izrečena sankcija, njen zakoniti zastopnik oziroma zagovornik ter lastnik odvzetih predmetov (1. odstavek 59. člena ZP-1).

e-portalu naj bi bila hkratna, torej na isti dan. Če ni tako, je treba šteti, da je vročitev opravljena šestnajsti dan od poznejše objave (Gril, 2008 b, str. 16).

4.5.2.3 Pravnomočnost prekrškovnih odločb

Odločba prekrškovnega organa postane pravnomočna, ko je ni možno več izpodbijati z zahtevo za sodno varstvo ali če zoper njo ni drugega pravnega sredstva (199. člen ZP-1). Razlikujemo formalno in materialno pravnomočnost. Formalna pravnomočnost pomeni nespremenljivost pravnega stanja v procesnem smislu, odločbe ni mogoče več izpodbijati z rednim pravnim sredstvom (potek roka za vložitev zahteve za sodno varstvo, umik zahteve za sodno varstvo itd.). Posledice formalne pravnomočnosti odločbe so, da jo z rednimi pravnimi sredstvi ni več mogoče izpodbijati, spreminjati ali razveljaviti. Materialna pravnomočnost pa pomeni, da o stvari, o kateri je bilo že pravnomočno odločeno, ni več mogoče ponovno odločati v rednem postopku (Orel, 2006, str. 182).

Postopek o prekršku mora biti pravnomočno končan pred potekom časa za zastaranje. V nasprotnem nastopi zastaranje in postopek o prekršku ni več dopusten. Po ZP-1 je relativno zastaranje postopka za prekrške dve leti, absolutno zastaranje pa štiri leta, razen če zakon, ki določa prekršek, predpiše daljši rok za zastaranje (42. člen ZP-1). Prekrškovni organ, ki vodi postopek o prekršku, mora opraviti vsa procesna dejanja, da se postopek o prekršku zoper kršitelja čim prej konča.

Pravnomočnost se vedno nanaša le na izrek odločbe (na dispozitiv), ne pa tudi na ugotovitve, ki izhajajo iz obrazložitve. V izreku mora biti natančno opisano dejanje, za katerega je storilcu izrečena sankcija, ki mora biti pravilno pravno kvalificirano. Sankcije morajo biti izrečene na predpisan način, da se lahko odločba izvrši, kar pomeni, če je na primer za vsak prekršek le določena sankcija, ni pa izrečena v skladu s pravili o steku enotna sankcija, odločbe ni mogoče izvršiti, ker se lahko izvrši le enotno izrečena sankcija. V izreku mora biti naveden način izvršitve odločbe, rok plačila in pri odločbi o prekršku tudi rok plačila stroškov postopka (Orel, 2006, str. 182).

4.5.2.4 Izvršljivost prekrškovnih odločb

Za izvršitev odločbe ne zadostuje samo njena pravnomočnost, temveč je potrebna tudi njena izvršljivost, kar pomeni, da po zakonu za izvršitev sankcije ni nobene zakonske ovire. Odločba, s katero je bila izrečena globa, s katero je bilo odločeno o stroških postopka, se izvrši, ko poteče rok, ki je v odločbi določen za plačilo. Pojem izvršljivosti se vedno ne pokriva s pojmom pravnomočnosti, saj se nekatere odločbe izvršijo pred pravnomočnostjo odločbe. Tako izjemo predstavlja takojšnja izvršitev odločbe (plačilnega naloga ali odločbe o prekršku) storilcu ne glede na vloženo zahtevo za sodno varstvo, to je še pred njeno pravnomočnostjo, če prekrškovni organ spozna, da bi se storilec z odhodom zaradi prebivanja v tujini izognil

odgovornosti za prekršek ali ne more dokazati identitete ali nima stalnega prebivališča (9. odstavek 57. člena ZP-1 in 201. člen ZP-1) (Orel, 2006, str. 182).

Za tek rokov je ključna pravilna vročitev aktov. Pravilna in z določenim dnevom nesporno ugotovljena vročitev je pogoj za začetek teka roka, posledično pa tudi za njegov iztek. To je procesna predpostavka za:

- nastop pravnomočnosti (200. člen ZP-1) in rabo pravnih sredstev;
- predvsem pa izvršljivosti ter nato uvedbe postopka izvršbe³² (Čas et al., 2009, priloga str. III).

Upravni organ (npr. DURS) oziroma sodišče (v postopku določitve uklonilnega zapora, v postopku izdaje sklepa o prenehanju veljavnosti voziškega dovoljenja itd.) mora v postopkih iz svoje pristojnosti, ki jih vodi na podlagi pravnomočne in izvršljive odločbe, preveriti tudi celotno resnično stanje glede vročitve odločbe, ki se izvršuje, in mora v ta namen presoditi tudi pritožbeni ugovor o nepravilni vročitvi³³. Če se pritožbeni ugovor sklicuje na nepravilno vročitev in s tem na nepravilno ugotovitev pravnomočnosti in izvršljivosti, mora o tem ugovoru odločiti tisti organ, ki je izdal potrdilo o pravnomočnosti oziroma izvršljivosti. Ugovor nepravilne vročitve pa pomeni procesno oviro za nadaljevanje postopka, ki se vodi na podlagi take (domnevno nepravilno vročene) odločbe (Čas, et al., 2009, priloga str. III).

Pravnomočna in izvršljiva odločba se lahko spremeni le z izrednimi pravnimi sredstvi, in sicer z zahtevo za varstvo zakonitosti, ki jo vložijo državni tožilec, o njej pa odloči Vrhovno sodišče RS.

Sankcije, izrečene z odločbo o prekršku prekrškovnega organa, izvrši pristojni davčni organ po določilih zakona, ki ureja prisilno izterjavo davkov (globa, odvzem predmetov s plačilom denarnega zneska, odvzem premoženjske koristi z odvzemanjem denarnega zneska, stroškov postopka), za vse ostale stranske sankcije se uporabljajo določila Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (Ur.l. RS, št. 22/2000 Spremembe Ur.l. RS, št. 59/2002, 113/2005-ZJU-B, 70/2006, 110/2006-UPB1, 76/2008, 40/2009, ZIKS-1), če zakon ne določa drugače. Sodišče pa po določbah ZIKS-1 o izvrševanju denarne kazni oziroma kazni zapora, če z zakonom ni drugače določeno, izvrši sankcije, odvzem premoženjske koristi in stroške postopka, če o zadevi odloča sodišče s sodbo ali sklepom o prekršku, izvrši pa tudi uklonilni zapor (Koman, 2005, str. 79).

³² Izrecno v Jerovšek, T., in Trpin, G. (ur.): Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP) s komentarjem. Inštitut za javno upravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani in Nebra, Ljubljana 2004, str. 792: »Ni pogoja za izvršbo (...), če ni dokaza o pravilni vročitvi odločbe«. Odločba pomeni katerikoli izvršilni naslov.

³³ Sodba ustavnega sodišča št. U 445/02.

4.6 POSEBNI PRIMERI PLAČILNEGA NALOGA

4.6.1 Pogoji za izdajo posebnega plačilnega naloga in posebnosti

Policist izda posebni plačilni nalog³⁴ samo v primeru, če:

- prekrška ni osebno zaznal ali ugotovil z uporabo ustreznih tehničnih sredstev ali naprav, ampak gre za ugotovitev na podlagi zbranih obvestil in dokazov³⁵, in
- gre za kršitve zakonov o varstvu javnega reda in miru, o varnosti cestnega prometa, o tujcih ali o nadzoru državne meje ter predpisov o javnih zbiranjih (57a. člen ZP-1).

Navedeni zakonski pogoji morajo biti kumulativno podani, kar pomeni, da policist posebnega plačilnega naloga ne izdaja v primeru, ko je prekršek osebno zaznal ali ga je ugotovil s pomočjo ustreznih tehničnih sredstev ali naprav (tako kot je to predpisano za t.i. navaden plačilni nalog po 57. členu ZP-1). Za posebni plačilni nalog se uporabljajo določbe 57. člena ZP-1, kolikor v 57a. členu ZP-1 ni določeno drugače.

Posebni plačilni nalog mora vsebovati kratek opis dejanskega stanja z navedbo dokazov (2. odstavek 57a. člena ZP-1). Posebnost tega plačilnega naloga je tudi v tem, da se lahko s posebnim sklepom določijo tudi stroški postopka o prekršku, razen potni stroški uradnih oseb in sodne takse (3. odstavek 57a. člena ZP-1). To pomeni, da lahko vse druge stroške, npr. izrednega tehničnega pregleda, odklopa energetskih virov ipd., prekrškovni organ določi in izterja v skladu z že uveljavljenim sistemom zaračunavanja stroškov postopka v primerih izdanih odločb v hitrem postopku.

Če prekrškovni organ hkrati obravnava prekrške, za katere je predpisana različna vrsta plačilnega naloga, mora s posebnim plačilnim nalogom iz 57.a in 57.b člena ZP-1 odločiti tudi o prekrških, za katere se sicer izda običajen plačilni nalog (1. odstavek 55a. člena ZP-1). O tem se ne izdaja posebnega sklepa o združitvi postopka (3. odstavek 55a. člena ZP-1). Največkrat gre za primere kršitev javnega reda in miru, ko policisti obravnavajo prekrške po ZJRM-1. Običajno teh prekrškov policisti osebno ne zaznajo, ampak jih ugotovijo na podlagi zbranih obvestil in dokazov. Ob prihodu na kraj kršitelj v pričo policistov stori nov prekršek, gre torej za osebno zaznavo policistov. Policist mora kljub različni vrsti zaznave postopek zaključiti s posebnim plačilnim nalogom.

³⁴ Priloga 6.

³⁵ Pri posebnem plačilnem nalogu govorimo o (osebni) ugotovitvi prekrška. Gre torej za posredno ugotovitev policista s pomočjo dokaznih sredstev (pripovedovanje prič, morebitne prijave, ogled, obvestila itd.). Osebna ugotovitev je torej širši pojem od osebne zaznave.

4.6.2 Ugovor zoper posebni plačilni nalog

Zoper posebni plačilni nalog po 1. odstavku 57a. členu ZP-1 ni dovoljena zahteva za sodno varstvo, kršitelj pa ima pravico do ugovora v osmih dneh od vročitve plačilnega naloga. Na podlagi ugovora prekrškovni organ plačilni nalog odpravi in o ugovoru odloči z odločbo o prekršku ali postopek o prekršku ustavi, pri čemer ugovor šteje kot izjava v hitrem postopku o prekršku. Plačilni nalog vsebuje tudi pouk o dolžnosti plačila globe po določbah 57. člena ZP-1 in o pravici do ugovora in načinu njegove vložitve, ter o tem, da mora kršitelj v ugovoru navesti vsa dejstva in dokaze v svojo korist, ker jih sicer v postopku ne bo več mogel uveljavljati. Če kršitelj svojega ugovora ni utemeljil z izjavo, prekrškovni organ vseeno izda odločbo, v kateri navede, da v ugovoru kršitelj ni podal konkretnih razlogov, zaradi katerih ugovarja zoper izdan posebni plačilni nalog.

V praksi se prekrškovni organi srečujejo s številnimi ugovori zoper posebne plačilne naloge. Po nekaterih ocenah je zoper 70 odstotkov izdanih posebnih plačilnih nalogov vložen ugovor. Razlog temu je dejstvo, da takšni plačilni nalogi v veliki večini primerov slonijo samo na zbranih obvestilih od prič, saj drugih dokaznih sredstev večinoma ni mogoče pridobiti (t.i. beseda proti besedi).

5 ANALIZA SPREMINJANJA REGULACIJE S Poudarkom NA OBSEGU POOBLASTIL PREKRŠKOVNEGA ORGANA

5.1 SPREMINJANJE REGULACIJE PREKRŠKOVNIH POSTOPKOV - SPLOŠNO

ZP-1 je bil sprejet 26. decembra 2002, uporabljati pa se je začel 1.1.2005. Od sprejema do danes je bil petkrat spremenjen in dopolnjen. Noveli ZP-1A in ZP-1B nista prinesli bistvenih novosti, koreniteje pa so v ZP-1 posegle novele ZP-1C, ZP-1D in ZP-1E. Načelo učinkovitosti kot eno od bistvenih ciljev, ki jih je zasledoval zakonodajalec, je bilo poudarjeno že ob sprejemu ZP-1. Vse nadaljnje novele so z uvedbami novih institutov le poudarjale »učinkovitostno« naravnano ZP-1. Številni avtorji, sodišča in prekrškovni organi pa opozarjajo na neutemeljeno in pre nagljeno spreminjanje ZP-1, ki z vsako novelo še bolj zapleta postopke.

Tako Jenull opozarja na pomembno in skrbi vredno širjenje pristojnosti prekrškovnih organov, drugačno odločanje o stranskih sankcijah, spremenjeno razmejitve med hitrim in rednim sodnim postopkom, poseganje v nov sistem sankcij in nejasno prehodno ureditev, vse preden so prvotne rešitve lahko bile preizkušene pred ustavnim sodiščem Republike Slovenije. Najslabše pa je podiranje notranjega ravnotežja ZP-1, ki je zaradi medresorskih kompromisov že ob sprejemu komaj zagotavljalo uresničitev zakonskega namena (Jenull, 2006 b, str. 3).

Pohvalno velja oceniti postopno uvedbo (učinkovitega) vročanja po ZUP v vse postopke, ki se vodijo po ZP-1. Vročanje po ZUP je bilo namreč po ZP-1 določeno sprva (od leta 2003 oziroma začetka uporabe ZP-1 s 1. januarjem 2005) le v hitrem postopku o prekršku, z novelo ZP-1C pa je uvedeno tudi v postopku z zahtevo za sodno varstvo pred prekrškovnim organom, z novelo ZP-1E pa je bilo uveljavljeno tudi v postopku pred sodiščem in tako velja za vse postopke, ki se vodijo po ZP-1, ne glede na to, kateri organ (sodišče ali prekrškovni organ) vodi postopek (po Čas et al., 2009, priloga str. III).

Ob analiziranju zadnje novele ZP-1E je Grilova opozorila, da zakonodajalec na področju prekrškovnega prava pravzaprav nima jasno začrtanih ciljev, ki jih želi doseči. Edini cilj, ki ga ni mogoče prezreti, je zmanjšati pripad zadev na sodišča in zato čim več dela preložiti z okrajnih sodišč na upravne prekrškovne organe. Pri tem se pozablja, da prekrškovni organi v veliki večini za tako zahtevne oblike odločanja in tako zapletene postopke, kot je npr. odločanje v postopkih, kjer sta udeležena domnevni oškodovanec in domnevni storilec nekega dejanja, niso ustrezno usposobljeni. Zato v praksi prihaja do težav in napak, ki jih je zelo težko sanirati. Postopek, ki bi moral biti hiter in preprost se z vsako novelo samo še bolj zapleta in postaja celo zapletenejši kot sam kazenski postopek. Poleg tega pa vsaka novela povzroči dodatne sodne zaostanke zaradi prepočasnega odziva sodišč na spremembe, da o stroških niti ne govorimo. In ker je že postopek o prekršku zelo

zahteven, mu tako pogoste spremembe zagotovo niso v prid (po Grilovi, 2008 a, priloga str. VIII).

Pogosto noveliranje je odraz prepričanja oblasti, da je učinkovitost pravosodja mogoče izboljšati s popraviljem zakonodaje. Izkušnje dosedanjih prenovitvenih projektov pa dokazujejo, da spremembe predpisov brez poprejšnje statistične analize ter temeljite razprave o vzrokih težav in načinu njihove odprave praviloma povzročijo toliko zapletov in nezadovoljstva, da so pozitivni učinki izničeni (Jenull, 2008, priloga str. II).

Zaradi neželenih učinkov prenatrženega spreminjanja ZP-1 je pred ponovnim pristopom k noveli potrebno pripraviti celovito strokovno analizo stanja na področju prekrškov, ki bo morala podati oceno uspešnosti reforme glede na pričakovanja zakonodajalca v letu 2003 in učinke uveljavljenih novel ter hkrati postaviti nove cilje, ki bodo podlaga za pripravo predlogov sprememb ZP-1. Glede na navedeno bo potrebno pred spremembo ZP-1:

- zagotoviti enotnost spremljanja statističnih podatkov in obdelavo le - teh po posameznih predpisih tako, da bo omogočeno celovito spremljanje nadzora nad izvrševanjem določenega predpisa;
- pripraviti analizo ustreznosti razmejitve pristojnosti med prekrškovnimi organi in sodišči ter (ne)ustreznosti razmejitve med kaznivimi dejanji in prekrški (ogrožanje varnosti v cestnem prometu);
- pripraviti analizo razpolaganja s človeškimi viri in ustreznimi materialnimi pogoji za delo ter zagotoviti e-izmenjavo podatkov med prekrškovnimi organi in sodišči;
- pripraviti celovito analizo finančne discipline storilcev po uveljavitvi instituta uklonilnega zapora;
- spremeniti organizacijo dela prekrškovnih organov tako, da bo omogočena specializacija in da bo funkcija upravnega organa (policijske postaje, mestne redarske službe, inšpekcije idr.) ločena od funkcije prekrškovnega organa, ki mu mora biti v skladu z določbami ZUP zagotovljeno samostojno odločanje brez bojzani za disciplinsko obravnavanje zaradi odločitve v postopku o prekršku;
- spremeniti pristojnost za odločanje v zahtevah za sodno varstvo tako, da bo omogočena specializacija sodnikov (inšpekcijske in davčne zadeve, ipd.);
- zagotoviti sredstva za nemoteno izvajanje nadomestitve globe z opravljanjem nalog v splošno korist;
- zagotoviti izobraževanje tako sodnikov kot tudi PUO prekrškovnih organov (Čas, dopis, 14.4.2009).

Pogosto noveliranje ZP-1 negativno vpliva tudi na delo PUO v policiji. Policisti so na izvajanje (spremenjenih) postopkov po ZP-1 slabo pripravljene. Kljub petim novelam ZP-1 policisti niso bili deležni dodatnih usposabljanj. Najpogostejše napake so neupoštevanje pravil ZP-1 o pogojih za izdajo posamezne vrste plačilnega naloga (po 57. in 57.a členu ZP-1), opozarjanje v nasprotju s ZP-1, kršitev pravil ZUP (neupoštevanje pravil o vročanju, o jeziku v postopku, o vodenju zapisnikov,...) idr.

5.2 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O PREKRŠKIH (ZP-1A)

Prva novela, to je ZP-1A, je bila sprejeta še pred pričetkom uporabe ZP-1, uporabljati pa se je začela s pričetkom uporabe ZP-1. Spremembe so se nanašale predvsem na:

- odločanje in izdajo sodbe v skrajšanem postopku in poenostavitve postopkov pred sodišči;
- organiziranje dežurstva sodišč za prekrške;
- rabo nekdanjih predpisov tudi v zvezi z izvrševanjem izrečenih sankcij za prekrške.

Med cilji za sprejem ZP-1 je bila tudi težnja po hitrejšem obravnavanju velikega pripada prekrškovnih zadev. Kot poseben ukrep za pospešitev obravnavanja prekrškov je novela ZP-1A prinesla dopolnitev ZP-1 z institutom odločanja in izdaje sodbe v skrajšanem postopku (129a. člen ZP-1). Gre za posebno vrsto rednega sodnega postopka o prekršku, ki pomeni poenostavitev za primere, ko že obdolžilni predlog ter v njem navedeni dokazi dajejo zadostno podlago za odločitev o odgovornosti obdolženca. Od uveljavitve ZP-1A tako ni več predviden pogoj, da obdolžilni predlog temelji na neposredni osebni ugotovitvi uradne osebe ali na uradnih podatkih. Ohranjena pa je zahteva, da so v obdolžilnem predlogu navedeni dokazi, na podlagi katerih sodišče spozna, da je obdolženec prekršek storil. Predlagatelj ima pravico do ugovora. S tem je zavarovana obdolženčeva pravica do obrambe v primeru predlagateljevega ugovora v njegovo škodo. Tudi na ugovor predlagatelja se izvede redni postopek. Posebej je izključena možnost odločanja in izdaje sodbe v skrajšanem postopku v primeru, če je vložena zahteva za sodno varstvo. Razlog za tako ureditev je narava zahteve za sodno varstvo kot posebne oblike pravnega sredstva, s katero obdolženec zahteva sodno varstvo zoper odločbo o prekršku, ki jo je izdal prekrškovni organ po hitrem postopku (povzeto po predlogu ZP-1A, Poročevalec DZ št. 83/04 z dne 22.06.2004).

ZP-1A je uvedel tudi pravno podlago za organiziranje dežurstva v primeru pridržanja in privedbe osebe, zalotene pri prekršku (členi 108. do 110. ZP-1), kot posebnih ukrepov za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti v postopku o prekršku in uspešno izvedbo tega postopka (210. člen ZP-1). Največkrat gre za primere, ko policisti obravnavajo povzročitelje prometnih nesreč - tujce oziroma osebe, ki bi se z odhodom zaradi prebivanja v tujini lahko izognili odgovornosti za prekršek iz pristojnosti sodišča. Dežurstva sodnikov na sodiščih za prekrške koristijo policistom in drugim prekrškovnim organom tudi v smislu posvetovanja pri obravnavi prekrškov iz pristojnosti sodišč (npr. pri obravnavi prekrška policist oceni, da je zaradi narave kršitve smiselno oziroma potrebno odvzeti predmet storitve prekrška. Ker je izrek stranske sankcije »odvzem predmetov« na podlagi 25. člena ZP-1 v pristojnosti sodišča za prekrške, se policist v času dežurstva za takšen ukrep odloči šele po posvetu s dežurnim sodnikom, ki na tak način pritrdi nameri policista ali pa oceni, da za odvzem ni pogojev).

ZP-1A je določil tudi, da se postopki o prekrških (ki do začetka uporabe ZP-1 še niso bili pravnomočno končani) dokončajo in izrečene sankcije izvršijo po dotedanjih predpisih. Prav tako je določil, da se pravnomočno izrečene sankcije, ki do začetka uporabe ZP-1 še niso bile izvršene, izvršijo po dotedanjih predpisih (1. in 2. odstavek 222. člena ZP-1). Sprememba je bila potrebna zato, ker določbe ZP-1 niso omogočale uporabe nekdanjih predpisov v zvezi z izvrševanjem izrečenih sankcij za prekrške.

5.3 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O PREKRŠKIH (ZP-1B)

Druga novela ZP-1, to je novela ZP-1B, je prinesla naslednje novosti oziroma spremembe v ZP-1, ki so posredno ali neposredno zadevale prekrškovne organe:

- uveljavitev pravila, da prihodki od glob pripadajo tistemu, ki jih izreče;
- podrobnejša ureditev izvrševanja sankcij in stroškov postopka.

ZP-1 je ob uzakonitvi povzročil nelogično situacijo, ko je določil, da so prihodek samoupravnih lokalnih skupnosti tiste globe, ki so plačane za prekrške (predpisane z odloki samoupravnih lokalnih skupnosti) in pravnomočno izrečene z odločbami prekrškovnih organov samoupravne lokalne skupnosti (7. odstavek 17. člena ZP-1). Upoštevajoč takrat veljavno določbo ZP-1, so med prihodke samoupravnih lokalnih skupnosti štete le globe za tiste prekrške, ki so se smele izreči v hitrem postopku in kjer kršitelj ni iskal pravnega varstva. Takšna rešitev je bila neustrezna, saj je v primeru, ko je postopek prevzelo sodišče za prekrške, izrečena globa avtomatično postala prihodek države, četudi je bil kršen predpis samoupravne lokalne skupnosti in je globo prvotno izrekel prekrškovni organ samoupravne lokalne skupnosti. Slednje so opozarjale, da bo neustrezna ureditev povečala problematiko mirujočega prometa in zmanjšala pripravljenost samoupravnih lokalnih skupnosti, da na svojem območju urejajo promet. Zato je novela ZP-1B prinesla spremembo, ki je omogočila, da je izterjana globa vedno prihodek tistega, ki globo izreče, da pa si lahko država, če gre za postopek pri sodišču za prekrške (zahteva za sodno varstvo) od glob, ki so jih izrekli prekrškovni organi samoupravnih lokalnih skupnosti, odšteje materialne stroške, ki jih je imel državni organ za vodenje postopka (povzeto po predlogu ZP-1B, Poročevalec DZ št. 14/05 z dne 08.03.2005).

ZP-1B je med drugim tudi podrobneje uredil in dopolnil določila ZP-1 glede izvrševanje naslednjih institutov:

- globo, odvzem premoženjske koristi s plačilom denarnega zneska in plačilo stroškov postopka, izrečenih z odločbo o prekršku prekrškovnega organa, in stroškov postopka, izrečenih s sodbo oziroma sklepom sodišča, če je zahteva za sodno varstvo zavrnjena ali zavržena, izvrši pristojni davčni organ po določbah zakona, ki ureja prisilno izterjavo davkov, na predlog prekrškovnega organa, ki je izdal odločbo o prekršku (1. odstavek 202. člena ZP-1);

- predmete, odvzete v postopku o prekršku z odločbo prekrškovnega organa ali s sodbo sodišča, proda pristojni davčni organ po določbah zakona, ki ureja prisilno izterjavo davkov (3. odstavek 202. člena ZP-1).

5.4 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O PREKRŠKIH (ZP-1C)

Tretja novela ZP-1, to je novela ZP-1C, je pomenila korenitejši poseg v zakonsko besedilo ZP-1 in prinesla tudi konceptualne spremembe in dopolnitve. Za delo policije kot prekrškovnega organa so bile pomembne zlasti naslednje novosti:

- uvedba sankcije prepoved uporabe voznškega dovoljenja,
- dopolnitev instituta izključitve postopka o prekršku,
- ureditev prekrškovne odgovornosti posameznikov, ki samostojno opravljajo dejavnost,
- povečanje pristojnosti prekrškovnih organov za odločanje v hitrem postopku,
- sprememba načina izrekanja kazenskih točk v cestnem prometu,
- ustrežnejša ureditev plačilnega naloga,
- uvedba vročanja po ZUP v postopek z zahtevo za sodno varstvo pred prekrškovnim organom,
- preureditev zavarovanja izvršitve odločbe,
- obvezen preizkus odločbe prekrškovnega organa po vloženi zahtevi za sodno varstvo,
- celovita ureditev uklonilnega zapora in dela v splošno korist,
- določitev glob in denarnih zneskov v evrih.

ZP-1C je z dopolnitvijo 4. in 22. člena ZP-1 uvedel novo sankcijo za prekrške in sicer prepoved uporabe voznškega dovoljenja za voznike motornih vozil v cestnem prometu, ki imajo voznško dovoljenje, izdano v tujini. Pred spremembo imetnikom tujih voznških dovoljenj ni bilo mogoče izreči prenehanja veljavnosti po 22. členu ZP-1, zato je bila z namenom prepovedi vožnje takim voznikom na območju Republike Slovenije uzakonjena sankcija prepoved uporabe voznškega dovoljenja. Tak ukrep ima enak pomen kot izrek prenehanja veljavnosti voznškega dovoljenja, izdanega v Republiki Sloveniji.

Dopolnjen je bil tudi institut izključitve postopka o prekršku (12. člen ZP-1). Ureditev je izključila postopek o prekršku in kaznovanje za prekršek tudi v primerih, ko kazenski postopek na podlagi ovadbe za kaznivo dejanje, ki ima tudi vse znake prekrška zaradi poravnave (161. člen ZKP), sploh ni bil uveden, torej v primerih, ko se je storilec z oškodovancem poravnal. Dopolnitev je tudi določila, da se postopek o prekršku ne vodi in ne izrekajo sankcij za prekrške v primerih, ko je bil storilec prekrška pravnomočno oproščen storitve kaznivega dejanja, ki ima tudi vse znake prekrška. Z ureditvijo pravila o primarnosti postopka zaradi kaznivega dejanja se ureja tudi situacija, ko postopek o kaznivem dejanju še ni bil uveden, kakor tudi, če je bil uveden potem, ko se je postopek o prekršku že začel. S spremembo je

zakonodajalec poudaril prednost postopka o kaznivem dejanju v primerjavi s prekrškom. V primerih izključitve postopka o prekršku, vse dokler ni postopek v zvezi s kaznivim dejanjem končan, pa je v pristojnosti državnega tožilca, ki obravnava ovadbo za kaznivo dejanje in tudi spremlja kazenski postopek, da poda obdolžilni predlog za prekršek v primerih, ko celotna kriminalna količina prekrška ni zajeta v oprostilni ali obsodilni sodbi za kaznivo dejanje.

Sprememba 2. odstavka 13. člena je pomenila ureditev odgovornosti za posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, če zaposluje druge osebe. Posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, je glede svoje odgovornosti v položaju, ki je primerljiv samostojnemu podjetniku posamezniku in pravni osebi, saj svojo dejavnost opravlja na trgu, vendar v drugačni organizacijski obliki. Zato z vidika načela enakosti pred zakonom ni bila primerna ureditev, da je posameznik, ki je samostojno opravljal dejavnost, odgovarjal za prekršek kot fizična oseba, saj se njegovo poslovanje in obveznosti v zvezi s tem ne razlikujejo od poslovanja in obveznosti samostojnega podjetnika posameznika oziroma pravne osebe, za katera so pred spremembo ZP-1 veljale strožje sankcije za prekrške kot za fizično osebo. Določba je bila dopolnjena tako, da je bil položaj pravne osebe v stečaju in samostojnega podjetnika v stečaju izenačen glede možnosti za izrekanje globe (Ministrstvo za pravosodje, 2006, str. 3).

Za delo policije kot prekrškovnega organa je bila najpomembnejša sprememba 52. člena ZP-1, ki je pomenila jasnejšo ureditev razmejitve pristojnosti za odločanje o prekrških v hitrem oziroma rednem sodnem postopku. V spremenjenem 2. odstavku 52. člena ZP-1 so bile na novo določene izjeme, ko hitri postopek ni dovoljen in se o prekrških iz teh primerov odloča v rednem sodnem postopku. Po ZP-1C so bile izjeme naslednje:

- »če je z dejanjem nastala telesna poškodba drugi osebi«. Sprememba je pomenila, da se v rednem sodnem postopku ni odločalo o prekršku, kadar je z dejanjem nastala telesna poškodba le pri storilcu prekrška in ne tudi pri drugih osebah. Na smiselnost spremembe je opozarjala tudi odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije P 23/05 z dne 24.11.2005, iz katere izhaja, da je v primeru dogodka, ki bi lahko pomenil prometno nesrečo, za pravno kvalifikacijo, ki hkrati pomeni tudi določitev stvarne pristojnosti, pomembna okoliščina, pri katerem udeležencu v prometu je nastala telesna poškodba. Sprememba je bila »začasne narave«, saj je novela ZP-1E popolnoma izključila lahko telesno poškodbo kot element razmejitve med hitrim in rednim postopkom. Spreminjanje te določbe nazorno pokaže težnjo zakonodajalca po razbremenitvi sodišč za prekrške;
- »če predlagatelj rednega sodnega postopka glede na naravo kršitve oceni, da so podani pogoji za izrek stranske sankcije po ZP-1«. Glede na vrste sankcij, ki jih je skladno z ZP-1 mogoče predpisovati in izrekati za prekrške, se je sprememba nanašala le na primere, ko so bili glede na naravo kršitve izpolnjeni pogoji za izrek stranske sankcije odvzema predmetov in izgona tujca iz države. Sprememba se je nanašala na opustitev ureditve, po kateri hitri postopek ni bil mogoč v primeru, ko so bile za prekršek predpisane stranske

sankcije, ki se obvezno izrečejo. Sprememba je poudarila, da se v hitrem postopku smejo izreči stranske sankcije tedaj, kadar so predpisane kot obvezne. Med te je glede na pogoje za predpisovanje in izrekanje stranskih sankcij po ZP-1 mogoče šteti stransko sankcijo kazenskih točk v cestnem prometu, stransko sankcijo odvzema predmetov, če je s posebnim zakonom predpisan obvezen odvzem predmetov (3. odstavek 25. člena ZP-1). Prekrškovni organ mora v obdolžilnem predlogu obrazložiti oceno, da so podani pogoji za izrek stranske sankcije (4. odstavek 105. člena ZP-1);

- »če je predpisana stranska sankcija prepovedi vožnje motornega vozila«. Ta sankcija se sme pod določenimi pogoji predpisati za prekršek zoper varnost javnega prometa, izreče pa jo sodišče v trajanju od enega meseca do enega leta, računajoč od dneva vpisa v vozniško dovoljenje (23. člen ZP-1). Glede na tako ureditev predpisovanja in izrekanja te stranske sankcije je za prekrške, za katere je predpisana, bilo treba izključiti možnost odločanja v hitrem postopku, saj 23. člen ZP-1 ne omogoča, da bi se s predpisom, ki določa prekršek ustrezne vrste, določilo tudi trajanje te sankcije, s čimer bi se izključilo ugotavljanje okoliščin posameznega primera, ki so potrebne za odmero te sankcije;
- »novi četrta in peta alineja drugega odstavka 52. člena sta glede na takrat veljavno ureditev ostali nespremenjeni«;
- »za prekrške zoper varnost javnega prometa, za katere je predpisana stranska sankcija kazenskih točk v številu, zaradi katerega se po tem zakonu izreče prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja«.

S spremembami 52. člena ZP-1 je bila torej policistom dana tudi možnost izrekanja stranske sankcije kazenskih točk v cestnem prometu tudi v hitrem postopku, to je na plačilni nalog³⁶ (če so predpisane v določenem številu). Sprememba je pomenila bistveno zmanjšanje administrativnega dela prekrškovnih organov, točneje PUO, ki vodijo in odločajo v postopku za izdajo odločbe o prekršku. Izrekanje kazenskih točk s plačilnim nalogom v primerjavi z odločbo o prekršku je pomenilo poenostavitve tako glede obličnosti (obrazec plačilnega naloga) kot tudi glede vročanja (na kraju storitve prekrška).

Sprememba 1. odstavka 57. člena je določila, da se plačilni nalog lahko izda, če postopek za izdajo plačilnega naloga vodi druga PUO prekrškovnega organa, kot pa je bila tista, ki je prekršek osebno zaznala. S spremembo 2. odstavka 57. člena ZP-1 so bile dodane nove sestavine plačilnega naloga: število kazenskih točk ter posebne sestavine, povezane s kršitvami javnega prometa (zaradi vodenja evidence izrečenih kazenskih točk).

³⁶ Do uveljavitve omenjene spremembe so policisti pri obravnavanju prekrškov, za katere je predpisana sankcija kazenskih točk, izdajali le obvestilo kršitelju, da se izjasni o dejstvih in okoliščinah prekrška. Odločbo o prekršku, s katero so bile kršitelju poleg globe izrečene kazenske točke, je izdala PUO, pristojna za vodenje in odločanje v postopku za izdajo odločbe o prekršku. Postopek je bil torej počasnejši, manj učinkovit, nastajale so težave pri vročanju itd.

Sprememba 9. odstavka 57. člena je posegla v način postopanja policistov v primerih, ko obravnavajo kršitelje, ki prebivajo v tujini in bi se z odhodom lahko izognili plačilu globe. Črtana je bila domneva, da je tujec vložil zahtevo za sodno varstvo³⁷, če takoj na kraju ni plačal globe. Spremenjeni odstavek je določil, da mora policist v takem primeru izvesti vse potrebne ukrepe za zavarovanje izvršitve po ZP-1. Z novelo ZP-1C pa so bili spremenjeni tudi ti ukrepi in sicer tako, da policist kršitelju s sklepom začasno odvzame potno listino, vozniško dovoljenje, dokumente vozila, prevozne listine ali druge dokumente, ki spremljajo blago (5. odstavek 201. člena ZP-1).

Sprememba 5. odstavka 63. člena ZP-1 je jasneje določila obveznost prekrškovnega organa, da preizkusi odločbo o prekršku glede na navedbe v zahtevi za sodno varstvo. Če po izvedenem dokaznem postopku prekrškovni organ ugotovi, da je zahteva utemeljena, izda novo odločbo. To pomeni tudi, da sodišča po novem prejemajo v obravnavo le tiste zahteve za sodno varstvo, kjer dejansko stanje (praviloma) ni več sporno. Zoper novo odločbo je dovoljena nova zahteva za sodno varstvo, glede katere pa prekrškovni organ nima več pooblastil, temveč jo skupaj s spisom pošlje sodišču. Dodan je bil tudi 8. odstavek 63. člena, ki je določil, da prekrškovni organ v postopku z zahtevo za sodno varstvo postopa po določbah 58. člena ZP-1. Ker ima prekrškovni organ po 63. členu ZP-1 pooblastilo za spremembo svoje odločitve, je smotrno, da se tudi za ta del postopka uporabljajo enaka procesna pravila kot v hitrem postopku (Ministrstvo za pravosodje, 2006, str. 29).

V postopku sprejemanja ZP-1C je stroka opozarjala na prenašano spreminjanje ZP-1, na nedodelane in slabo utemeljene rešitve, na pomanjkanje širše strokovne razprave o vzrokih in posledicah novele, slabo pripravljen predlog novele, na odstop od koncepta ZP-1, pomanjkljivo obrazložitev finančnih in drugih posledic zakona, neustrezno nomotehnično pripravo predloga ter na vprašljivo podporo strokovne javnosti do sprememb. Tako je denimo Jenull opozoril, da je novela ZP-1C nastala brez natančne analize poteka postopkov, le na podlagi posameznih praktičnih težav, želje po delnem revidiranju sprejetega koncepta. Pristojnosti in pravila postopka so se spremenila z velikimi zamahi ter brez podlage v teoriji in judikaturi (Jenull, 2006 a, priloga str. VII).

5.5 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O PREKRŠKIH (ZP-1D)

Četrta novela ZP-1, to je novela ZP-1D, je v policijsko dejavnost na področju prekrškov uvedla naslednje novosti:

- polovično plačilo globe tudi v primerih odločb, izdanih v hitrem postopku,
- posebni plačilni nalog,

³⁷ S tem so se tudi razbremenila sodišča z odločanjem o zahtevi za sodno varstvo, ki je storilec sploh ni podal. Pravica storilca, da poda zahtevo za sodno varstvo, pa s tem ni bila odvzeta.

- ugovorni postopek za kršitve predpisov o ustavljanju in parkiranju vozil v cestnem prometu.

ZP-1D je omogočil kršiteljem plačilo polovice izrečene globe z odločbo o prekršku, če kršitelj v roku 8 dni ne poda zahteve za sodno varstvo in izrečeno globo plača v roku 8 dni po pravnomočnosti odločbe. Ureditev polovičnega plačila pri odločbi, izdani v hitrem postopku, je smiselno enaka ureditvi pri plačilnem nalogu, s tem da je predvidena kot dodatna možna oblika izvršitve odločbe o prekršku, ki jo ima storilec poleg obročnega plačila, določenega z odločbo. Polovično plačilo izrečene globe je torej možno le v primeru, če ni vložena zahteva za sodno varstvo. V primeru, da kršitelj plača polovico globe in hkrati (ali naknadno še v zakonskem roku 8 dni) vloži tudi zahtevo za sodno varstvo, pa je dolžan plačati še preostalo polovico izrečene globe, če z zahtevo ne uspe. Ureditev torej kršitelju omogoča, da v vsakem primeru (ne glede na siceršnji izrek o roku plačila) plača polovico izrečene globe, če bo polovico izrečenega zneska poravnal v zakonsko določenem roku.

ZP-1D je uvedel posebno obliko plačilnega naloga, to je t.i. posebni plačilni nalog, ki se izdaja samo za kršitve zakonov o varstvu javnega reda in miru, o varnosti cestnega prometa, o tujcih ali o nadzoru državne meje ter predpisov o javnih zbiranjih (1. odstavek 57a. člena ZP-1). Predlagatelj je po eni strani uvedbo posebnega plačilnega naloga utemeljeval s preobremenjenostjo policije kot največjega prekrškovnega organa (preobremenjenost kot posledica prenosa odločanja zaradi prekrškovne reforme ob nespremenjeni kadrovske strukturi, prvi zaostanki), po drugi strani pa je vlada ugotavljala, da je pripad³⁸ zadev na področju prekrškov kljub prekrškovni reformi še vedno presegal zmogljivosti sodnikov glede na pričakovani obseg dela. Zakonodajalec je v smislu pravnega varstva zoper posebni plačilni nalog predvidel ugovor, o katerem odloča prekrškovni organ, pri čemer ugovor šteje kot izjava v hitrem postopku o prekršku. O ugovoru odloči prekrškovni organ z odločbo, zoper katero lahko kršitelj vloži zahtevo za sodno varstvo. Ugovorni postopek je primarno namenjen zagotovitvi kontradiktornosti postopka v takih primerih, posredno pa tudi razbremenitvi sodišč. Nova ureditev je hkrati ohranila možnost, da se o prekrških odloči tudi z že veljavnim plačilnim nalogom (57. člen ZP-1), če so za to izpolnjeni zakonski pogoji (osebna zaznava, ugotovitev prekrška z uporabo tehničnih sredstev ali naprav). S posebnim plačilnim nalogom je zakonodajalec torej uzakonil novo možnost, da se za določene vrste prekrškov lahko postopa na enostavnejši način ob hkrati zagotovljenem varstvu pravic kršitelja v obliki njegove izjave oziroma ugovora zoper tak plačilni nalog.

ZP-1D je uvedel tudi nov način postopka vlaganja pravnega sredstva zoper plačilni nalog, izdan na podlagi 57. člena ZP-1 v primerih kršitev določb ZVCP-1 o ustavljanju in parkiranju vozil. Novela je določila, da je v teh primerih zoper plačilni nalog možno

³⁸ Po podatkih okrajnih sodišč je bilo v obdobju od 01.01.2005 do 30.06.2006 v zvezi s kršitvami, za katere je bila predlagana uvedba plačilnega naloga v posebnih primerih, na vseh okrajnih sodiščih skupaj vloženi kar 18.807 zahtev za sodno varstvo (Poročevalec DZ št. 83/06 z dne 27.07.2006).

vložiti ugovor. Postopek v primeru vložitve ugovora je enak kot v primeru postopka, ko je bil za kršitev izdan posebni plačilni nalog (57b. člen ZP-1).

Na delo prekrškovnih organov kot tudi sodišč za prekrške je vplivala nova opredelitev in umestitev instituta »prekršek neznatnega pomena«. ZP-1D je določil, da se za prekršek neznatnega pomena šteje prekršek, ki je bil storjen v okoliščinah, ki ga delajo posebno lahkega in pri katerem ni nastala oziroma ne bo nastala škodljiva posledica (6a. člen ZP-1). Zakonodajalec je ob tem na novo umestil določbo iz prej veljavnega 54. člena ZP-1 med materialno³⁹ pravne določbe ZP-1. Zaradi dotedanje umeščenosti v poglavju z naslovom "Postopek za prekrške prekrškovnega organa (hitri postopek)" instituta neznatne nevarnosti ni bilo mogoče upoštevati tudi v rednem sodnem postopku, kar pa ni bilo smiselno, saj so tudi v primerih, ko je za odločanje o prekršku pristojno sodišče in ki so praviloma hujše narave, lahko podane okoliščine, ki vplivajo na težo prekrška, še posebej, če ni nastala oziroma ne bo nastala škodljiva posledica. Z novo sistemsko umestitvijo tega instituta se tako tudi sodišča dobila možnost, da postopek iz razlogov neznatnega pomena prekrška ustavijo (Poročevalec DZ št. 83/06 z dne 27.07.2006).

5.6 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O PREKRŠKIH (ZP-1E)

Peta novela ZP-1, to je novela ZP-1E, je prinesla naslednje novosti oziroma spremembe v ZP-1, ki so posredno ali neposredno zadevale prekrškovne organe:

- razmejitve med hitrim in rednim postopkom,
- pravnega pouka kršitelju (uvedba zapisnika o izjavi),
- plačilnih nalogov,
- obravnave zadev v steku,
- zahteve za sodno varstvo,
- uvedba vročanja po ZUP tudi v postopke pred sodišči, ki vodijo postopke za prekrške.

Določba 52. člena ZP-1 o razmejitvi med hitrim in rednim postopkom je vse od uveljavitve ZP-1 povzročala spore o pristojnosti med prekrškovnimi organi (zlasti policijskimi) in okrajnimi sodišči. Zaradi dotedanje prakse Ustavnega sodišča RS v sporih o pristojnosti (med katerimi se je kot vodilni primer navajala odločba Ustavnega sodišča RS št. P 23/07 z dne 13.12.2007 v sporu o pristojnosti med PP Kobarid in Okrajnim sodiščem v Tolminu, v kateri je Ustavno Sodišče odločilo, da je za odločanje o prekršku pristojna PP Kobarid) ter v izogib nadaljevanju stanja, ki bi ustvarjalo nove spore o pristojnosti je zakonodajalec z novelo ZP-1E ustrezno

³⁹ Prekršek neznatnega pomena je po svoji naravi materialno pravni institut in ne procesni, kot je to navidezno izhajalo iz takrat veljavne umeščenosti tega instituta v ZP-1. Čeprav je prekršek neznatnega pomena institut materialno pravne narave, pa s svojim vplivom v smislu oportunitete pregona posega tudi v procesno ureditev.

prilagodil določbo 52. člena ZP-1, ki ureja razmejitev pristojnosti med hitrim in rednim sodnim postopkom o prekršku. Novela ZP-1E je iz 52. člena ZP-1 črtala določbo, po kateri hitri postopek zaradi nastanka telesne poškodbe ni bil dovoljen. S to novostjo se je nadaljevalo zmanjševanje obsega zadev v rednem sodnem postopku, na drugi strani pa povečala obremenjenost prekrškovnih organov v policiji.

Odločba št. P-23/07 z dne 13.12.2007

»Ustavno sodišče je v postopku za rešitev spora glede pristojnosti, začetem z zahtevo Policijske postaje Kobarid, na seji 13. decembra 2007 odločilo:

»Za odločanje v postopku o prekršku zaradi storitve prekrška, opisanega v obdolžilnem predlogu Policijske postaje Kobarid št. 28/6-452274/4493302 z dne 8. 3. 2007, je pristojna Policijska postaja Kobarid«

Obrazložitev

A.

1. Policijska postaja Kobarid je na podlagi prvega odstavka 103. člena Zakona o prekrških (Ur. l. RS, št. 7/03 in nasl. – v nadaljevanju ZP-1) pri Okrajnem sodišču v Tolminu vložila obdolžilni predlog zaradi prekrška po drugem odstavku 6. člena Zakona o varstvu javnega reda in miru (Ur. l. RS, št. 70/06 – v nadaljevanju ZJRM-1).

2. Okrajno sodišče v Tolminu se je s sklepom št. PR 56/2007 z dne 18. 6. 2007 izreklo za stvarno nepristojno in odstopilo obdolžilni predlog prekrškovnemu organu, Policijski postaji Tolmin. Sodišče navaja, da ZP-1 v prvi alineji drugega odstavka 52. člena sicer ne zahteva, da bi morala biti telesna poškodba kot razlikovalni element pri določanju stvarne pristojnosti hkrati tudi zakonski element prekrška, vendar pa so za odločanje o stvarni pristojnosti lahko relevantna samo tista dejstva oziroma okoliščine, ki so sestavni del dejanskega stanu očitane prekrška. Sodišče je tudi ocenilo, da se v obravnavanem primeru obdolžencu očita, da je drugega udaril, ne očita pa se mu storitve prekrška, katerega zakonski znak bi bila tudi povzročitev telesne poškodbe. Iz navedenega razloga in ker je za očitani prekršek mogoče izreči samo globo, po mnenju sodišča ni podan nobeden od razlogov iz drugega odstavka 52. člena ZP-1, ko hitri postopek ni dovoljen, zato je za odločanje pristojen prekrškovni organ.

3. Policijska postaja Kobarid je pred Ustavnim sodiščem sprožila spor glede pristojnosti med njo in Okrajnim sodiščem v Tolminu. V vlogi med drugim navaja, da so z dejanjem nastale telesne poškodbe drugi osebi, kar je razlog iz prve alineje drugega odstavka 52. člena ZP-1, zaradi česar hitri postopek ni mogoč. Zato je za postopek o prekršku po mnenju Policijske postaje Kobarid pristojno Okrajno sodišče v Tolminu.

B.

4. Ustavno sodišče je na podlagi osme alineje prvega odstavka 160. člena Ustave pristojno, da odloča o sporih glede pristojnosti med sodišči in drugimi državnimi organi. Po določbi drugega odstavka 61. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Ur. l. RS, št. 64/07 – Uradni p. b. – v nadaljevanju ZUstS) lahko, če pride do spora glede pristojnosti zato, ker več organov zavrača pristojnost v posamezni zadevi, zahteva rešitev spora glede pristojnosti organ, ki mu je bila zadeva odstopljena, kadar meni, da zanj ni pristojen.

5. Za določitev stvarne pristojnosti je treba upoštevati določbo prve alineje drugega odstavka 52. člena ZP-1, ki določa, da hitri postopek ni dovoljen, če je z dejanjem nastala telesna poškodba drugi osebi. Zakon sicer ne zahteva, da bi morala biti telesna poškodba kot razlikovalni element pri določanju stvarne pristojnosti (hkrati tudi) zakonski element prekrška⁴⁰, vendar pa so za odločanje o stvarni pristojnosti lahko relevantna samo tista dejstva oziroma okoliščine, ki so sestavni del dejanskega stanu očitane prekrška⁴¹.

6. Iz obdolžilnega predloga Policijske postaje Kobarid izhaja, da se obdolžencu očita nasilno in drzno vedenje (drugi odstavek 6. člena ZJRM-1). V konkretnem primeru se torej obdolžencu ne očita storitev prekrška, katerega element (tj. njegov zakonski znak) bi bila tudi povzročitev telesne poškodbe. Ker v takem primeru ni mogoče upoštevati razloga iz prve alineje drugega odstavka 52. člena ZP-1, je Ustavno sodišče odločilo, da je za odločanje o tem prekršku pristojna Policijska postaja Kobarid« (Ustavno sodišče, odločba US: P-23/07 z dne 13.12.2007).

Novela ZP-1E je v celoti spremenila določbo 55. člena ZP-1 o postopku pred prekrškovnim organom. Novost je dopolnjen pouk o pravicah. Prekrškovni organ mora v skladu z novelo ZP-1E ob ugotovitvi oz. obravnavanju prekrška in še pred izdajo odločbe o prekršku kršitelja obvestiti o prekršku ter ga poučiti, da se lahko izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška, da pa tega ni dolžan storiti niti odgovarjati na vprašanja, če se bo izjavil ali odgovarjal, pa ni dolžan izpovedovati zoper sebe ali svoje bližnje ter, da mora navesti vsa dejstva in dokaze v svojo korist, ker jih sicer v postopku ne bo več mogel uveljavljati (2. odstavek 55. člena ZP-1). Pouk in izjava kršitelja se vneseta v zapisnik ali uradni zaznamek.

Z novelo ZP-1E je bila določena obveznost PUO, da ob vročitvi plačilnega naloga kršitelju predstavi storjeni prekršek in dokaze⁴² ter to zaznamuje na nalogu. Če naloga ni mogoče izdati oziroma vročiti na kraju samem, mora biti kršitelj seznanjen s kratkim opisom dejanskega stanja in z navedbo dokazov v plačilnem nalogu ali priloženi listini (57. člen ZP-1). Tako se omogoča kršitelju učinkovito izvrševanje pravice do izjave in do pravnega sredstva (Jenuš, 2008, priloga str. III). Novela ZP-1E je tudi bistveno poenostavila izdajo posebnega plačilnega naloga na kraju, saj izjav kršitelja ali prič ni več treba vpisovati v obrazec in jih potrjevati s podpisom. Dopolnjen je bil tudi postopek po vložnem ugovoru. Prekrškovni organ mora namreč plačilni nalog obvezno odpraviti in o prekršku odločiti z odločbo, zoper katero je dopustna zahteva za sodno varstvo.

Novost ZP-1E je tudi ukrepanje PUO v primeru obravnave prekrškov v steku, ko so za prekrške predpisani različni plačilni nalogi. Določeno je, da se o prekrških odloči s posebnim plačilnim nalogom, torej tudi za prekrške, za katere ta ni predpisan (1.

⁴⁰ V konkretnem primeru se obdolžencu očita storitev prekrška iz 2. odstavka 6. člena ZJRM-1, po katerem se kaznuje, "kdor koga udari".

⁴¹ Ustavno sodišče je tako navedlo že v odločbi št. P-20/07 (Uradni list RS, št. 50/07 in OdiUS XVI, 32).

⁴² Uzakonitev ustne dolžnosti predstavitve storjenega prekrška in dokazov za policiste ni bila novost, saj je bila to že utečena »praksa«. Ta dolžnost je bila z novelo ZP-1E tako le formalno zapisana.

odstavek 55a. člena ZP-1). Če gre za stek takih prekrškov s tistimi, za katere se izda odločba, lahko prekrškovni organ odloči o vseh prekrških z odločbo, ni pa to obvezno. ZP-1 določa, da o združitvi postopka ni potrebno izdati sklepa (2. odstavek 55a. člena ZP-1).

Novela ZP-1E je prinesla več novosti v zvezi z zahtevo za sodno varstvo. Namen sprememb je krepitev pravnega položaja kršitelja pri vlaganju edinega pravnega sredstva in preglednejše odločanje sodišča o zahtevi za sodno varstvo. Za prekrškovne organe v policiji je pomembna določitev novega razloga za vložitev zahteve za sodno varstvo, in sicer če se odločba opira na dokaz, na katerega se po določbah ZP-1 ne more opirati ali ki je bil pridobljen s kršitvijo z Ustavo določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin (62. člen ZP-1). V korist kršitelja je bil določen obvezen uradni preizkus odločbe prekrškovnega organa, in sicer glede pristojnosti, pravice do izjave, razumljivosti izreka odločbe in dovoljenosti dokazov. Čeprav v zelo omejenem obsegu, je v hitri postopek vključen tudi institut beneficium cohaesionis⁴³ (62a. člen ZP-1). Način odločanja o zahtevi za sodno varstvo je spremenjen tako, da ni več potrebna odprava odločbe prekrškovnega organa. Sodišče o zahtevi za sodno varstvo odloča na običajen »instančen« način, po preizkusu izpodbijane odločbe, najprej po potrebi dopolni ali ponovi dokazovanje, nato pa zahtevo zavrne ali ji ugodi in ustrezno spremeni odločbo prekrškovnega organa (65. člen ZP-1) (po Jenullu, 2008, priloga str. III).

⁴³ Privilegij povezanosti (v postopku z več obdolženci se učinek pravnega sredstva razširi tudi na tiste obdolžence, ki ga niso vložili).

6 ZAKLJUČEK

Cilj prekrškovne reforme je bila celovita rešitev materialnopravnih, procesnopravnih in organizacijskih vprašanj, ki so pred reformo povzročale številne spremembe normativne ureditve tega področja. Reformo je terjala tudi uskladitev z direktivami evropske zakonodaje ter težnja po zmanjšanju obremenjenosti sodnikov za prekrške z velikim številom zadev, zaradi česar je prihajalo do velikih časovnih zamikov med storitvijo prekrška in izdajo odločbe ter do velikega števila zastaranih zadev. Zakonodajalec je omenjene cilje dosegel z novim sistemskim zakonom ZP-1, vendar brez težav ni šlo. Vodenje postopka o prekršku se je v pretežni meri na prvi stopnji preneslo na upravne prekrškovne organe, zlasti policijo, ki je največji prekrškovni organ. S tem sta bili na policijo preneseni veliko breme in odgovornost za zakonito in hitro odločanje v postopkih o prekrških ob istočasni zahtevi po učinkovitem varstvu pravic oseb v postopkih. Umestitev prekrškovnega prava v kaznovalno pravo od policistov zahteva tudi drugačen način vodenja postopka in drugačen način razmišljanja o pomenu pravic oseb v postopku.

Hitri prekrškovni postopek je bil od uveljavitve ZP-1 do danes deležen številnih sprememb in dopolnitev v kar petih novelah, ki so temeljito spremenile prvotno verzijo tega sistemskega zakona. »Rdeča nit« spreminjanja regulacije prekrškovnih postopkov je bilo predvsem razmejevanje pristojnosti za odločanje o prekrških na prvi stopnji med prekrškovnimi organi in sodišči za prekrške. Po vseh novelah ZP-1 imamo zdaj kar pet vrst postopkov zaradi prekrška: plačilni nalog, poseben plačilni nalog, odločbo v hitrem postopku ter skrajšani in redni sodni postopek. Zakonski pogoji za postopke so predpisani ohlapno, posledice in pravna sredstva pa so različna. Zato se pojavljajo očitki, da kršiteljem ni zagotovljen enak položaj pri varstvu njihovi pravic.

Razbremenjevanje sodišč je zakonodajalec dosegal z večkratnim spreminjanjem institutov ZP-1, ki so po mnenju številnih avtorjev policiji kot upravnemu prekrškovnemu organu hote ali nehote dali tudi možnost arbitriranja oz. diskrecije. Stroka še vedno opozarja na sporno ureditev, po kateri policisti izdajajo tudi t.i. posebne plačilne naloge v primerih, ko prekrškov ne zaznajo osebno, ampak jih ugotovijo na podlagi zbiranja obvestil. Gre za neke vrste tehtanje dokazov, presoja o tem pa je zahteven postopek. Ob vprašanju smotrnosti prenatrženih sprememb se je postavilo tudi vprašanje legitimnosti nove razporeditve prekrškovnega bremena, saj policija po nekaterih ocenah sedaj obravnava preko 70 odstotkov prekrškov ob nespremenjeni kadrovske zasedenosti. Nenehno spreminjanje prekrškovnih postopkov povzroča številne nejasnosti pri vodenju postopkov, napake in tudi prve zaostanke pri prekrškovnih organih v policiji. Prekrškovni inšpektorji na določenih policijskih postajah so obremenjene predvsem z ugovori na t.i. posebne plačilne naloge. Stroka ob vnovičnem noveliranju še vedno opozarja na odsotnost vsakršne strategije ter nepovezanost in neusklajenost ukrepov pri spreminjanju prekrškovnih postopkov. Glede na vse težave je iluzorno upati, da ne bomo čez nekaj časa spet priča novim spremembam.

LITERATURA

- BELE, Ivan. JENULL, Hinko. MAČEK-GUŠTIN, Špela. TRATAR, Boštjan. Zakon o prekrških s komentarjem. GV Založba, Ljubljana, 2005, str. 17-20, 177, 180, 202, 215.
- ČAS, Petra. KOVAČ, Polonca. OREL, Nuša. Vročanje in izvrševanje sodb ter sklepov po zahtevah za sodno varstvo z odmero sodnih taks. Pravna praksa, 2009, št. 21, priloga str. II-III.
- GRIL, Suzana. Procesnopravne določbe ZP-1. Pravna praksa, 2004, št. 38-39, priloga, str. VI.
- GRIL, Suzana. (Ne)utemeljenost sprememb Zakona o prekrških. Pravna praksa, 2008, št. 19, priloga str. VIII.
- GRIL, Suzana. Vročanje v postopku o prekršku. Pravna praksa, 2008, št. 27, str. 16.
- JENULL, Hinko. Prenagljeno spreminjanje zakona o prekrških – analiza predloga novele ZP-1C. Pravna praksa, 2006, št. 5, priloga str. VII.
- JENULL, Hinko. ZP-1C, D, E,... in druge zakonske nadaljevanke. Pravna praksa, 2006, št. 14, str. 3.
- JENULL, Hinko. Peta novela Zakona o prekrških (ZP-1E). Pravna praksa, 2008, št. 11, priloga str. II-III.
- JEROVŠEK, Tone. KOVAČ, Polonca. Posebni upravni postopki. Fakulteta za upravo, 2007, str. 267, 269-274, 278.
- KOMAN, Ana. Materialnopravna ureditev prava prekrškov in postopek o prekršku. Učno gradivo za udeležence usposabljanja za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku. Upravna akademija, Ljubljana, 2004, str. 79.
- KOVAČ, Polonca. Smiselna uporaba ZUP v hitrem prekrškovnem postopku. Pravna praksa, 2004, št. 25/26, str. 8.
- KOVAČ, Polonca. REMIC, Matjaž. Aktualne dileme osebnega vročanja po ZUP. Pravna praksa, 2008, št. 37, str. 8.
- MELIK, Jelka. Organi za postopek o prekrških kot ustvarjalci arhivskega gradiva. Arhivi, 2004, št. 2, str. 244-245.
- OREL, Nuša. Zakon o prekrških s spremembami (ZP-1C) v vsakdanji praksi prekrškovnih organov in sodišč. Infokus plus, Ljubljana, 2006, str. 20,23,29, 39, 97,101-102, 129-130, 182.
- PAVLINA, Zdenko. Razvoj organov za postopek o prekrških v Republiki Sloveniji. Pravna praksa, 1991, št. 16, str. 15-16.
- RAKOČEVIĆ, Slobodan. Smiselna uporaba ZUP v prekrškovnem postopku (hitri postopek). Upravna akademija, Ljubljana, 2004, str. 2, 19.
- TAMŠE, Božena. Vloga sodišča za prekrške v povezavi s policijo kot prekrškovnim organom po določilih novega Zakona o prekrških ali razlogi za pripravo in sprejetje novega Zakona o prekrških. Slovenski dnevi varstvoslovja, 2003, str. 2.
- TRATAR, Boštjan. Prekrški – kazensko ali upravno pravo. Podjetje in delo, 2002, št. 6-7, str. 1434 – 1435.

- TRATAR, Boštjan. Zakon o prekrških (ZP-1). Uradni list Republike Slovenije d.o.o., Ljubljana, 2003, str. 15-17, 67-68, 71, 76.
- TRATAR, Boštjan. Reševanje sporov o pristojnosti kot ena izmed pristojnosti ustavnega sodišča: primer na področju prekrškovnega prava. Pravosodni bilten, 2006, št. 1, str. 173.
- VILTUŽNIK, Rafael. Izdaja plačilnega naloga na kraju prekrška in odločbe o prekršku po hitrem postopku. Pravna praksa, 2005, št. 8, str. 21.
- ŽABERL, Miroslav. Policija kot prekrškovni organ (Policijska pooblastila po novem Zakonu o prekrških). 4. Slovenski dnevi varstvoslovja, Ljubljana, 2003, str. 1, 4, 9, 11.
- ŽABERL, Miroslav. Temelji policijskih pooblastil. Fakulteta za policijsko-varnostne vede, Ljubljana, 2006, str. 25.

VIRI

Pravni viri:

- Ustava Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 33I/1991-I Spremembe Ur. l. RS, št. 42/1997, 66/2000, 24/2003, 69/2004, 69/2004, 69/2004, 68/2006, Ustava).
- Kazenski zakonik (Ur.l. RS, št. 63/1994 (70/1994 popr.), Spremembe Ur.l. RS, št. 23/1999, 60/1999 Odl.US: U-I-226/95, 40/2004, 95/2004-UPB1, 37/2005 Odl.US: U-I-335/02-20, 17/2006 Odl.US: U-I-192/04-16, 55/2008 (66/2008 popr.), 89/2008 Odl.US: U-I-25/07-43, 5/2009 Odl.US: U-I-88/07-17, KZ).
- Zakon o državni upravi (Ur.l. RS, št. 52/2002 Spremembe Ur.l. RS, št. 56/2003, 83/2003-UPB1, 45/2004-ZdZPKG, 61/2004, 97/2004-UPB2, 123/2004, 24/2005-UPB3, 93/2005, 113/2005-UPB4, 126/2007-ZUP-E, ZDU-1).
- Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij (Ur.l. RS, št. 22/2000 Spremembe Ur.l. RS, št. 59/2002, 113/2005-ZJU-B, 70/2006, 110/2006-UPB1, 76/2008, 40/2009, ZIKS-1).
- Zakon o javnih cestah (Ur.l. RS, št. 29/1997 Spremembe Ur.l. RS, št. 18/2002, 50/2002 Odl.US: U-I-224/00-15, 110/2002-ZGO-1, 131/2004 Odl.US: U-I-96/02-20, 92/2005, 33/2006-UPB1, 33/2006 Odl.US: U-I-325/04-8, 45/2008, 57/2008-ZLDUVCP, 42/2009, ZJC).
- Zakon o kazenskem postopku (Ur.l. RS, št. 63/1994 (70/1994 popr.), 25/1996 Odl.US: U-I-18/93, 39/1996 Odl.US: U-I-33/95-12, 5/1998 Odl.US: U-I-25/95, 49/1998-ZPol (66/1998 popr.), 72/1998, 6/1999, 42/2000 Odl.US: U I 282/99, 66/2000, 111/2001, 32/2002 Odl.US: U-I-92/96-27, 3/2003 Odl.US: U-I-204/99-22, 21/2003 Odl.US: U-I-190/00-11, 44/2003 Odl.US: U-I-149/99-15, 56/2003, 92/2003 Odl.US: U-I-319/00-21, 114/2003 Odl.US: U-I-426/02, Up-546/01-21, 116/2003-UPB1, 43/2004, 68/2004 Odl.US: U-I-296/02, 83/2004 Odl.US: Up-729/03, U-I-187/04, 96/2004-UPB2, 101/2005, 8/2006-UPB3, 14/2007, 32/2007-UPB4, 102/2007-ZSKZDČEU, 21/2008 Odl.US: U-I-96/06-13, 23/2008-ZBPP-B, 65/2008 Odl.US: U-I-328/04-22, 68/2008, 89/2008 Odl.US: U-I-25/07-43, ZKP).
- Zakon o prekrških (Ur. l. RS, št. 7/03, 45/04-ZdZPKG, 86/04, 7/05 Skl.US: U-I-19/05-5, 23/05-UPB1, 34/05 Odl.US: U-I-19/05-11, 44/05, 55/05-UPB2, 40/06 (51/06 popr.), 70/06-UPB3, 115/06, 139/06 Odl.US: U-I-69/06-16, 3/07-UPB4, 29/07 Odl.US: U-I-56/06-31, 58/07 Odl.US: U-I-34/05-9, 16/08 Odl.US: U-I-414/06-7, 17/08 (21/08 popr.), 76/08-ZIKS-1C, ZP-1).
- Zakon o prekrških (Ur. l. SRS, št. 25/83, 36/83, 42/85, 2/86, 47/87, 5/90 in Ur. l. RS št. 10/91, 17/91, 13/9366/93, 35/97, 87/97, 73/98, 31/2000, 24/01, ZP).
- Zakon o splošnem upravnem postopku (Ur.l. RS, št. 80/1999 Spremembe Ur.l. RS, št. 70/2000, 52/2002, 73/2004, 22/2005-UPB1, 119/2005, 24/2006-UPB2, 105/2006-ZUS-1, 126/2007, 65/2008, ZUP).
- Zakon o varnosti cestnega prometa (Ur.l. RS, št. 83/2004 Spremembe Ur.l. RS, št. 35/2005, 51/2005-UPB1, 67/2005 Odl.US: U-I-32/05-13, 69/2005, 76/2005-ZDCOPMD, 97/2005-UPB2, 108/2005, 25/2006-UPB3, 70/2006-ZIKS-

1B, 105/2006, 123/2006 Odl.US: P-72/05-17, U-I-327/05, 133/2006-UPB4, 139/2006-ZORed, 37/2008, 56/2008-UPB5, 57/2008-ZLDUVCP, 73/2008 Odl.US: U-I-295/05-38, ZVCP-1).

- Zakon o ustavitvi določenih postopkov o prekrških in odpustitvi izvršitve določenih kazni zapora (Ur. l. RS, št. 35/2005, ZUDPPKZ).
- Zakon o ustavnem sodišču (Ur. l. RS, št. 15/1994 Spremembe Ur. l. RS, št. 64/2001-ZPKSMS, 51/2007, 64/2007-UPB1, 108/2007 Skl.US: U-I-259/07-10, ZUstS).
- Zakon o varstvu javnega reda in miru (Ur.l. RS, št. 70/2006, ZJRM-1),
- Uredba o vrsti izobrazbe, strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku (Ur. l. RS, št. 42/2004).

Ostali viri:

- Akt o notranji organizaciji, sistemizaciji, delovnih mestih in nazivih v policiji, Policija, 2009.
- ČAS, Petra. Dopis z dne 14.4.2009.
- Doseženi cilji Ministrstva za pravosodje v letih 2004-2008. Ministrstvo za pravosodje, 2008, str. 28.
- Implementacija Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških (ZP-1E) - okrožnica policije, Policija, 2008.
- Policija. Intranet – postopki o prekrških, dobljeno dne 12.3.2009.
- Poročilo o delu policije za leto 2007, URL:« <http://www.policija.si/index.php/statistika>«. Februar 2008.
- Poročilo o delu policije za leto 2008, URL:«<http://www.policija.si/index.php/statistika>«. 27.02.2009).
- Predlog ZP-1A. Državni zbor. Poročevalec DZ št. 83/04 z dne 22.06.2004.
- Predlog ZP-1B. Državni zbor. Poročevalec DZ št. 14/05 z dne 08.03.2005.
- Predlog ZP-1D. Državni zbor. Poročevalec DZ št. 83/06 z dne 27.07.2006.
- Ustavno sodišče RS. URL=« <http://www.us-rs.si/>«, dobljeno dne 29.4.2009.
- ZP-1C s spremembami za Policijo. Ministrstva za pravosodje, 2006.

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV

- DURS Davčna uprava Republike Slovenije
- EKČP Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin
- GPU Generalna policijska uprava
- KZ Kazenski zakonik
- MNZ Ministrstvo za notranje zadeve
- PP Policijska postaja
- PU Policijska uprava
- PUO Pooblaščen uradna oseba
- RS Republika Slovenija
- Ur.l. RS Uradni list Republike Slovenije
- ZDU-1 Zakon o državni upravi
- ZIKS-1 Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij
- ZJC Zakon o javnih cestah
- ZJRM-1 Zakon o varstvu javnega reda in miru
- ZKP Zakon o kazenskem postopku
- ZP-1 Zakon o prekrških
- ZUP Zakon o splošnem upravnem postopku
- ZUstS Zakon o ustavnem sodišču
- ZVCP-1 Zakon o varnosti cestnega prometa
- ZZZiv Zakon o zaščiti živali

PRILOGE

- Priloga 1: Zapisnik o izjavi kršitelja
- Priloga 2: Obvestilo kršitelju, da se izjavi o dejstvih in okoliščinah prekrška
- Priloga 3: Obrazec plačilnega naloga na podlagi 57. člena ZP-1
- Priloga 4: Vzorec dopisa ob pošiljanju plačilnega naloga po pošti
- Priloga 5: Odločba o prekršku
- Priloga 6: Obrazec plačilnega naloga na podlagi 57a. člena ZP-1

Priloga 1: Zapisnik o izjavi kršitelja

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
P O L I C I J A

Prekrškovni organ _____
(policijska enota)

(naslov enote)

ZAPISNIK O IZJAVI KRŠITELJA

Sestavljen na podlagi tretjega odstavka 55. člena Zakona o prekrških (Ur. list RS, št. 7/03 s spremembami in dopolnitvami),

dne _____, z začetkom ob _____ uri, v/na _____,
(kraj, kjer je bil sestavljen)

zaradi suma, da je _____,
(ime, priimek, EMŠO / rojstni datum za tujce, naslov prebivališča)

dne _____ storil prekršek po _____.
(predpis, člen, odstavek, točka, alineja, zveza)

V skladu s 55. členom Zakona o prekrških je bil kršitelj pred izjavo seznanjen, da se lahko na zapisnik izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška, da pa tega ni dolžan storiti, niti odgovarjati na vprašanja, če pa se bo izjavil ali odgovarjal, pa ni dolžan izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje.

Kršitelj je bil pred izjavo tudi seznanjen, da mora v izjavi navesti vsa dejstva in dokaze v svojo korist, ker jih sicer v postopku ne bo več mogel uveljavljati.

Poleg tega je bil kršitelj pred podajo izjave tudi seznanjen, da lahko v izjavi predlaga, da prekrškovni organ na podlagi drugega odstavka 18. člena Zakona o prekrških dovoli plačilo globe v obrokih, če izrečena globa presega trikratni znesek najnižje globe, določene v Zakonu o prekrških.

Kršitelj v zvezi s prekrškom izjavi:

PODPIS KRŠITELJA:

PODPIS POLICISTA:

POTRDILO O VROČITVI

Opombe o vročitvi:

PODPIS PREJEMNIKA:

DATUM VROČITVE:

PODPIS POLICISTA:

(dan in mesec z besedo)

Vir: Policija. Intranet – postopki o prekrških, z dne 12.5.2009.

Priloga 2: Obvestilo kršitelju, da se izjavi o dejstvih in okoliščinah prekrška

_____ (odtis vzglavne štampljke)

OBVESTILO KRŠITELJU DA SE IZJAVI O DEJSTVIH IN OKOLIŠČINAH PREKRŠKA

Pri obravnavanju prekrška iz _____ (predpis, člen, odstavek, točka, alineja, zveza) z dne _____, je prekrškovni organ _____ na podlagi 51. člena Zakona o prekrških (Ur. list RS, št. 7/03 s spremembami in dopolnitvami) ugotovil, da so izpolnjeni pogoji za izvedbo postopka o prekršku zaradi _____

_____ (kratek opis dejanja in navedba dokazov)

zoper:

_____ (ime, priimek, EMŠO / rojstni datum za tujce, naslov prebivališča)

V skladu s 55. členom Zakona o prekrških vas obveščamo, da se lahko v roku petih dni od vročitve obvestila izrečete o dejstvih oziroma okoliščinah očitane prekrška, niste pa tega dolžni storiti, niti odgovarjati na vprašanja.

V izjavi se niste dolžni izpovedovati zoper sebe ali svoje bližnje, navesti pa morate vsa dejstva in dokaze v svojo korist, ker jih sicer v postopku ne bo več možno uveljavljati.

V izjavi lahko predlagate, da vam na podlagi drugega odstavka 18. člena Zakona o prekrških prekrškovni organ dovoli plačilo globe v obrokih, če izrečena globa presega trikratni znesek najnižje globe, določene v Zakonu o prekrških.

Vaša izjava mora biti osebno podpisana.

Opombe o vročitvi:

_____ Potrdilo o vročitvi

_____ PODPIS PREJEMNIKA:

_____ DATUM VROČITVE:

_____ PODPIS POLICISTA:

_____ (dan in mesec z besedo)

Vir: Policija. Intranet – postopki o prekrških, z dne 12.5.2009.

Priloga 3: Obrazec plačilnega naloga na podlagi 57. člena ZP-1

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
POLICIJA

Prekrškovni organ _____
(policijska enota)

_____ (naslov enote)

Serijska številka: 8000000xy

PLAČILNI NALOG

OBVESTILO O PREKRŠKU

POTRDILO O PLAČANI GLOBI

* (Pojasnilo na hrbtni strani)

Plačilni nalog je izdan na podlagi 57. člena Zakona o prekrških (Ur. list RS, št. 7/03 s spremembami in dopolnitvami).

KRŠITELJ

Príimek: _____ Ime: _____

(fizična ali odg. oseba - oz. naziv pravne osebe)

EMŠO: _____ Roj. kraj: _____ Državljanstvo: _____
(za tuja rojstni datum, za pravno osebo matična številka)

Zaposlitev: _____
(za odgovorno osebo)

Prebivališče/sedež pravne osebe:

Kraj: _____ Ulica: _____ H. št.: _____

Upravna enota: _____ Država: _____

Začasno prebivališče:

Kraj: _____ Ulica: _____ H. št.: _____

Upravna enota: _____ Država: _____

PODATKI O PREKRŠKU

Čas in kraj prekrška: _____ Lokacija: _____
(datum) (ura)
(kraj, ulica, hišna št., vrsta ceste, cesta, odsek, stacionaža, mejni sektor, sekcija, mejni prehod)

Reg. št. vozila: _____ Vrsta, znamka, tip: _____

Št. voz. dov.: _____ Organ in datum izdaje: _____

Kateg. vozila: _____ Vrsta voznika/udeleženca: _____

Kršitev:	Predpis:	Člen:	Odstavek:	Točka:	Alinea:	Zveza:	Predpisana globa	Kaz. točke
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
Vštevanje _____ v izrečeno globo po 112. členu ZP-1: DA / NE								X
IZREČENA GLOBA / KAZENSKÉ TOČKE:							SKUPAJ:	
Izrečena globa JE/NI plačana takoj na kraju (4. odst. 57. člena ZP-1 - polovični znesek globe).								X

Kršitelju je bil predstavljen storjen prekršek in dokazi.
 Kršitelj mora plačati polovico izrečene globe v roku 8 dni po pravnomočnosti plačilnega naloga, če ne vložil zahteve za sodno varstvo, sicer bo celotno izrečeno globo izterjal organ, ki je pristojen za izterjavo davkov.
 Kršitelj lahko predlaga plačilo izrečene globe na obroke najpozneje do poteka roka za plačilo globe, če izrečena globa presega trikratni znesek najnižje globe po Zakonu o prekrških.
 Kršitelj, ki bi se z odhodom zaradi prebivanja v tujini lahko izognil plačilu globe, mora plačati globo takoj na kraju storitve, sicer policist izvede vse potrebne ukrepe za zavarovanje izvršitve po Zakonu o prekrških.
Pouk o pravici do pravnega sredstva: Storilec, njegov zakoniti zastopnik ali njegov zagovornik lahko v roku 8 dni po vročitvi priporočeno po pošti ali osebno vložil pisno zahtevo za sodno varstvo v 3 izvodih pri prekrškovnem organu, katerega pooblaščenca uradna oseba je izdala plačilni nalog.
 Vložena zahteva za sodno varstvo zadrži izvršitev globe, razen če storilec ne more dokazati identitete ali nima stalnega prebivališča ali če bi se z odhodom zaradi prebivanja v tujini lahko izognil odgovornosti za prekršek (201. člen Zakona o prekrških).

Opombe: _____

Potrdilo o vročitvi

Podpis prejemnika _____ Datum vročitve _____ Ime in priimek ter podpis policista _____

(dan in mesec z besedami)

JV/FROM-1
 MNZ RS (PC 1)

PODATKI O PREKRŠKU – UKREPI POLICIJE **JRM**

Intervencija: DA/NE
 Objekt nasilja: O – otrok, 2 – ženska, P – policist, D – nasilje v družini, V – objekt/vandalizem
 Vpliv alkohola: DA/NE /ODKLON Vpliv drugih psihoaktivnih snovi: DA/NE/ODKLON
 Kršitelja izročila PPE: DA/NE Odzem smučarske vozovnice: DA/NE

PODATKI O PREKRŠKU – UKREPI POLICIJE **CPP**

Način storitve: Prom. nesreča Parkiranje CPP

Čelada/var. pas: DA/NE Izločitev vozila/voznika (239, 240, 245, 248, 249): _____
 Začasni odvzem vozniškega dovoljenja: _____ Zaseg zaradi predelave vozila (248): _____
 Začasni odvzem reg./preizk. tablic: _____ Odstranitev vozila: _____
 Začasne prepovedi (111, 246, 247): _____ Odreditev tehničnega pregleda (241): _____
 Odreditev tehtanja vozila: _____
 Postopek za prepoznavo simpt. vožnje pod vplivom mamil, zdravil ... _____ Simptomi: DA / NE

PODATKI O PREKRŠKU – UKREPI POLICIJE **MEJA - TUJCI**

Vstop – izstop Način prestopa meje: s pomočniki – brez pomočnikov
 Natančen opis kraja (za prestop meje): _____

Katastrska občina: _____ Datum pridobitve kategorije za tujca: _____

Voznik začetnik: DA / NE Poklicni voznik: DA / NE

Opis kraja: C – cesta/trg, S – stanovanje, G – gostinski objekt, F – poslovni prostor, J – javni shod, P – javna prireditev,
 V – vlak, A – ostala sredstva javnega prevoza, D – mejni prehod, R – reka/jezero/morje, Z – zelena meja,
 B – zelena meja - bližina MP, M – modra meja, E – zelena meja – most, N- drugo

KRATEK OPIS PREKRŠKA TER NAVEDBA DOKAZOV

Priloga 4: Vzorec dopisa ob pošiljanju plačilnega naloga po pošti

_____ (zglavna štampljka)

Naslov kršitelja

ZADEVA: ime in priimek, opis dejanskega stanja in dokazi o prekršku

Na podlagi 5. odstavka 57. člena Zakona o prekrških Vam v prilogi pošiljamo plačilni nalog, zaradi suma storitve prekrška _____ (prekoračili hitrost, nepravilno parkirali, prehitevali *po desni na avtocesti, niste uporabljali varnostnega pasu, kršili javni red, postregli alkoholno pijačo mladoletni osebi, na nedovoljenem mestu prestopili državno mejo ...)*

Kršitev je bila ugotovljena z osebno zaznavo policista _____
(*ime in priimek*)

iz _____, oziroma s tehničnimi sredstvi ali napravami
(*PPP, PP, PO ali drugega organa*)

_____ (merilnikom hitrosti znamke _____, *Provido 2000, opazovanjem iz helikopterja, fotografiranjem kršitve in podobno*).

Vse pravice in dolžnosti, ki jih imate v povezavi s priloženim plačilnim nalogom so razvidne iz pravnega pouka, ki je napisan na plačilnem nalogu.

S spoštovanjem!

Ime Priimek

Komandir PP (vodja enote)
POLICIJSKI (uradniški naziv)

PRILOGE:
- plačilni nalog

POSLANO:
1. naslovníku,
2. zbirka dok. gradiva.

Vir: Policija. Intranet – postopki o prekrških, z dne 12.5.2009.

Priloga 5: Odločba o prekršku

REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

POLICIJA

POLICIJSKA UPRAVA NOVA GORICA

POLICIJSKA POSTAJA ŠEMPETER PRI GORICI

V Mlinu 2, 5290 ŠEMPETER PRI GORICI

Telefon: 05 393 52 50; telefaks: 05 303 29 08

E-pošta: pp_sempeter.pung@policija.si; <http://www.policija.si>

Številka: 1/123456789-1 (3K000-02)

Datum: 24.03.2009

Prekrškovni organ PP Šempeter pri Gorici na podlagi 46. člena Zakona o prekrških (Ur. list RS, št. 7/03 s spremembam in dopolnitvami, v nadaljevanju ZP-1) po pooblaščenim uradni osebi Tone PREKRŠEK, po uradni dolžnosti v zadevi o prekršku zoper kršiteljico »Nasilno Žensko« zaradi prekrška po 1. odstavku 6. člena Zakona o varstvu javnega reda in miru (Ur. list RS, št. 70/2006, v nadaljevanju ZJRM-1), po podanem ugovoru s strani kršiteljice »Nasilne Ženske« zoper plačilni nalog serijske številke 8701824-1 z dne 16.06.2008, v skladu z določbo 5. odstavka 57.a člena ZP-1, izdaja

ODLOČBO O PREKRŠKU

1. Plačilni nalog prekrškovnega organa PP Šempeter pri Gorici št. 12345-1 z dne 16.06.2008 se odpravi.

2. Kršiteljica »Nasilna Ženska«, EMŠO 0000000000000, stalno bivališče Ulica pogostih intervencij, UE Nova Gorica, državljanica Slovenije,

je odgovorna

za prekršek po 1. odstavku 6. člena ZJRM-1, ki ga je storila s tem, da je 16.06.2008 ob 21.30 po telefonu poklicala »Ano Vzorec« in začela preklinjati »razbila te bom itd...« zaradi česar se je »Ana Vzorec« počutila prizadeta. Kršiteljici »Nasilni Ženski« se na podlagi istih zakonskih določil v zvezi s 3. odstavkom 52. člena in ob uporabi 1. odstavka 21. člena ZP-1

IZREČE

Globa 250,38 EUR (dvestopetdeset evrov in 38/100)

Kršitelj, ki ne vloži zahteve za sodno varstvo zoper odločbo o prekršku v roku 8 dni od vročitve odločbe, plača samo polovico izrečene globe, če jo plača v 8 dneh po pravnomočnosti odločbe (56.a člen ZP-1).

V primeru, da globa v določenem roku ne bo plačana, bo prekrškovni organ na podlagi 19. člena ZP-1 sodišču predlagal določitev uklonilnega zavora. Uklonilni zavor se določi v trajanju največ 30 dni in se izvršuje vse do plačila celotne globe. V primeru, da globa tudi po prenehanju uklonilnega zavora ne bo plačana, bo izterjana prisilno. Kršitelj lahko do začetka izvrševanja uklonilnega zavora sodišču predlaga, da se plačilo globe nadomesti z opravo določene naloge v splošno korist ali v korist samoupravne lokalne skupnosti in sicer, če zaradi premoženjskega stanja ali svojih možnosti za plačilo ne more plačati globe.

Če izrečena globa presega trikratni znesek najnižje globe po ZP-1, lahko najpozneje do poteka roka za plačilo globe predlagate, da se globa plača v obrokih.

Po prvem odstavku 144. člena ZP-1 ob uporabi 3. člena Pravilnika o stroških postopka o prekršku (Ur. l. RS, št. 89/2008), mora kaznovani plačati stroške postopka in sicer sodno takso v znesku 40,00 € (štirideset evrov 00/100), določeno v skladu s taksno tarifo številka 8111 Zakona o sodnih taksah (Ur. l. RS, št. 37/2008) in 6. točko 1. odstavka 143. člena ZP-1 v roku 15 dni po pravnomočnosti odločbe o prekršku, sicer se prisilno izterja.

OBRAZLOŽITEV

Prekrškovni organ PP Šempeter pri Gorici na podlagi 50. člena in 57.a člena ZP-1 uvedel postopek o prekršku po uradni dolžnosti.

Policisti iz PP Šempeter pri Gorici so v postopku o prekršku kršiteljici »Nasilni Ženski« v skladu z določili 57.a člena ZP-1 izdali posebni plačilni nalog serijske številke 0000000-1 zaradi storitve prekrška po 1. odstavku 6. člena ZJRM-1 in ji v skladu s 3. odstavkom 52. člena ZP-1 UPB4 izrekli globo v višini 250,38 €, ker je 16.06.2008 ob 21.30 po telefonu poklicala »Ano Vzorec« in začela preklinjati »razbila te bom, ... itd. », zaradi česar se je »Ana Vzorec« počutila prizadeta.

Zoper izdani posebni plačilni nalog je kršiteljica »Nasilna Ženska« dne 23.07.2008 vložila ugovor, ki se po določilih 5. odstavka 57.a člena ZP-1 šteje kot izjava v hitrem postopku o prekršku. Pooblaščenca uradna oseba prekrškovnega organa je vloženi ugovor preizkusila v skladu s 5. odstavkom 57.a člena ZP-1 in ugotovila, da je slednji dovoljen in pravočasen.

V ugovoru kršiteljica navaja, da se pritožuje zoper PP Šempeter, ker ji po nekrivem očitajo, da je kršila javni red in mir zoper »Ano Vzorec«. Ob priliki je policiji pokazala dve sporočili, v katerih ni groženj, ampak prošnja, da jo pustijo pri miru in pozabijo njeno številko. Če je potreben kakšen dokaz, da so oni njo nadlegovali, ima priče in dokaze. Denarja nima, saj mož s svojo minimalno plačo vzdržuje štiri člansko družino.

Pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa je preučila ugotovitve policista iz Policijskega oddelka Šempeter pri Gorici, »Vestnega Policista«, ki jih je na podlagi zbranih obvestil od priče »Ane Vzorec« navedel v opisu dejanskega stanja v izdanem posebnem plačilnem nalogu. Policist navaja, da je »Nasilna Ženska« 16.06.2008 ob 21.30 po telefonu poklicala »Ano Vzorec« in začela preklinjati »razbila te bom itd...«, zaradi česar se je »Ana Vzorec« počutila prizadeta.

Na podlagi zbranih in predstavljenih dejstev in dokazov pooblaščen uradna oseba uvodoma navedenega prekrškovnega organa ugotavlja, da je kršiteljica »Nasilna Ženska« s storitvijo opisanega dejanja izpolnila vse znake očitane in je zanj tudi odgovorna. Pooblaščen uradna oseba je svojo odločitev sprejela na podlagi predstavljenih ugotovitev policista PP Šempeter.

ZJRM-1 za prekršek po 1. odstavku 6. člena, ki se v konkretnem primeru kršiteljici očita, predpisuje globo v razponu od 250,38 € do 500,75 €. Pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa je ob upoštevanju 3. odstavka, 52. člena ZP-1, kršiteljici za storjeni prekršek izrekla najnižjo mero predpisane globe v znesku 250,38 €.

V primeru, da globa v določenem roku ne bo plačana, bo prekrškovni organ na podlagi 19. člena ZP-1 sodišču predlagal določitev uklonilnega zapor. Uklonilni zapor se določi v trajanju največ 30 dni in se izvršuje vse do plačila celotne globe. V primeru, da globa tudi po prenehanju uklonilnega zaporu ne bo plačan, bo izterjana prisilno.

Plačilo globe in uklonilni zapor lahko sodišče na predlog kršitelja nadomesti z opravo določenih nalog.

Po prvem odstavku 144. člena ZP-1 ob uporabi 3. člena Pravilnika o stroških postopka o prekršku (Ur. l. RS, št. 89/2008), mora kaznovani plačati stroške postopka in sicer sodno takso v znesku 40,00 € (štirideset evrov 00/100), določeno v skladu s taksno tarifo številka 8111 Zakona o sodnih taksah (Ur. l. RS, št. 37/2008) in 6. točko 1. odstavka 143. člena ZP-1 v roku 15 dni po pravnomočnosti odločbe o prekršku, sicer se prisilno izterja.

Pouk o pravici do pravnega sredstva:

Proti odločbi o prekršku sme vložiti kršiteljica, njen zakoniti zastopnik oz. zagovornik zahtevo za sodno varstvo. Zahteva za sodno varstvo se lahko vloži v roku 8 dni od vročitve odločbe o prekršku. Zahtevo je treba vložiti pisno po pošti ali osebno v treh

izvodih pri prekrškovnem organu, ki je odločbo o prekršku izdal. O zahtevi za sodno varstvo bo najprej odločal prekrškovni organ v skladu s 63. členom ZP-1. Če prekrškovni organ odločbe ne bo odpravil ali jo nadomestil, jo bo v skladu s sedmim odstavkom 63. člena ZP-1 posredoval v odločitev krajevno pristojnemu okrajnemu sodišču, ki pa lahko ugotovi dejansko stanje drugače in v tem primeru ni vezano na odločitev prekrškovnega organa glede pravne opredelitve prekrška in izrečene sankcije. Sodišče obravnava zahteve za sodno varstvo prednostno.

Kršitelj, ki ne vloži zahteve za sodno varstvo zoper odločbo o prekršku v roku 8 dni od vročitve odločbe, plača samo polovico izrečene globe, če jo plača v 8 dneh po pravnomočnosti odločbe (56.a člen ZP-1).

Zahteva za sodno varstvo zadrži izvršitev sankcije.

Poslano:

- Kršiteljici »Nasilni Ženski«
- Zbirka dok. gradiva

Pooblaščená uradna oseba
Tone PREKRŠEK, dipl. var.
Višji policist I

Priloga 6: Obrazec plačilnega naloga na podlagi 57a. člena ZP-1

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
POLICIJA

Serijska številka: 00000001

PLAČILNI NALOG

OBVESTILO O PREKRŠKU

POTRDILO O PLAČANI GLOBI

* (Pojasnilo na hrbtni strani)

Prekrškovni organ _____ (policijska enota)

_____ (naslov enote)

Plačilni nalog je izdan na podlagi 57.a člena Zakona o prekrških (Ur. list RS, št. 7/03 s spremembami in dopolnitvami).

KRŠITELJ

Primek: _____ (fizična ali odg. oseba - oz. naziv pravne osebe)	Ime: _____	☐ M ☐ Ž
EMŠO: _____ (za tuja rojstni datum, za pravno osebo matična številka)	Roj. kraj: _____	Državljanstvo: _____
Zaposlitev: _____	(za odgovorno osebo)	
Prebivališče/sedež pravne osebe:		
Kraj: _____	Ulica: _____	H. št.: _____
Upravna enota: _____	Država: _____	
Začasno prebivališče:		
Kraj: _____	Ulica: _____	H. št.: _____
Upravna enota: _____	Država: _____	

PODATKI O PREKRŠKU

Čas in kraj prekrška: _____ (datum) _____ (ura)	Lokacija: _____
<small>(kraj, ulica, hišna št., vrsta ceste, cesta, odsek, stacionata, mejni sektor, sekcija, mejni prehod)</small>	
Reg. št. vozila: _____	Vrsta, znamka, tip: _____
Št. voz. dov.: _____	Organ in datum izdaje: _____
Kateg. vozila: _____	Vrsta voznika/udeleženca: _____

Kršitev:	Predpis:	Člen:	Odstavek:	Točka:	Alinea:	Zveza:	Predpisana globa	Kaz. točke
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
Vštevjanje _____ v izrečeno globo po 112. členu ZP-1: DA / NE								X
IZREČENA GLOBA / KAZENSKE TOČKE:						SKUPAJ:		
Izrečena globa JE/NI plačana takoj na kraju (4. odst. 57. člena ZP-1 - polovični znesek globe).								X

Kršitelju je bil predstavljen storjen prekršek in dokazi.

Kršitelj mora plačati polovico izrečene globe v roku 8 dni po pravnomočnosti plačilnega naloga, če ne vloži ugovora, sicer bo celotno izrečeno globo izterjal organ, ki je pristojen za izterjavo davkov.

Kršitelj lahko predlaga plačilo izrečene globe na obroke najpozneje do poteka roka za plačilo globe, če izrečena globa presega trikratni znesek najnižje globe po Zakonu o prekrških.

Kršitelj, ki bi se z odhodom zaradi prebivanja v tujini lahko izognil plačilu globe, mora plačati globo takoj na kraju storitve, sicer policist izvede vse potrebne ukrepe za zavarovanje izvršitve po Zakonu o prekrških.

Pouk o pravici do pravnega sredstva: Storilec, njegov zakoniti zastopnik ali njegov zagovornik lahko v roku 8 dni po vročitvi plačilnega naloga priporočeno po pošti ali osebno vloži ugovor v 3 izvodih pri prekrškovnem organu, katerega pooblaščenca uradna oseba je izdala plačilni nalog. O ugovoru odloči prekrškovni organ z odločbo, pri čemer ugovor šteje kot izjava v hitrem postopku.

Storilec se v ugovoru lahko izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška, ni pa tega dolžan storiti niti odgovarjati na vprašanja. V izjavi se ni dolžan izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje, navesti pa mora vsa dejstva in dokaze v svojo korist, ker jih sicer v postopku ne bo mogel več uveljavljati.

Vložen ugovor zadrži izvršitev globe, razen če storilec ne more dokazati identitete ali nima stalnega prebivališča ali če bi se z odhodom zaradi prebivanja v tujini lahko izognil odgovornosti za prekršek (201. člen Zakona o prekrških).

Opombe: _____

Potrdilo o vročitvi

Podpis prejemnika	Datum vročitve	Ime in priimek ter podpis policista
_____	_____	_____

(dan in mesec z besedami)

JV/PROM-22 (Posebni plačilni nalog)
MNZ RS (PC 1)

PODATKI O PREKRŠKU - UKREPI POLICIJE **JRM**

Intervencija: DA/NE

Objekt nasilja: O - otrok, 2 - ženska, P - policist, D - nasilje v družini, V - objekt/vandalizem

Vpliv alkohola: DA/NE /ODKLON

Vpliv drugih psihoaktivnih snovi: DA/NE/ODKLON

Kršitelja izročila PPE: DA/NE

Odvzem smučarske vozovnice: DA/NE

PODATKI O PREKRŠKU - UKREPI POLICIJE **CPP**

Način storitve: Prom. nesreča Parkiranje CPP

Čelada/var. pas: DA/NE Izločitev vozila/voznika (239, 240, 245, 248, 249): _____

Začasni odvzem vozniškega dovoljenja: _____ Zaseg zaradi predelave vozila (248): _____

Začasni odvzem reg./preizk. tablic: _____ Odstranitev vozila: _____

Začasne prepovedi (111, 246, 247): _____ Odreditev tehničnega pregleda (241): _____

Odreditev tehtanja vozila: _____

Postopek za prepoznavo simpt. vožnje pod vplivom mamil, zdravil ... _____ Simptomi: DA / NE

PODATKI O PREKRŠKU - UKREPI POLICIJE **MEJA - TUJCI**

Vstop - izstop

Način prestopa meje: s pomočniki - brez pomočnikov

Natančen opis kraja (za prestop meje): _____

Katastrska občina: _____ Datum pridobitve kategorije za tujca: _____

Voznik začetnik: DA / NE Poklicni voznik: DA / NE

Opis kraja: C - cesta/trg, S - stanovanje, G - gostinski objekt, F - poslovni prostor, J - javni shod, P - javna prireditev, V - vlak, A - ostala sredstva javnega prevoza, D - mejni prehod, R - reka/jezero/morje, Z - zelena meja, B - zelena meja - bližina MP, M - modra meja, E - zelena meja - most, N - drugo

IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORICE

Študent Josip Majstorovič, št. indeksa 04034972, izjavljam, da sem avtor te diplomske naloge, ki sem jo napisal pod mentorstvom dr. Polonce Kovač.

V skladu s pravili Fakultete za upravo dovoljujem objavo diplomskega dela na internetu.

Diplomsko nalogo je lektorirala profesorica Vanja Gabrijelčič, profesorica slovenščine.

Ljubljana, junij 2009
